

ზოგჯერ თქმა სჯობს წმინტყმას...

უნივერსიტეტი

13

ინჟინერი,
ორშაბათი,
2014 წ., №1

წლის ფრაზა - ვასიკო ოდიშვილი:

„უნივერსიტეტის რაქტორმა მთავრობა გააფრთხილა, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების შენობები უკლებლივ უკან დააბრუნონ! მე მგონი, მართლაც შეიცვალა რაღაც ამ ქვეყანაში, ჰაა?“

ლადო პაპავა:

მაკვლავ ვისურვებდი კეთილ ადამიანს (მოდით, სახელსა და გვარს ნუ დამასახლებინებთ)! უნივერსიტეტში პირველი შამოსულიყოს სიკეთით, სიყვარულით აღსავსე ადამიანი — დღეს ჩვენ ეს ყველაზე მათად გვჭირდება!

შობა-ახალ წელს გილოცავთ!

„საუნივერსიტეტო საზოგადოებას, ყველა ჩვენს კოლეგას, პროფესორს, სტუდენტს, ჩვენი ადმინისტრაციის თანამშრომლებს, ჩვენს დამლაბავლებს, დაცვის ნაწილებს, ყველას მივლოცავ ვუსურვო, რომ 2014 წელი ყოფილიყოს კადნიერი წელი, უნივერსიტეტისთვის, მათი ოჯახებისთვის, ახლოგზავისთვის და ყველა მათგანის წვლილის შეტანით სისხარული დასაღბურავულიყოს იმ დიდ სახლში, რომელსაც ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ჰქვია. ეს ჩვენი საართო სახლია. ვინც უნივერსიტეტში ვართ — თანამშრომლები თუ სტუდენტები, დღის უფრო დიდ ნაწილს უნივერსიტეტში ვატარავთ, ვიდრე საკუთარ სახლში. ამიტომ მივლოც, რომ თითოეულმა პროფესორმა და სტუდენტმა იზრკნოს ამ საართო კარის — ჩვენი უნივერსიტეტის სრულყოფილებიან წევრად თავი და იფიქროს მის მომავალზე.“

ლადო პაპავა
რაქტორი, აკადემიკოსი

ნომერები

- რექტორობის 100 დღის შემდეგ 2
- 2018 წლისთვის ჩვენ უნდა გვექონდეს საერთაშორისო კვლევითი უნივერსიტეტი 4
- ინტერვიუ განათლებისა და მეცნიერების მინისტრთან 5
- თსუ-ის ახალი ბიუჯეტის პრიორიტეტები 5
- გაზეთის წლის საუკეთესო რესპონდენტები, რედკოლეგიის წევრი, სტუდენტური ჩანართის რედაქტორი და სტაჟიორი 8-10
- ჩვენო კეთილო მწყემსო, ჩვენო პატრიარქო, მადლობელი ვართ სიყვარულისთვის 15

სტუდენტების საახალწლო გზავნილი

ფსიქოლოგიის მიმართულების IV კურსის სტუდენტთა ჯგუფი:

— უკვე სტუდენტების ხუთმა თობამ მოითხოვა ფსიქოლოგიის ლაბორატორია, სადაც პრაქტიკულ საშუალებებს განვახორციელებთ. მხოლოდ თეორიის სწავლა საკმარისი არ არის. იმედია, გაითვალისწინებენ ჩვენს სურვილს.

ნათია ხომარიკი, ფსიქოლოგიის მიმართულების III კურსის სტუდენტი:

— ჩემი სურვილია, რომ ლექტორების პრობლემა მოგვარდეს, ანუ ჩემი აზრით, პროფესორები, რომლებიც ასაკში არიან და სტუდენტების გაგება უჭირთ, ლექციებს აღარ უნდა ატარებდნენ.

თაა კანდალაკი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ფსიქოლოგიის მიმართულების II კურსის სტუდენტი:

— ჩემი სურვილია, გაუმჯობესდეს III კორპუსის ინფრასტრუქტურა და თუ სხვა არაფერი არ ხერხდება, საკვები აპარატები მინც დაიდგას.

თამარ სუსიშვილი, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის I კურსის სტუდენტი:

— სასურველია, მოწესრიგდეს გათბობის სისტემა მადლივ კორპუსში და შეაკეთონ ლიფტები!

ირაკლი ირამაძე, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სტუდენტი:

— გამოცდების ჩატარების პროცედურები გასაუმჯობესებელია. სტუდენტებს მაღლივის ბიბლიოთეკასთან ხშირად გარეთ გვინევს ყურყუტი და ვიყინებთ. არავინ ფიქრობს იმაზე, რომ გაყინული სტუდენტი

გამოცდას ისე ვერ ჩააბარებს, როგორც სინამდვილეში შეუძლია. ამ ელემენტარული პირობების მოგვარებას მაინც რა უდგას წინ?

ელენე ხუციშვილი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის ბიოლოგიის მიმართულების სტუდენტი:

— ჩვენთან, ბიოლოგების კორპუსში მხოლოდ ყავის აპარატები დგას, სადაც შოკოლადების და მსგავსი საკვების ყიდვაა შესაძლებელი, მაგრამ არ გვაქვს ბუფეტი. მაღლივ კორპუსში არის, მაგრამ რატომ უნდა გვინევდეს იქ გადასვლა, როდესაც ჩვენს კორპუსში არის საკმარისი ფართი, სადაც შეიძლება გაიხსნას საკვები ობიექტი?

გიორგი თაბაგარი, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის II კურსის სტუდენტი:

— ჩემი სურვილია ბიოლოგების კორპუსში სამედიცინო პუნქტის გახსნა, სადაც პირველად დახმარებას აღმოგვიჩვენენ. ეს ადგილი ქალაქს მოშორებულია და როდესაც ვინმე ცუდად ხდება, დახმარება შეუძლებელია.

გა-3 გვიარღვა

რეკტორობის 100 დღის უმედი...

■ რეკტორობის 100 დღე გატონდა ლადო კახაშვილმა პრესკონფერენციით აღნიშნა, სადაც რეკტორმა ან სხვის განხილვა განათლების მუშაობის ანგარიში პრინციპების შესახებ და საუნივერსიტეტო საზოგადოებას წარუდგინა. უნდა ითქვას, რომ საპედაგოგო და 2013 წლის შემოდგომის სემინარში გაპრადეგირებას უკვე ჩაატარა საფუძვლიანი, რისი რეალიზაციაც 2014 წელსაა გათვალისწინებული. რა თქმაობა ნაშრომის რეკტორი 2014 წელს და რა კომპლექსური პროგრამები უნდა იქონიებოდეს? — ამბავს აქცენტირებს პრესკონფერენციის რეკტორი, აკადემიკოსი ლადო კახაშვილი.

— ის, რაც ჩემი რეკტორობის 100 დღის განმავლობაში საზოგადოებისთვის გაცხადდა, ჯერაც გადაწყვეტილების პროცესშია, რადგან საკითხების უმეტესობა მხოლოდ ინიცირებულია ან მის გადასაჭრელად სტატუსი აღებული. ჩვენ, მართალია, შევეცდებით პოსტდოქტორანტურის ინსტიტუტი, მაგრამ ამ ინსტიტუტში დოქტორების მისაღებად ახლა კონკურსები გვაქვს გამოსაცხადებელი და, ბუნებრივია, ამას გარკვეული მომზადება სჭირდება. ჩვენ შევცვალეთ აკადემიური პერსონალი შესარჩევი კონკურსის წესი, რომელიც ასევე ასამოქმედებელია. 2014 წლის თებერვალში უკვე გაიყვანა 2013 წლის საუკეთესო სტუდენტების შემოღებული რეკტორის სტიპენდია. ანუ ყველა ის ვალდებულია, რაც ჩვენ საუნივერსიტეტო საზოგადოების წინაშე ავიღეთ, ეტაპობრივად უნდა განხორციელდეს.

გარკვეული სირთულე შეგვექმნა იმ დანაპირებთან დაკავშირებით, რაც ლიტერატურით საბაზისო უზრუნველყოფას ეხება. ამისთვის ჩვენ გვჭირდება რობოტო-სკანერი, რომელიც ძვირად ღირებულია და რომლის შესაქმნადაც რამდენიმე ბანკთან დაწყებული მოლაპარაკებები, სამსახურად, უშედეგოდ დასრულდა. გვექმნება გარკვეული იმედებიც, რომ რობოტო-სკანერისთვის თანხას განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო გამოყოფდა, მაგრამ ბოლო მომენტში ის იმედიც გადაიწერა. ასე რომ, ეს ამოცანა დღის წესრიგში მაინც დგას და შევეცადეთ მის შესაქმნად სახსრები ბიუჯეტში გავეთვალისწინებინა.

ყველაზე მთავარი პრობლემა, რომელიც 2014 წელს ყველაზე მწვავედ დადგება დღის წესრიგში და რასაც ვერანაირად ვერ გავუქცევით, ეს არის სამეცნიერო ინსტიტუტებთან დაკავშირებული პრობლემა. ეს ეხება იმ 14 ინსტიტუტს, რომელიც, მთავრობის დადგენილებით, სამოღვე წლის წინ, შემოუერთდა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს და რომელთა მდგომარეობაც საკმაოდ მძიმეა დაწყებული სამართლებრივი სტატუსით (რომელიც უნდა გადაწყდეს) და დამთავრებული დაფინანსების პრობლემით (რაც, ჯერჯერობით, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო არ არის სრულად ჩამოყალიბებული). როდესაც საქართველოში მეცნიერების განვითარების სტრატეგიასთან დაკავშირებით მკაფიო ხედვა არ არის ჩამოყალიბებული, მაშინ ამ ინსტიტუტების კოლექტივების ხელმძღვანელებთან რაიმე საკითხზე მსჯელობა, შესაძლოა, უარყოფითი უარს გამოიწვიოს მათი მხრიდან, მით უფრო, რომ რეგიონალური ბოლოვდა კარგად გააზრებული არ არის. ასე რომ, ამ მიმართულებით განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს, ჩვენი უნივერსიტეტის აქტიური თანამონაწილეობით, სერიოზული მუშაობა დასჭირდება.

2013 წლის დეკემბერში, ინსტიტუტების ხელმძღვანელთა ლეგიტიმაციის გაზრდის მიზნით, ინსტიტუტების მოვთხოვე დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის არჩევნების ჩატარება სამეცნიერო საბჭოს (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ან მთლიანად სამეცნიერო კოლექტივის მიერ. მხოლოდ ამის შემდეგ დაავალებს იხილვინო თანამდებობებზე, რათა შემდგომში მათ, როგორც სამეცნიერო კოლექტივების მიერ ნდობით აღჭურვილ პირებს, შეეძლოთ საუბარი როგორც უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობასთან, ისე განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ხელმძღვანელ პირებთან. ასე რომ, მოქმედი დირექტორები დღეს უკვე არჩეული არიან და ვფიქრობ, რომ ამით მეტი ლეგიტიმაცია მივანიჭეთ ამ ინსტიტუტების უპირის გაუმჯობესების მექანიზმს.

ჩვენთვის, სახელმწიფო უნივერსიტეტებისთვის, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსის შეცვლა. ამ თემაზე კანონპროექტი განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს უკვე მომზადებული აქვს, რომლის თანახმადაც ჩვენ უნდა გავხდეთ სპეციალური საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, რაც თვით რეკტორს ფუნქციებსა თუ შესყიდვების საკითხში პროცედურებს გაამარტივებს. იმედი მაქვს, რომ ეს კანონპროექტი ერთერთი პირველი იქნება, რომელსაც პარლამენტი სავალდებულოდ სესიაზე მიიღებს.

არ მინდა გამომჩიო და არ აღვნიშნო, რომ 2013 წელი ჩვენ დავასრულეთ საკმაოდ მნიშვნელოვანი ღონისძიებით — ჩვენი უნივერსიტეტის ერთერთი დამფუძნებლის იოსებ ყიფშიძის

ნეშტი უნივერსიტეტის პანთეონში გადმოვასვენეთ. არსებობს ჩემი ბრძანება, რომლის მიხედვით 2014 წელი იოსებ ყიფშიძის ნიშნად გამოცხადდა და მისი სახელის უკვდავყოფასთან დაკავშირებით რამდენიმე ღონისძიება დაიგეგმა. პირველ რიგში, მოვამზადებთ მისი გამოუქვეყნებელი ნაშრომების გამოცემას — კრებულს, რომელშიც აისახება ამ ნაშრომებთან მიმართებაში გაკეთებული გარკვეული კომენტარებიც. ვგეგმავთ, სავარაუდოდ, 2014 წლის შემოდგომაზე გაგმართოთ კონფერენცია, რომელსაც, გვინდა, დაუკავშიროთ მის საფლავზე ბიუსტის აღმართვაც. ჩემი აზრით, მსგავსი ღონისძიებები დიდი მნიშვნელობა აქვს მომავალი თაობებისთვის იმის დასადასტურებლად, თუ როგორ ავსებს უნივერსიტეტი ყველა იმ დიდ მეცნიერსა თუ მოღვაწეს, რომლებიც უნივერსიტეტის სათავეებთან იდგა.

სამსახურად, ჯერჯერობით, ქვეყანაში არ ჩამოყალიბებულა ადეკვატური გაცემა იმისა, თუ რა არის უნივერსიტეტი და როგორი მხარდაჭერა სჭირდება მას თუნდაც ბიზნესის მხრიდან. ამას გულსტკივილით აღვნიშნავ, რადგან ბიზნესმენთა ის ნაწილი, რომელიც უნივერსიტეტშია და რომლებიც, როგორც წესი, ამით ხშირად ამბობენ, დიდად თავს არ იწუხებენ თანადგომით, არადა მათ სერიოზული დახმარების განევა ხელუწივებით. განსაკუთრებული შემთხვევაა ბატონი ბიძინა ივანიშვილის ქველმოქმედება — განხორციელებული „ქართუ ჯგუფის“ ხაზით, რაც იმაში გამოიხატება, რომ მან გააერთიანა და ახალი სივრცე შეაბრუნა უნივერსიტეტის პირველი კორპუსის შენობას. ვიმედოვნებ, რომ მის გარდა გამოჩნდებიან სხვა ბიზნესმენებიც, რომლებიც დასახული მიზნების განხორციელებაში მოგვეხმარებიან.

ასჯერა გავთქვათ, ერთხელ გავთქვათ...

■ 2014 წლის რეკტორის სტრატეგიულ გეგმავში უნდა იქნას უნივერსიტეტის განვითარების სტრატეგიის განხორციელების მიზნების განხორციელება. უნდა ითქვას, რომ, მას შემდეგ, რაც გავთქვამ „თბილისის უნივერსიტეტის“ უნივერსიტეტის განვითარების მიზნების განხორციელების მიზნების განხორციელებაში მოგვეხმარებიან.

— 2014 წლის სტრატეგიულ გეგმაში ფაქტობრივად დაყრდნობა საკითხი ვერ შევა იმ მიზნების გამო, რომ საამისო ფული არ გვაქვს. ერთია, რომ არც მე და არც პროფესორ ჯერ ბოლომდე ჩამოყალიბებული არ ვართ, თუ რა და როგორ უნდა გავკეთდეს, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ფაქტობრივად დაყოფაზე საერთოდ უარს უნდა ვთქვათ. და მეორე: იმისთვის, რომ უნივერსიტეტი იყოს მოქნილი სტრუქტურა, მას სჭირდება გარკვეული ზღვარი დაფინანსება, რაც არ გვაქვს. არადა ეს ნაბიჯი რომ გადავდგა, სერიოზული ფინანსური რესურსი მჭირდება. ხშირად მიხდება საუბარი და კიდევ ერთხელ ხაზს ვავუსვამ — უნივერსიტეტში, ძირითადად, ფული მოაქვს სტუდენტს, რომლისგანაც მიღებულ დაფინანსებასაც (სწავლის საფასური, გრანტი) სხვა მიზნებისთვის ვერ გამოვიყენებთ.

კიდევ ერთი მომენტია შემზღუდავი, რომელიც, გვინდა თუ არ გვინდა, უნდა გავითვალისწინოთ: ახალი ფაქტობრივების შექმნას სჭირდება არასაადგილობრივი სივრცის დამატებითი შექმნა; უნდა გავკეთდეს შესაბამისი თანხები, სადაც განთავსდება ფაქტობრივად ხელმძღვანელობა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს მოდელი ვერ იმუშავებს, ანუ მივადევით კვლავ ფინანსურ საკითხს. აუდიტორიათა რიცხვს ვერასდროს შევამცივებ, რადგან ეს საკითხი მიზნულია სტუდენტთა რიცხოვნობის შემცირებასთან, რაც არანაირად არ გვანაყოფს. შევამცივებთ რიცხოვნობას, შემცირდება ფინანსებიც. ამიტომ საუბარი სივრცის ხელს ვერ ვახლებთ. ასე რომ, ზღვარი დაფინანსების გარეშე ჩვენ არა მარტო ამ საკითხს ვადაჭრა, არამედ ბევრი სხვა პრობლემის მოგვარებაც გავაკვირდებით.

ახალ სტუდენტურ თვითმმართველობას წელს აირჩევიან

■ 2014 წლის გაზაფხულზე სტუდენტური თვითმმართველობის მორიგი არჩევნები ჩატარდება. რა ურობით განაგრძობს მოღვაწეობას ახალი მონეტის სტუდენტური თვითმმართ...

ველობა საუნივერსიტეტო სივრცეში, ახალ კანონს გადაწყვიტა, რომელიც ამავედ მუშაობდა. უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის პარამეტრები აი, ან ეტაპზე, სამართლიანი და გამჭვირვალე არჩევნების ჩატარებისთვის სათანადო მომზადება, რათა თავიდან ავიცილოთ უნივერსიტეტის საერთო ინტერესების საზიარო კითხვები — წინასწარჩვენო კავშირების წარმართვისას რამდენად ჰქონდა თანაბარი პირობები ყველა კანონიერად დასაყენებელს უნივერსიტეტში. უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის მიერ უზღვევად დასრულდა არჩევნების პროცესი, რაც შეხება ჩვენ ამოცანას, იმედი მაქვს, რომ, კანონიერად გამოვლინარე, ჩვენ უნდა ჩავატაროთ მაქსიმალურად გამჭვირვალე და სამართლიანი არჩევნები, რათა სტუდენტების დარჩენილი იმის განცდა, რომ ეს ორგანო რეალურად მათი არჩეულია.

— პირველი საკითხი, რომელიც სტუდენტურ თვითმმართველობას უკავშირდება, გაცხადეთ ის ცვლილება კანონმდებლობაში, რომელსაც სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა სამინისტრო ამზადებს. ამ თემაზე შექმნილია სპეციალური სამუშაო ჯგუფი, რომელშიც ჩვენი უნივერსიტეტის წარმომადგენლებიც შედიან და მათგან ვიცით, რომ ამ სტრუქტურას ცვლილებები აუცილებლად შეეხება, თუმცა არა პრინციპული ხასიათისა. ანუ ის პრობლემა, რომ იარსებებს თუ არა თვითმმართველობა, დღის წესრიგში საერთოდ არ დგას. ასე რომ, სტუდენტური თვითმმართველობები ფუნქციონირებას კვლავაც განაგრძობენ. რაც შეეხება ჩვენ ამოცანას, იმედი მაქვს, რომ, კანონიერად გამოვლინარე, ჩვენ უნდა ჩავატაროთ მაქსიმალურად გამჭვირვალე და სამართლიანი არჩევნები, რათა სტუდენტების დარჩენილი იმის განცდა, რომ ეს ორგანო რეალურად მათი არჩეულია.

წინასწარჩვენო კავშირების მსვლელობის აქამდე სტუდენტურ ჯგუფებსა თუ კანონმდებლის თვითნებ მიზნების პრობლემების თანაბარი პირობები არ ჰქონდათ ხოლმე. შეიცვლება თუ არა მიდგომა?

— ვილა, ვინც დამარცხდება, ყოველთვის იქნება უკმაყოფილო, მაგრამ ჩემთვის, როგორც უნივერსიტეტის რეკტორისთვის, მთავარია, რომ ყველა მხარეს მიეცეს თანაბარი სასტატუსო შესაძლებლობები და თავისი პოზიციის დაფიქსირების საშუალება. მეორე მხრივ, არც ისეთი ციებ-ცხელება და არჩევნების იმ დონეზე „გაპიარება“ მინდა, რომ თითქოს სტუდენტური თვითმმართველობის მაგივრად ქვეყნის პარლამენტს ვირჩევდეთ, რის განცდასაც წინა არჩევნები ტოვებდა. ანუ არ მინდა საკითხის არც პოლიტიზირება და არც დრამატიზირება, მით უფრო, რომ სტუდენტური თვითმმართველობა, საბოლოო ჯამში, არანაირ პრინციპულ გადაწყვეტილებებს არ იღებს რეალურად. მე უფრო მეტად სხვა საკითხი მაღელვებს, რაც ფაქტობრივად საბჭოების თუ უნივერსიტეტის წარმომადგენლობითი საბჭოს მუშაობაში სტუდენტების ჩართულობას უკავშირდება. რეალურად ვერ ნახავთ ვერც ერთ დეკანს, რომელიც კმაყოფილია სტუდენტების მონაწილეობით, ანუ როგორც ფაქტობრივად საბჭოს არჩევნები ტარდება, თითქოს ყველას უნდა საბჭოში მოხვედრა, მაგრამ შემდეგ უკვე ფაქტობრივად საბჭოს მხარეებზე დასრულდა უმეტესობის ეზარება და მათი ჩაშლის პრობლემაც ხშირად დგება. არის უამრავი თემა, რომლითაც სტუდენტები ხშირად მომმართავენ, რადგან მათი პრობლემების გადაწყვეტის უშუალო მექანიზმი არ გააჩნიათ, არადა ის საკითხები სწორედ რომ ფაქტობრივად საბჭოს სხდომებზე უნდა განიხილებოდეს.

ამიტომ ვფიქრობ, ეგებ ჩვენ ახალგაზრდობას კარგად გავაზრებინოთ ის, თუ რას ნიშნავს მისი ხმა ფაქტობრივად საბჭოში, ვისაც ირჩევენ. არანაკლებ მნიშვნელოვანია წარმომადგენლობითი საბჭო. მის თავმჯდომარეს, პროფესორ კახა ლორიას არაერთხელ აღვნიშნავს იმის შესახებ, თუ როგორ სირთულეს ქმნის წარმომადგენლობითი საბჭოს შეკრება კვირის გამო. ეს შენიშვნა ეხება როგორც პროფესორებს, ასევე სტუდენტებს და მათ აქტიურობას. ამდენად იმედი მაქვს, რომ უნივერსიტეტის მმართველობაში (ფაქტობრივად საბჭოს და წარმომადგენლობითი საბჭოს ვგულისხმობ) სტუდენტების მონაწილეობა უფრო მნიშვნელოვანი, ვიდრე მათი ჩართვა თვითმმართველობაში.

სტუდენტურ თვითმმართველობას რამდენიმე წინ წინ შევხვდი. თვითმმართველობის წევრებმა საკმაოდ ბევრი და საინტერესო საკითხი დააყენეს და დამარჩა მთავრები, რომ ამ ორგანოში ბევრი ძალიან სერიოზული ახალგაზრდაა, მაგრამ, კანონიერად გამოვლინარე, სტუდენტური თვითმმართველობა არ არის ის ორგანო, რომელიც უნივერსიტეტის მართვის საკითხებში მონაწილეობს. მართვის საკითხები ეხებათ წარმომადგენლობითი და ფაქტობრივი საბჭოს წევრებს, რომლებიც, სამსახურად, ძალიან პასიური ნაწილია ჩვენი სტუდენტობისა. ამდენად, სწორედ ამ პრობლემას სჭირდება მოვლა.

რეკტორის ვიზიტი უცხოურ უნივერსიტეტებში 2013 წელი

— პირველი ჩემი ვიზიტი შედგა ბოლო წინააღმდეგობაში, რასაც პრინციპული მნიშვნელობა ჰქონდა, რამეთუ ჩვენ ბოლო წინააღმდეგობის მონაწილენი ვართ. ბოლო წინააღმდეგობა იქ შექმნილი სიტუაციის გაცნობასა და, გარკვეულწილად, ჩემს, როგორც რეკტორის, წარდგენას ემსახურებოდა.

მეორე ვიზიტი გახლდათ ბაქოში, სადაც საერთაშორისო ჰუმანიტარული შეხვედრა-ფორუმი ჩატარდა, რომელიც 11 ნობელის პრემიის ლაურეატი მონაწილეობდა. ფორუმის ფარგლებში გაიმართა რამდენიმე მნიშვნელოვანი საერთაშორისო კონფერენცია, მათ შორის, ეკონომიკის დარგში და მე მნიშვნელოვანი ვიზიტი, როგორც ეკონომისტი. ხარჯები სრულად დაფარა მასპინძელმა მხარემ.

შემდეგი ვიზიტი იყო სვეიციის უნივერსიტეტში, სადაც ორი ხელშეკრულება (ტემ-პუსისა და ერასმუს მუნდუსის პროექტებში) თსუ-ს ჩართვის თაობაზე გაფორმდა. ამ ორივე პროექტში ჩვენი მთავარი პარტნიორია სვეიციის უნივერსიტეტი. მის რეკტორთან შეხვედრისას მე დაფინანსების, როგორც მათი უნივერსიტეტის დაფინანსება (უცხოური უნივერსიტეტების რეკტორებთან საუბრისას დეიკატური ფორმით ყოველთვის ვცდილობ ამ საკითხში გარკვევას). მან მიპასუხა, რომ სვეიციის უნივერსიტეტი, რომელიც ესპანეთში სიძველეთა და სიდიდეთა მემორია და რომელიც 1505 წელსაა დაფუძნებული, სახელმწიფოს მიერ ბიუჯეტიდან 60%-ით ფინანსდება. ამ 60%-ით უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობა გასცემს ხელფასებს, იხდის სხვადასხვა ხარჯებს — კომუნალურს და ა.შ. მისი ბიუჯეტის მხოლოდ 10%-ს შეადგენს სტუდენტების მიერ მოტანილი ფული, დანარჩენი კი არის გრანტებით, სხვადასხვა შემოსავლებით, შემოსირე-ლობები და ა.შ. მიღებული თანხა — ჯამში 30%. ანუ მიდგომა ჩვენთან არსებულისაგან პრინციპულად განსხვავებულია.

გამოვეყნე, ასევე, პოლანდიაში, კერძოდ კი ლეიდენის უნივერსიტეტში ჩემს ვიზიტს, რომელშიც ორივე წლის წინ შეიქმნა ქართველოლოგიის კათედრა, სადაც ჩვენი პროფესორი რამაზ ქურადე, ჩემი ვიზიტის დროს კი პროფესორი ვახტანგ ლიჩელი კითხულობდა ლექციებს. ლეიდენის უნივერსიტეტს ამ პროგრამების გაგრძელებისა და გაფართოების თაობაზე ჩვენი მხრიდან, როგორც თსუ-ის ახალი ხელმძღვანელისგან, თანხმობა სჭირდებოდა. ამ საკითხის გარდა პოლანდიაში ყოფნისას ორი მნიშვნელოვანი ხელშეკრულების გაფორმებაზე შევეთანხმებდით, რომლის თანახმადაც ამერიკული უნივერსიტეტი — ვებსტერის უნივერსიტეტი საკმაოდ დიდ ფასდაკლებით მიიღებს ჩვენგან გაზაფხულ სტუდენტობას, ისევე როგორც პავსა გამოყენებით მეცნიერებათა უნივერსიტეტი, რომელთანაც, პრაქტიკულად, უკვე ხელი მოვანერეთ ხელშეკრულებას.

როდესაც პოლანდიაში ვახლდით, სადაც შეხვედრებზე ჩემი წარდგენისას ყველას ვუხსნიდი, რომ გახლდით მხოლოდ 4 თვის წინ არჩეული რეკტორი, ჩემი კოლეგები გაკვირვებულნი რჩებოდნენ და მეუბნებოდნენ, რომ ჩვენთან რეკტორის არჩევნები არასდროს ტარდება, რადგან იქ რეკტორებს ნიშნავენ. ასე რომ, ჩვენ ნავიტირებაზე კიდევ, რომ უფრო მეტად ვართ დემოკრატიები...

მომზადდა ნინო კაპულიანი

გზავნილი ადმინისტრაციას

რა სურვილით მიმართავდით რექტორს საახალწლოდ?

2014

პირველი გვერდიდან

სანდრო მაღლაკალიძე, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის II კურსის სტუდენტი:

ჩვენთან კორპუსში თუ მაგიდის ჩოგბურთის სათამაშოდ მაგიდებს დადგამენ, კარგი იქნება, რადგან სტუდენტებს ძალიან უნდათ. II კორპუსში ჩემპიონატი უნდა ჩატარებულიყო, მაგრამ, თუ არ ვცდები, რემონტის გამო მისი ჩატარება ვერ მოხერხდა. თუ ეს მაგიდები მაღლივ კორპუსში განთავსდება, მსგავსი პრობლემები არ შეიქმნება და მომხმარებელიც ძალიან ბევრი ეყოლება.

საბია ბუსკივაძე, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ინგლისური ფილოლოგიის მიმართულების IV კურსის სტუდენტი:

ვისურვებდი, რომ V კორპუსი უფრო კომფორტულად იყოს მოწყობილი. კვირაში თითქმის 6 დღეს მთლიანად აქ ვატარებთ და იმ შემთხვევაში, თუ სასადილოს გაგვიკეთებენ, აქ სტუდენტების თავშესაფრის ადგილიც იქნება, სადაც არაერთ საინტერესო თემაზე ვისაუბრებთ.

ნინო ნადირაძე, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ინგლისური ფილოლოგიის IV კურსის სტუდენტი:

კარგი იქნება, თუ თსუ-ში კარადებს გაგვიკეთებენ, სადაც სტუდენტებს საკუთარი ნივთების შენახვა შეეძლებათ. მსგავსი სათავსოები საზღვარგარეთის ნებისმიერ კოლეჯსა თუ უმაღლეს სასწავლებელში არსებობს. ჩვენივესაც საჭიროა, რადგან უამრავი რამის შენახვა გვჭირდება დღის განმავლობაში (ნივთები, ლეპტოპები და ა.შ.). ასევე, გვინდა, V კორპუსში პატარა ბიბლიოთეკა გაკეთდეს, სადაც სტუდენტებს დასვენების დროს რამის წაკითხვა და მეცადინეობა შეეძლებათ.

მარიამ ლამბაძე, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი:

არსებობს ბევრი საინტერესო საგანი, რომლის არჩევაც დასწრებაზეა. ბაზების გახსნიდან 10 წუთში ყველა ადგილი ივსება. საახალწლოდ ვისურვებდი, რომ მომავალი წლიდან ასეთ საგნებზე სტუდენტებისთვის ადგილების რაოდენობა გაიზარდოს.

ლელა ცალუღლაშვილი, მედიცინის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

კარგი იქნებოდა, თუ მედიცინის ფაკულტეტის სტუდენტებს უფრო მეტი პრაქტიკული მეცადინეობები გვექნებოდა. ვსწავლობ სამკურნალო მიმართულებაზე. მართალია, პრაქტიკული სამუშაოები გვითარდება სხვადასხვა კლინიკებში, მაგრამ ეს საკმარისი არ არის.

ბენო ზიქია, მედიცინის ფაკულტეტის სტუდენტი:

ვსწავლობ სტომატოლოგიის მიმართულებაზე და ამ დარგში პრაქტიკული სამუშაოები საერთოდ არ გვაქვს. სტომატოლოგიის მიმართულებების ყველა კურსის სტუდენტი ისურვებდა, რომ პრაქტიკები ყოფილიყო და თანაც დიდი რაოდენობით. რექტორს მივმართავ თხოვნით, რომ იქნებ უნივერსიტეტი გააქტიურდეს და სახელმწიფომ დააფინანსოს რეზიდენტურა.

ანა ჩხანკალიძე, მედიცინის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

გვაქვს ნივთების პრობლემა. ის ლიტერატურა, რომელიც ფაკულტეტს ბიბლიოთეკაში აქვს, საკმარისი არ არის. გარდა ამისა, ახალი წლიდან ვისურვებდი, რომ ჩვენ ფაკულტეტზე სტიპენდიების რაოდენობა გაიზარდოს. მაგალითად, შარშან მხოლოდ 26 სტუდენტისთვის იყო სტიპენდიები გამოიხსნა, სხვა ფაკულტეტებზე კი სტუდენტთა ნახალისების მეტი შანსი არსებობს.

თამაზ ხაშიბაძე, იურიდიული ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

ვისურვებდი, რომ ახალი წლიდან სტუდენტებისთვის რექტორთან შეხვედრა უფრო გამარტივდეს. როდესაც მისი დახმარება გვჭირდება, საკმაოდ დიდ ხანს გვინვეს ლოდინი.

მარიამ ღვინიაშვილი, იურიდიული ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

ვისურვებდი, რომ გაცვლით პროგრამებში მონაწილე სტუდენტების დაფინანსება გაიზარდოს.

ნინო ყიფიანი, იურიდიული ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი:

თავისუფალ უნივერსიტეტს ბაზალეთზე აქვს ბაზა, სადაც გასვლით ღონისძიებებს ატარებენ (საზაფხულო და ზამთრის სკოლებს, სხვადასხვა ტრენინგებს, სამართლის სკოლებს). ვისურვებდი, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტსაც ჰქონდეს ასეთი ბაზა, რასაც მსგავსი ღონისძიებებისთვის გამოიყენებდა.

ლელა მაისურაძე, თსუ-ის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი:

უპირაზო იქნებოდა უნივერსიტეტის ბაზაზე კარიერის დაგეგმვისა და დასაქმების ცენტრების გაძლიერება, სადაც სტუდენტებს შესთავაზებენ არა მხოლოდ საინტერესო ლექციებს, სემინარებსა და ტრენინგებს დასაქმებისთვის აუცილებელი უნარების გასავითარებლად, არამედ იზრუნებენ სტუდენტებისა და კურსდამთავრებულების რეალურ დასაქმებაზე კონკრეტული ვაკანსიების შეთავაზებით.

სათუნა გობალაძე, თსუ-ის ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ფაკულტეტის დოქტორანტი:

ძალიან განვიცდი, როდესაც უნივერსიტეტს ტოვებს მაგისტრანტი ან დოქტორანტი, რომელიც სწავლის გასაგრძელებლად მიემგზავრება სხვა ქვეყანაში. მიუხედავად კონკურსის პრინციპისა, ევროპის ბევრ ქვეყანაში მაგისტრანტს და დოქტორანტსაც საკუთარი ჰონორარი აქვს, რომელიც მას საშუალებას აძლევს, მთელი თავისი დრო პროფესიულ ზრდას მოახმაროს. ეს დადგენილი წესია და ახალგაზრდა მეცნიერს დამატებით სამუშაოზე ფიქრი აღარ უნევს. საქართველო ამ მხრივ ჩამორჩება. ვისურვებდი, რომ საქართველოშიც შეიქმნას პირობები, რომ ყველა ნიჭიერმა დოქტორანტმა კარიერული ზრდა თავის ქვეყანაში მოახერხოს.

რუსუდან ჯაფარიძე, თსუ-ის ჰუმანიტარული ფაკულტეტის დოქტორანტი:

როგორც დოქტორანტს, ორი კონკრეტული თხოვნა მაქვს თსუ-ის ადმინისტრაციასთან: დღეს მზარდი კონკურსის პირობებში, დოქტორანტს უხდება უამრავი ინფორმაციის მოძიება და გაცნობა უცხო ენებზე, რაც დროსთან და საკმაოდ დიდ ხარჯებთან არის დაკავშირებული. მიინდა, უნივერსიტეტს ჰქონდეს წვდომა იმ ძვირადღირებული საერთაშორისო ელექტრონული ბიბლიოთეკების ბაზებზე, სადაც შესაძლებელია ბევრი ნივთისა თუ ჟურნალის წაკითხვა, რაც ჩვენი კვლევისთვის აუცილებელია. და მეორე: უნივერსიტეტი სრულად აფინანსებდეს დოქტორანტების ქვეყნის გარეთ გასვლის ხარჯებს სხვადასხვა კონფერენციებში მონაწილეობის მისაღებად (რაც ასევე მნიშვნელოვანია ყველა დოქტორანტისათვის).

მომზადეს
ნათო მკოლაძემ და თამარ დალიანამ

რექტორთან პირისპირ

სტუდენტებმა გაზაფხულში „თბილისის უნივერსიტეტს“ საახალწლო სურვილები გაგვანდეს და იმავანდ მიგვანიშნეს, თუ ვის ხელნეშაა უნივერსიტეტში მათი სურვილების ასრულება. სტუდენტებმა ამ ნიშნით უნივერსიტეტის თოვლის გაგზავნა და, თუ გნებავთ, სანთად რექტორი დალო პაპაძე, ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი დათო ჩოგანიძე და საფინანსო დეპარტამენტის უფროსი ირაკლი საღარეძოვლი დაასახელეს. თუ რა პასუხი აქვს რექტორს თსუ-ს სტუდენტების საახალწლო სურვილებთან დაკავშირებით, ამის თაობაზე მან სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგებზე დაყრდნობით ისაუბრა:

— სტუდენტების მიერ ჩამოთვლილი რამდენიმე სურვილი საკმაოდ ძვირად ღირებულია, რამდენიმე — შედარებით უფრო „იაფად“ შეიძლება გადაწყვიტოს. დავიწყებთ იმით, რომ მედიცინის ფაკულტეტთან მიმართებაში ერთერთ სერიოზულ პრობლემად ჩვენც გვესახება ის გარემოება, რომ ორგანიზაციას საუნივერსიტეტო ჰოსპიტალი არ გააჩნია. ამის გარეშე სრულფასოვანი ექიმის ჩამოყალიბება შეუძლებელია. ჩვენ რამდენიმე ჰოსპიტალთან საკმაოდ ინტენსიურ მოლაპარაკებას ვანარმოებთ. გამოვყოფ ჩაფიქრის სახელობის კლინიკას, რომელთანაც, პრაქტიკულად, თითქმის ყველაფერზე შევთანხმდით და რომელიც, ამ კუთხით, დახმარებას გაგვინვეს. ხაზი მიინდა გავუსვა ფრიდონ თოდუას კლინიკის აქტიურობას, რომელსაც თავად ბატონი ფრიდონი (ჩვენი პროფესორი და აკადემიური საბჭოს წევრი) საუნივერსიტეტო კლინიკად მოიხსენიებს. ჩვენ ამჟამად ვანარმოებთ მოლაპარაკებას მთავრობასთანაც, კერძოდ ჯანდაცვისა და ეკონომიკის სამინისტროებთან იმასთან დაკავშირებით, რომ გადმოგვეცეს ერთერთი შენობა, რომელშიც ადრე საავადმყოფო იყო განთავსებული. მას ჩვენ საუნივერსიტეტო ჰოსპიტალად გამოვიყენებთ, რომლის გასამართადაც სხვადასხვა კერძო სტრუქტურებისგანაც გვაქვს შემოთავაზებები. ანუ, ეს ის საკითხია, რომელზეც ჩვენ და მედიცინის ფაკულტეტი ინტენსიურად ვმუშაობთ.

რაც შეეხება გაცვლით პროგრამებს, მასში მონაწილე სტუდენტების დასაფინანსებლად ფული სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გვჭირდება, რაზეც არაერთხელ ვისაუბრე. ჩვენ მაქსიმალურად ვცდილობთ სტუდენტებისთვის ხელის შეწყობას, რამდენადაც ეს ჩვენს ძალეებს აღემატება, მაგრამ ყველას დახმარებას ფიზიკურად ვერ ვახერხებთ. გაცვლით პროგრამებში მონაწილეობის თვალსაზრისით, თსუ-ს სადღე-არის კარგი მდგომარეობა, ალბათ, იურიდიულ ფაკულტეტზეა, რადგან ამ ფაკულტეტს გაცილებით მეტი საერთაშორისო და გაცვლით პროგრამებში მონაწილეობის შესაძლებლობები აქვს, ვიდრე სხვა ფაკულტეტებს.

ჰუმანიტარების მოთხოვნასთან დაკავშირებით კი შემოძლია გითხრათ, რომ V კორპუსში ბუფეტის გახსნას კვლავ ტენდერის გამოცხადება დასჭირდება და ამისთვის ველოდებით ახალ კანონს, მაგრამ სივრცის პრობლემა მაინც გადასაჭრელი გვჩნდება. თუმცა სტუდენტების ამ სურვილს ვიზიარებ და აუცილებლად მოვიფიქრებთ — რა შეიძლება V კორპუსში გაკეთდეს. იქ ჩვენ ეზოც გვაქვს, რომელსაც მონესრიგება სჭირდება, რის თაობაზეც ერთერთ შეხვედრაზე საუბარი გვქონდა.

მალივი კორპუსის დარბაზში ჩოგბურთის სათამაშოდ მაგიდების დადგმა — ეს ყველაზე იაფფასიანი სურვილია და, როგორც ჩანს, ეკონომისტებმა საკმაოდ მომჭირნეობა გამოავლინეს. მათ კულტურისა და სპორტის დეპარტამენტს უნდა მიმართონ და ფიქრობ, რომ ამ შემხვევაში ჩემი ჩარევაც კი არ იქნება საჭირო, ისე გადაწყდება ეს საკითხი.

ბიოლოგიების წინადადებას მედ-ჰუნტის გახსნის თაობაზე მივესალმებით, რაზეც აუცილებლად ვიფიქრებთ. რაც შეეხება XI კორპუსში კვების ობიექტის გახსნას, ამ პრობლემას მოხსნის ახლომდებარე ტერიტორიაზე კერძო სწრაფი კვების ობიექტის ამოქმედება, რაზეც ეკონომიკის მინისტრის პირველ მოადგილესთან, ბატონ დიმიტრი ქუშიასვილითან იყო საუბარი.

ინფრასტრუქტურის მონესრიგების თემა კი ჩვენთვისაც მეტად აქტუალურია. გვაქვს არაერთი ობიექტი, რომელიც საჭიროებს სასწრაფო გარემონტებას. მაგალითად, ყველაზე საავალალო მდგომარეობაშია უნივერსიტეტის III კორპუსი, რომლის გარემონტებაც ზაფხულისთვის დაიწყება. აღარ ვსაუბრობ გრანდიოზულად გასარემონტებელ ისეთ კორპუსზე, როგორც არის II კორპუსი, რომლის რეაბილიტაციისთვის საჭირო ფულიც ჩვენ არასდროს გვექნება. ამ შემთხვევაში, ისევე და ისევე, იმედის თვალთ ვუყურებთ მეცენატ ბიძინა ივანიშვილს, რომელმაც I კორპუსი გაგვირემონტა და ვიმედოვნებთ, რომ II კორპუსის გარემონტებაშიც დაგვეხმარება. ვინ იცის, ეგებ ბატონი ბიძინას ეს ქმედება გადამდები ამომჩნდეს და სიკეთის მომტანი ვირუსივით გავრცელდეს სხვა ბიზნესმენებშიც.

2018 წლისთვის ჩვენ უნდა გვქონდეს საერთაშორისო კვლევითი უნივერსიტეტი

ინტერვიუ ვისა-ჩაქტორთან მარიამ ჩიტაშვილთან

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალი ადმინისტრაცია უნივერსიტეტში რეფორმის გასატარებლად ემზადება, რომლის მიზანია უნივერსიტეტის 100 წლის იუბილისათვის, ანუ 2018 წლისათვის საერთაშორისო კვლევითი უნივერსიტეტის სტატუსის აღდგენა. ამ მიზნის მისაღწევად და შესაბამისი ცვლილების მოსამზადებლად 21 ნოემბერს აკადემიური და ადმინისტრაციული მოდერნიზაციის ჯგუფი ჩამოყალიბდა, რომელსაც უნივერსიტეტში არსებული რესურსებისა და პრობლემების შესწავლა-განალიზება დაევა. ჯგუფის შემადგენლობაში ფაკულტეტების დეკანები, ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი, რექტორის მოადგილეები, ხარისხის უზრუნველყოფის, ფინანსების, იურიდიული, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და კადრების განყოფილებების ხელმძღვანელები შედიან. ჯგუფმა უკვე გამართა 6 სამუშაო შეხვედრა. პარალელურად, ერთი თვის განმავლობაში, გაიმართა შეხვედრები უნივერსიტეტის თითოეული დეპარტამენტისა და ფაკულტეტის წარმომადგენლებთან. შეხვედრების მიზანი იყო უშუალოდ პერსონალისაგან მიუღოთ ინფორმაცია მათი საქმიანობისა და არსებული პრობლემების შესახებ. სწორედ ამ ინფორმაციის გაანალიზების საფუძველზე მოხდება თსუ-ს ორგანიზაციული სტრუქტურის ცვლილება.

თავდაპირველი გეგმის მიხედვით, ჯგუფს შესაბამისი ცვლილებები დეკემბრის ბოლოსთვის უნდა წარმოედგინა, თუმცა, როგორც მოკვლევამ აჩვენა, თსუ-ში მართვის გასაუმჯობესებლად მხოლოდ კონსტრუქციული ცვლილებები არასაკმარისია. როგორც ჯგუფის ხელმძღვანელმა და უნივერსიტეტის ვიცე-რექტორმა, პროფესორმა მარიამ ჩიტაშვილმა ჩვენთან საუბარში აღნიშნა, უნივერსიტეტის სტრუქტურის ახალი ვარიანტის სამუშაო ვერსია იანვრის მეორე ნახევარში გამოქვეყნდება და მის განხილვაში მონაწილეობის საშუალება ნებისმიერ თანამშრომელს ექნება. სტრუქტურისა და თსუ-ის თანამშრომელთა შრომითი აღწერილობის საბოლოო ვარიანტი კი, სავარაუდოდ, მეორე სემესტრის ბოლოსთვის დამტკიცდება.

— თსუ-ში არსებული მდგომარეობის განაცხადება დასული სემესტრის განმავლობაში თქვენ შეხვედით როგორც დეპარტამენტების, ისე ფაკულტეტების წარმომადგენლებსა და პროფესორს. საინტერესოა, რა სურათი გამოიკვეთა?

— ცვლილება რომ დაგეგმო და განახორციელო, საჭიროა იცოდეთ, რა რესურსი გაქვს. ამ შეხვედრებმა საკმაოდ დიდი დრო მოითხოვა და როგორც ჩანს, კიდევ ერთხელ გახდება საჭირო ყველასთან ხელახალი შეხვედრა, რადგან, 20 იანვრისთვის გამოქვეყნდება თსუ-ის ახალი სტრუქტურის სამუშაო ვარიანტი და დაიწყება მისი განხილვა თსუ-ის თანამშრომლებში. ახალი სტრუქტურით განსაზღვრული იქნება ორგანიზაციის ჩარჩო და იერარქია, რომლის მიხედვითაც იფუნქციონირებს უნივერსიტეტი. აქვე დაგაზუსტებ, რომ სტრუქტურული ცვლილებები არ შეეხება ორგანიზაციაში თანამშრომელთა რაოდენობას. ახალი სტრუქტურის შემუშავების აუცილებლობა განაპირობა იმან, რომ დღეს არსებული სტრუქტურის მიხედვით, შეუძლებელია გაარკვიონ — ვინ ვის ექვემდებარება, ვინ რაზეა პასუხისმგებელი და როგორ მოძრაობს დოკუმენტაცია უნივერსიტეტში. დღეს სტრუქტურის იერარქია იმდენად აბსურდულია, რომ სტუდენტებს კრედიტების აღიარებისათვის განცხადების დანერგა რექტორის სახელზე უხდებათ, მაშინ, როდესაც ეს არ არის რექტორის გადასახვევითი პირველი რიგი, აუცილებელია მოვანერგოთ ორგანიზაციული ჩარჩო, განვსაზღვროთ, რამდენი ადმინისტრაციული დეპარტამენტი გვყავს და რაზე, ვინ ვის ექვემდებარება და ვინ იღებს მენეჯმენტში საბოლოო გადაწყვეტილებას.

თავდაპირველად ვგეგმავდით, რომ ორგანიზაციულ სტრუქტურაში გარკვეული ცვლილებები შეგვეტანა 2014 წლის იანვრამდე, ეს უტოპიური მოდელი აღმოჩნდა: უნივერსიტეტი ძალიან დიდი ორგანიზაციაა და გარდაქმნებით რომ არ ავსო, ამისათვის კარგად უნდა იცოდეთ, რასთან გაქვს საქმე. ამის გაცნობა, 18 საათიანი სამუშაო რეჟიმის პირობებში, თითქმის ერთი თვე დასჭირდა. პირველი შედეგები დაიწყო 2013 წლის 20 დეკემბერს. შეთანხმდით, რომ უნდა მოხდეს აკადემიური პერსონალის საქმიანობის შეფასება გაზომვადი კრიტერიუმების მიხედვით და უნდა ვიცოდეთ, ვინ, რას, როგორ და რაწინადად აკეთებს. ამჟამად აკადემიური პერსონალის საქმიანობის შეფასება პირდაპირ უკავშირდება „ა“ და „ბ“ კატეგორიების კონტრაქტებს, რომლებიც რატომღაც აგებულია მხოლოდ საადმინისტრაციო დატვირთვის პროდენობაზე და არ არის გათვალისწინებული პროფესორის სამეცნიერო საქმიანობა. შესაბამისად, თუკი ჩვენ გვინდა საერთაშორისო კვლევითი უნივერსიტე-

ტი, მაშინ პროფესორის საქმიანობის შეფასება უნდა დაეფუძნოს სამ ნაწილად: სასწავლო საქმიანობა, სამეცნიერო საქმიანობა და სერვისი, და უნდა შევავსოთ იმის მიხედვით, თითოეული-სათვის რამდენი დრო გვაქვს გამოყოფილი.

— ანუ, მომავალში ამგვარად შეფასდება პროფესორის საქმიანობა?

— ასე იქნება აუცილებლად, იმიტომ რომ თუ თქვენ ხართ რომელიმე ორგანიზაციის თანამშრომელი და მუშაობთ ამ ორგანიზაციისათვის კვირაში 40 საათის განმავლობაში, ეს ნიშნავს იმას, რომ უნდა იყოს განწესებული გეგმატება ამ დროში. ჩვენს შემთხვევაში აღმოჩნდა, რომ ეს 40 საათი საერთოდ არ არის განწესებული და გაუგებარია, რატომ იღებს ზოგიერთი პროფესორი უფრო მეტ ანაზღაურებას, ზოგი ნაკლებს. საჭიროა მოხდეს მათი საქმიანობის შეფასება, დათვლა და ამის მიხედვით განისაზღვროს ანაზღაურება. ვაპირებთ დავითვალოთ სამუშაო საათები სასწავლო, კვლევითი და უნივერსიტეტის საორგანიზაციო საკითხებში მონაწილეობის მიმართულებით და ამას მივებათ ხელფასები. დღემდე ითვლებოდა მხოლოდ საადმინისტრაციო-საკონტაქტო საათები. თუმცა, თუკი ლექცია ითვლება პროდუქტად, ასეთივე პროდუქტად უნდა ჩაითვალოს „რიდერის“ გაკეთება, სახელმძღვანელოს მომზადება, სუპერვიზია დოქტორანტებისათვის, სამაგისტრო ნაშრომების მომზადება და ა.შ. ჩვენ ამ ნუთში ისიც არ ვიცით, თუ რამდენად ააბო ხარჯავს სასწავლო საქმიანობაზე პროფესორი და რეალურად რა პროდუქტს აწარმოებს. ისიც კი არ გვაქვს დათვლილი, რა განსხვავებაა იმ პროფესორთან სასწავლო დატვირთვისა და ორგანიზაციული საქმიანობის დატვირთვისა შორის, რომლებსაც ერთი შედეგის ორმოცდაათკაცინა, მეორე კი ოცკაცინა აუდიტორიაში. ჩვენ არ ვითვალისწინებთ ლექციისათვის, სემინარისათვის, პრაქტიკუმიისათვის, ლაბორატორიულიისათვის მოსამზადებელ სამუშაოებს. შესაბამისად, ჩვენ თსუ-ს ვითვალისწინებთ მოდელს, რომლის მიხედვითაც საათების მიხედვით დავითვლით, რამდენ სტუდენტს ემსახურება პროფესორი და როგორია მისი აქტივობა. ეს მოდელი მსოფლიოს ყველა ნაწყვეტ უნივერსიტეტში გამოიყენება. თუმცა, იმისათვის რომ საათობრივად მოხდეს საქმიანობის დათვლა, აუცილებელია შეიქმნას სასწავლო და სამუშაო საქმიანობის აღწერილობის ჩარჩო. აქამდე სამეცნიერო საქმიანობა საერთოდ არ ყოფილა შეფასებული და აღმოჩნდა, რომ ძალიან ბევრი თეთრი ლაქა გვაქვს ამ მხრივ. ამიტომ, იანვარში პროფესორებს ვუთხარათ, რომ ამდენი საათი ამას უდრის, არასწორია. ფიქტორ, მეორე სემესტრის ბოლოს გვექნება სამუშაო საათების აღწერილობა, ის, თუ რამდენი საათი რას სჭირდება და მხოლოდ ამის შემდეგ შეგვეძლება გადავხედოთ კონ-

ბაზე, თუმცა მან წლის ბოლოს აუცილებლად უნდა წარმოადგინოს ეს სტატისტიკა. საერთოდ, არასწორია მართო სასწავლო საათებს მივებათ პროფესორის საქმიანობა, რადგან ეს არ გავვიუმჯობესებ სწავლების ხარისხს. დღეს ერთ-ერთი ძირითადი პრობლემა ისაა, რომ არ გვაქვს სახელმძღვანელოები. თუკი ადამიანი არ საქმიანობს საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში და შესაბამისად, იცის რომ წელიწადში სამი სამეცნიერო სტატიის საერთაშორისო რეცენზირებულ სამეცნიერო ჟურნალში გამოქვეყნება ვერ შეძლებს, სანაცვლოდ შეუძლია მოამზადოს სახელმძღვანელო ან „რიდერი“ სტუდენტებისათვის და ეს უნდა ჩაითვალოს სასწავლო საქმიანობად. ასეთივე სასწავლო საქმიანობაა დოქტორანტის ხელმძღვანელობა.

— როდისთვის გაკეთდება სამუშაოთა სრული აღწერილობა?

თსუ-ის აკადემიური და ადმინისტრაციული მოდერნიზაციის დოკუმენტის სამუშაო ვარიანტი იანვარში გამოქვეყნდება

ტრაქტებს, თუმცა, ეს არ ნიშნავს იმას, რომ კონკურსები ხელახლა ჩატარდება. უბრალოდ, თუკი მე მაქვს გაფორმებული კონტრაქტი, როგორც პროფესორს, ასეთ შემთხვევაში კონტრაქტში საათობრივად გაიხელება და დაზუსტდება, რამდენ დროს ვხარჯავ სასწავლო პროცესზე, რამდენს სამეცნიეროზე და რამდენს უნივერსიტეტის ადმინისტრაციულ საქმიანობაზე, იგივე სერვისზე.

სიროთუეს ქმნის ის ფაქტი, რომ რამდენადაც თსუ საჯარო სამართლის იურიდიული პირია და ჩვენი კრედიტი 25 საათიანია, მინისტრის მესამე ბრძანება გვზღუდავს სამეცნიერო აქტივობის მხრივ. ბრძანების მიხედვით, ჩვენთან პროფესორის სასწავლო აქტივობა წელიწადში უნდა იყოს მინიმუმ 38 კვირა. ეს ნიშნავს, რომ პროფესორებს რჩებათ მხოლოდ 6 კვირა სამეცნიერო მუშაობისთვის. ამას თეორიულად კიდევ შეიძლება დაემატოს ორი თვიანი, ანუ აღმოჩნდება, რომ პროფესორებს კვლევის განსახორციელებლად რჩებათ 320 საათი წელიწადში. ამ დროში მაქსიმუმ, რაც შეიძლება მოვთხოვოთ პროფესორს, არის ის, რომ ორ წელიწადში ერთხელ რეცენზირებულ საერთაშორისო ჟურნალში სტატია გამოაქვეყნოს. შესაბამისად, მთელი ეს ზღაპრები იმის შესახებ, რომ მონოგრაფიას სჭირდება ამდენი დრო, არაფერთან არის მიბმული, რადგან მთელი სამუშაო საათების რაოდენობა წლის განმავლობაში არის 1760 საათი და აქედან მხოლოდ 320 საათი შეიძლება დაეთმო სამეცნიერო კვლევას. ვიმეორებ, ეს თეორიული გათვლაა, პრაქტიკაში რა გვაქვს ეს გვეცილებინება მეორე სემესტრის ბოლოს.

— როგორ აპირებთ ამ საკითხის დარეგულირებას და მინისტრის ბრძანებასთან შესაბამისობაში მოყვანას?

— ეს მოითხოვს მაქსიმალურად ზუსტი რეგულაციების განსაზღვრას და თითოეულ პროფესორთან ინდივიდუალური კონტრაქტის გაფორმებას. მაგალითად, საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების ფაკულტეტზე უკვე თქვეს, რომ მათ არ აწყობთ 1760 საათიდან მხოლოდ 320 საათი მიეცეთ კვლევისათვის. თუმცა, არიან ისეთი პროფესორები, რომლებსთვისაც ასეთი საათობრივი განაწილება ხელსაყრელია. თუ პროფესორი ამბობს, რომ ის წელიწადში გამოაქვეყნებს 3 სტატიას, ასეთ შემთხვევაში მისი სასწავლო საქმიანობის ნაწილი შემცირდება და ძირითადად გადავა სამეცნიერო საქმიანობაზე.

— სავარაუდოდ, ივნისის ბოლოსთვის ეს ყველაფერი უკვე დაიდება და ეს იქნება პირველი შემთხვევა ქართულ უმაღლეს განათლებაში, როდესაც დაითვლება როგორც სასწავლო, ისე სამეცნიერო მუშაობის საათები და რაც მთავარია, პროფესორის ჩართვა მოხდება სერვისში. ამას ყოველთვის ვამბობდი და დღესაც ვიმეორებ, რომ მხოლოდ ადმინისტრირების ხარჯზე უნივერსიტეტს ვერ მიიღებ. ადმინისტრატორი არ იცნობს აკადემიური საქმიანობის სპეციფიკას. პროფესორმა კი იცის სასწავლო პროცესში რა პრობლემები ექნება და რა სჭირდება. შესაბამისად, პროფესორები უნდა გაერთიანდნენ კომისიებში, რომლებიც იმუშავენ სასწავლო პროგრამების განვითარებაზე, ბიუჯეტსა და დაგეგმვაზე და კვლევების განვითარებაზე: სულ სამი კომისია უნდა შეიქმნას.

— ეს, გარკვეულწილად, უკვე გულისხმობს თვითმმართველობის უნივერსიტეტში?

— ფაქტობრივად, ჩვენს მიერ წამოწყებული აკადემიური და ადმინისტრაციული რეფორმა აკეთებს იმას, რომ ითვლის და სთავაზობს ადამიანებს კონსენსუსისა და ცხადი კრიტერიუმების კვალობაზე მიიღონ მონაწილეობა უნივერსიტეტის საქმიანობაში. უნივერსიტეტი არის კორპორაცია პროფესორების, სტუდენტებისა და ადმინისტრაციის, რომლებიც ერთად მუშაობენ და შესაბამისად, თუ არ ვიცით, ვინ რას აკეთებს, ვერც ვიმუშავებთ. დოკუმენტის სამუშაო ვარიანტი, რომელიც იანვარში გამოქვეყნდება, უნდა ნაიკითხოს ყველა თანამშრომელმა, რომელიც დაინტერესებულია უნივერსიტეტში ყოფნით. ალბათ, უნივერსიტეტის ვებ-გვერდზე გავაკეთებთ ღია ფორუმს, რომელზეც დაიდება ყველა შენიშვნა. ჩემი აზრით, საბოლოოდ, 2018 წლის სტრატეგია დამტკიცდება 2014 წლის ბოლო წარმომადგენლობით სხდომაზე.

— რა არის ამ სტრატეგიის საბოლოო მიზანი?

— 2018 წლისთვის ჩვენ უნდა გვექონდეს საერთაშორისო კვლევითი უნივერსიტეტი, რომელსაც ექნება განვითარების პოტენციალი, რომ შემდგომი 10 წლის განმავლობაში შევიდეს თაიმისა და მანხათის საერთაშორისო რეიტინგების სისტემაში, თუნდაც სულ ბოლო მე-500 ადგილზე.

მომავალ წელს კარგად უნდა იყოს

განათლების სამინისტრომ უმაღლესი სასწავლებლების ავტონომიურობის გაზრდის მიზნით ცვლილებები მოამზადა

უმაღლესი სასწავლებლების შესაძლებლობა ეძლევათ სამშტატო ნუსხა და სახელფასო ფონდი დამოუკიდებლად — სახელმწიფო კონტროლის განმარტული ცვლილებები ორგანიზაციის შეთანხმების გარეშე განსაზღვრონ.

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტონომიურობის გაზრდის მიზნით, ამ დღეებში სხვა სახის ცვლილებები მოამზადა და განსახილველად პარლამენტს უკვე წარუდგინა. პროექტის თანახმად, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები, რომლებიც საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებად ჩამოყალიბდნენ, უფლებამოსილი ხდებიან განახორციელონ: საგანმანათლებლო და სამეცნიერო

კვლევითი საქმიანობა, საგანმომცემლო საქმიანობა, საგანმანათლებლო და სამეცნიერო კვლევითი საქმიანობის პროცესში შექმნილი პროდუქტების რეალიზება, სამეცნიერო-კვლევითი და ლაბორატორიული საქმიანობის პროცესში შექმნილი პროდუქტის წარმოება და რეალიზება, დამხმარე ხასიათის სამეცნიერო საქმიანობა წესდებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

ამავე ცვლილებების გათვალისწინებით, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებს გამოატივებული შესყიდვის ნების ლიტერატურის (ბეჭდურის, ელექტრონული ან აუდიოვიზუალური მატერიალზე განთავსებული), რეაქტივების, კომპიუტერიული პროგრამების, ფარმაცევტული პროდუქტის, ლაბორატორიული აღჭურვილობის და მონაცემთა ბაზების შეძენის შესაძლებლობა ეძლევათ.

ინტერპრესიუსი

ვინ დაიკავებს სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანის თანამდებობას?

თბილისის საქალაქო სასამართლომ პროფესორ რევაზ ჯორბენაძის სარჩელი დააკმაყოფილა და თსუ-ის ყოფილი რექტორის ალექსანდრე კვიციანიის ბრძანება ბათილად ცნო, რომლის მიხედვით რევაზ ჯორბენაძეს სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანის თანამდებობაზე დამტკიცებაზე უარი ეთქვა. ჯორბენაძის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თბილისის საქალაქო სასამართლოსგან ოფიციალური განჩინება არ მიუღია. სამართლებრივ საკითხებში თსუ-ის რექტორის თანაშემწის ალექო ჩხიტაურის ინფორმაციით, თბილისის სახელმ-

წიფო უნივერსიტეტი სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაბამისად მას შემდეგ იმოქმედებს, როდესაც განჩინებას ოფიციალურად მიიღებს.

„შეხვედრი თსუ-ის რექტორს ვლადიმერ პაპავას და ჯერჯერობით ევლოდოშვილს სასამართლოს ოფიციალური განჩინების თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გადმოგზავნას. ამის შემდეგ რექტორი მიიღებს გადაწყვეტილებას ჩემი სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანის თანამდებობაზე დანიშვნის შესახებ, თუმცა არის მეორე შესაძლებლობაც — უნივერსიტეტს უფლება აქვს 21 დღის ვადაში საქალაქო სასამართლოს განჩინება გაასაჩივროს. ამ საკითხთან დაკავშირებით დაახლოებით 10 დღეში, ალბათ, უკვე კორექტული გადაწყვეტილება იქნება მიღებული,“ — განაცხადა რევაზ ჯორბენაძემ.

რევაზ ჯორბენაძის სარჩელის განხილვა სასამართლოში დაახლოებით ერთი წლის განმავლობაში გრძელდებოდა.

მომავალ წელს კარგად უნდა იყოს

რთული გზა წარმატებული მომავლისაკენ...

ინტერვიუ განათლებისა და მეცნიერების მინისტრთან თამარ სანიკიძესთან

— რა სიახლეა მოსალოდნელი ახალი სასწავლო სემესტრიდან უმაღლესი განათლების სფეროში?

— საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ახალი სასწავლო სემესტრიდან, რა თქმა უნდა, შესთავაზებს სტუდენტებსა და უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებს სიახლეებსა და სხვადასხვა პროექტებს.

2013 წლის ბოლოს წარმატებით დასრულდა დოქტორანტურის საგრანტო დაფინანსების საკონკურსო პროცესი, რის შედეგადაც 2014 წლიდან 135 გამარჯვებული სტუდენტი სადოქტორო პროგრამის განსახორციელებლად მიიღებს სოლიდურ დაფინანსებას. აღსანიშნავია, რომ 2013-2014 წლების დოქტორანტურის საგანმანათლებლო პროგრამების დაფინანსების მიზნით ორგანიზებული კონკურსის შედეგად დაფინანსებული 135 დოქტორანტიდან 65-ი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტია. დაფინანსების მაქსიმალური ოდენობა 21000 ლარია, რაც სწავლის საფასურს ბევრად აღემატება. პროგრამის მიხედვით, დოქტორანტებს წარდგენილი პროექტების საფუძველზე, დაფინანსება შეიძლება მიეძღვებინათ სწავლის საფასურის დასაფარად, უცხოური ენის ცოდნის არაუმეტეს ერთი დონით გასაუმჯობესებლად, საერთაშორისო ელექტრონული ბიბლიოთეკით ან სხვა ელექტრონული რესურსით სარგებლობისათვის, საჭირო ლიტერატურის შესაძენად, სასწავლო და კვლევითი პროცესისათვის საჭირო კომპიუტერული და სხვა ტექნიკური საშუალებების შესაძენად, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში (კონფერენცია, კონგრესი, სემინარი, ვორკოპი, ტრენინგი და სხვა) მონაწილეობის მისაღებად და ა.შ.

სიახლეების მხრივ, ყურადღებას გაავამხვილებ უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ბიბლიოთეკების განვითარების ქვეპროგრამაზე, რომლის ფარგლებში ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს გამოეყო 177 317.78 ლარი უნივერსიტეტისა და მისი ძირითადი საგანმანათლებლო ერთეულების ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდის განახლებისა და განვითარებისათვის. ასევე შემოძლია გითხროთ, რომ ზამთრის სეზონის დაფინანსების ქვეპროგრამის ფარგლებში დაფინანსებულ 8

პროექტს შორის 4 — წარდგენილი იყო ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან.

— რა ცვლილებები შედის უმაღლესი განათლების შესახებ კანონში? როდის იქნება პროექტი მზად? რა ახალი მიდგომები იკვეთება, რასაც დაეფუძნება ახალი კანონპროექტი?

— უმაღლესი განათლების სფეროს რეგულირების მიმართულებით საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პრიორიტეტებია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტონომიისა და აკადემიური თავისუფლების უზრუნველყოფა; უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მართვის გამჭვირვალე და დემოკრატიული პრინციპების დანერგვა და ამ პროცესში აკადემიური პერსონალისა და სტუდენტების ჩართულობის უზრუნველყოფა; სწავლის, სწავლებისა და კვლევის ერთიანობის პრინციპებისა და ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების რეალურად ამოქმედება. სწორედ ამ პრიორიტეტებზე იქნება აგებული ამ სფეროს მარეგულირებელი ნორმატიული ბაზა.

— ახალი ბიუჯეტის თანხმად, რა პრიორიტეტებია განსაზღვრული უმაღლესი განათლების სფეროს დასაფინანსებლად? თუ არის გათვალისწინებული სახელმწიფო უნივერსიტეტების დაფინანსების გაზრდა?

— საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები დაფინანსებას სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში მოპოვებენ პროგრამული დაფინანსების წესით. ამ მიმართულებით 2014 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პრიორიტეტია უნივერსიტეტებში მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევის ხელშეწყობა და განვითარება. შესაბამისად, უნივერსიტეტების მიერ პროგრამული დაფინანსების მოპოვება და ამ დაფინანსების მოცულობა დამოკიდებულია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ დაგეგმილ სამეცნიერო ღონისძიებებზე.

— წინა ხელისუფლება მეცნიერების მიმართ ვულგარობას იჩენდა და ამ მიმართულებით ბევრი სირთულე გამოიკვეთა. საინტერესოა თქვენი ხედვები — რას გეგმავთ მეცნიერების განვითარებისთვის?

— საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო გეგმავს ხელი შეუწყოს საქართველოში სამეცნიერო საქმიანობაში საერთაშორისო სამეცნიერო წრეების (ცალკეული მეცნიერებისა თუ სამეცნიერო-კვლევითი და საგანმანათლებლო დაწესებულებების) ჩართულობას, საქართველოში მოქმედი სამეცნიერო და უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების საერთაშორისო სამეცნიერო თანამშრომლობის განვითარებას. პარალელურად მიმდინარეობს საქართველოში სამეცნიერო პოტენციალის შესწავლის პროცესი, რომელშიც სამინისტროს გარდა ჩართულები არიან საერთაშორისო პარტნიორები. შესწავლის შედეგები დაეხმარება სამინისტროს ოპტიმალური რესურსების მიზნობრივ და ადეკვატურ განაწილებაში.

— როდის დაიწყებს ფუნქციონირება ფსიქოლოგიის ინსტიტუტი, რომლის აღდგენის ინიციატორი დღევანდელი ხელისუფლება და უშუალოდ პრეზიდენტია. ვინ იქნება ინსტიტუტის ხელმძღვანელი? ამ ინსტიტუტის აღდგენით რა ტენდენციებზე შეიძლება საუბარი?

— ფსიქოლოგიის ინსტიტუტის აღდგენა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულების სამეცნიერო თემების აქტიულობაზე, ამ თემებისთვის საერთაშორისო სამეცნიერო თანამშრომლობის მასშტაბებზე, კვლევების საგანმანათლებლო პროცესებში გამოყენების ფორმებსა თუ შესაძლებლობებზე. მოცემულ ეტაპზე სწორედ ამ საკითხებზე მიმდინარეობს მუშაობა, რაც იმედოვნებდა, წარმატებით და დროულად დასრულდება.

— შეუძლია თუ არა მთავრობას 17 სპეციალობის დაფინანსების გარდა გამოეყოს პირდაპირი დაფინანსება ორ მნიშვნელოვან სპეციალობაზეც — გეოგრაფიასა და გეოლოგიაზე?

— 2013-2014 სასწავლო წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ პროგრამული წესით დაფინანსებულ 17 სპეციალობასთან დაკავშირებით შემოიძლია გითხროთ, რომ ამ წესით დაფინანსებულ სპეციალობათა ჩამონათვალის გაზრდა ან შემცირება დამოკიდებულია რამდენიმე ფაქტორზე, რომელთა შორის პირველყოფი-

სა უნდა გამოვიყენოთ შრომის ბაზრის მოთხოვნები, აკადემიური საჭიროებები, მიღწეული შედეგები და ა.შ. ბუნებრივია, ყოველივე აღნიშნულს ესაჭიროება მართებული შეფასება და ანალიზი. შესაბამისად, გადამწყვეტილება ამა თუ იმ სპეციალობის მოცემული წესით დაფინანსება/არ დაფინანსების თაობაზე, ვერ იქნება მიღებული სათანადო კვლევისა და შეფასების გარეშე.

— რა ფორმით იარსებებს მომავალში სტუდენტური თვითმმართველობა და რა ფუნქციის მატარებელი იქნება? რა სიახლე იგეგმება ამ კუთხით?

— სტუდენტური თვითმმართველობის თაობაზე სამინისტროს გააჩნია თავისი ხედვა. სასურველია, სტუდენტური თვითმმართველობის მეტი ავტონომიურობა, დეპოლიტიზაცია, უფრო დემოკრატიულ საწყისებზე მონაწილეობა. ვფიქრობ, ყველაზე მნიშვნელოვანია თვითმმართველობა გახდეს უფრო ქმედითი და ჩაერთოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. ეს არის ის პრინციპები, რომელსაც შევხებით და გავითვალისწინებთ ახალ კანონში.

ტსუ-ის ახალი ბიუჯეტის პრიორიტეტები

უნივერსიტეტის საზოგადოება ყოველთვის ინტერესით ელოდა ბიუჯეტის დამტკიცებას, რადგან არსებული ფინანსური რესურსების გადანაწილება მასივობადაა მნიშვნელოვანია თითოეული სამეცნიერო რგოლისა და მიმართულებისთვის.

უნივერსიტეტის ბიუჯეტის გასული წლის ბოლოს დამტკიცდა მოქმედი საკანონმდებლო ნორმატიული აქტების მოთხოვნების გათვალისწინებით, უნივერსიტეტის წესდებისა და უნივერსიტეტის ბიუჯეტის შედგენის წესის მოთხოვნების დაცვით. იგი განიხილა უნივერსიტეტის აკადემიურმა საბჭომ და დაამტკიცა უნივერსიტეტის წარმომადგენლობითმა საბჭომ. წლებიდან ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილი განსაზღვრულია დაახლოებით 70 მილიონი ლარის ფარგლებში.

მიმდინარე წლის ბიუჯეტის პრიორიტეტებზე გვესაუბრება ტსუ-ის საფინანსო დეპარტამენტის უფროსი ირაკლი სალარაძე:

მაია ტორაძე

— ბატონო ირაკლი, რა პრიორიტეტები განისაზღვრა 2014 წლის ბიუჯეტში?

— უნივერსიტეტის ბიუჯეტის ხარჯების ძირითადი ნაწილი პრიორიტეტების მიხედვით გადანაწილდა. უპირველესად, ესაა აკადემიური პერსონალის ხელფასები. მოგეხსენებათ, რომ 2013 წლის მეოთხე კვარტალში აკადემიური პერსონალის დანამატი შევიდა თანამდებობრივ სარგოში და იგი გაიზარდა კატეგორიების მიხედვით, პროფესორის — 150 ლარით, ასოცირებული პროფესორის — 120 ლარით, ხოლო ასისტენტ-პროფესორისა — 100 ლარით. ეს ცვლილება ანალოგიურად აისახება 2014 წლის ბიუჯეტშიც.

ამას გარდა, ისეთი კატეგორიის თანამშრომლებისთვის, როგორც არიან ლაბორანტები, ინჟინრები, დაცვის თანამშრომლები, დამლაგებლები, გათვალისწინებულია ხელფასის მატება 50 ლარის ფარგლებში.

სიახლეა ემერიტუსის ნიშნების მქონე პერსონალის ანაზღაურების თვალსაზრისითაც. იმ პირებს, ვისაც ემერიტუსის ნიშნები მინიჭებული აქვთ თსუ-ის აკადემიური საბჭოს 2009 წლის 21 სექტემბრის №275 დადგენილებისა და 2010 წლის 6 სექტემბრის №94/2010 დადგენილების საფუძველზე, ანაზღაურება 2014 წლიდან განსაზღვრებათ 900 ლარის ოდენობით. ასევე, იმ პირებს, ვისაც ემერიტუსის ნიშნები მინიჭებული აქვთ აკადემიური საბჭოს 2012 წლის 28 მაისის №36/2012 დადგენილების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული

დანართის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“, „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტების საფუძველზე, ანაზღაურება 2014 წლიდან განესაზღვრებათ 500 ლარის ოდენობით.

ბიუჯეტში გათვალისწინებული პოსტ-დოქტორანტების დასაფინანსებელი თანხა, რის შედეგადაც თითოეულ ფაკულტეტზე ორ-ორი დოქტორანტი დასაქმდება. ასევე, გათვალისწინებულია სახსრები საერთაშორისო სამეცნიერო ასპარეზზე წარჩინებული ლექტორებისა და სტუდენტების პრემირებისთვის.

სიახლე გახლავთ აგრეთვე ის, რომ უმაღლესი განათლების შესახებ კანონიდან გამომდინარე, შემოდის ასისტენტის ახალი აკადემიური თანამდებობრივი ნიშნები და ბიუჯეტში მათ ანაზღაურებასთან დაკავშირებითაც გათვალისწინებულია სახსრები (ეს საკითხი 2014 წელს გადაწყდება).

ასევე გაითვალისწინეთ თანხა უცხოეთიდან მოწვეული აკადემიური პერსონალისთვის, რომლებიც სხვადასხვა ფაკულტეტზე, როგორც ბაკალავრიატის, ასევე მაგისტრატურის სტუდენტებისთვის, ლექციებს წაიკითხავენ.

— არის თუ არა ბიუჯეტში გათვალისწინებული სტუდენტების მოთხოვნა სასწავლო და დახმარებელი ლიტერატურის შეძენისა და თარგმნისთვის?

— ამ კუთხით დაფინანსება გაზრდილია. სულ გამოყოფილია 300 ათასი ლარი და 2014 წელს თითოეულ ფაკულტეტს 50 ათასი ლარი ფარგლებში შეეძლება განიოს ხარჯები სახელმძღვანელოების, „რეფერების“ თარგმნისთვის. აგრეთვე, ის ფაკულტეტები, რომ-

ლებსაც 2013 წელს დაწყებული ჰქონდათ სახელმძღვანელოების თარგმნა, უპრობლემოდ დაფინანსდებიან.

სიახლე გაქვს ასევე წიგნადი ფონდების შესყიდვასთან დაკავშირებით. ჩვენი ბიუჯეტიდან ამ მიზნით გამოყოფილია 250 ათასი ლარი. ამას გარდა, საუნივერსიტეტო ბიბლიოთეკის წიგნადი ფონდის შესავსებად სახელმწიფომ დამატებით გამოგვიყოფს სახსრები 175 ათასი ლარის ფარგლებში.

260 ათასი ლარის ფარგლებშია დაფინანსებული თსუ-ის გამოცემლობისა და სასტამბო ხარჯები, რათა სახელმძღვანელოები ჩვენი ძალებითაც გამოვიცეს. გარდა ამისა, ბიუჯეტში, სამეცნიერო კვლევების განვითარებისათვის, გათვალისწინებულია 400 ათასი ლარი; ქსელური მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით — 400 ათასი ლარი; როგორც სკანერის შესაძენად 300 ათასი ლარი და სხვა.

ეს არის წლებიდან ბიუჯეტის ძირითადი პრიორიტეტები. საერთოდ, უნდა აღინიშნოს, რომ უნივერსიტეტის ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებებიდან 70 პროცენტზე მეტი ხმარდება აკადემიურს, ადმინისტრაციულს და სხვა დამხმარე პერსონალის შრომის ანაზღაურებას, მხოლოდ დარჩენილი 30 პროცენტი ნაწილდება: მივლინებებზე, საოფისე ხარჯებზე, წარმომადგენლობით და მომსახურების, აგრეთვე სხვა ხარჯებსა და ძირითადი აქტივების შეძენაზე. ეს მიზერული თანხა,

მაგრამ ბიუჯეტი ამ ეტაპზე სხვა შესაძლებლობას არ იძლევა.

— გათვალისწინებულია თუ არა თანხები სტუდენტების ნახალისების ან დახმარების მიზნით?

— დიახ, ამ ბიუჯეტში შენარჩუნებულია საუნივერსიტეტო დაფინანსება 650 ათასი ლარის ფარგლებში. ეს არის დაფინანსება მათთვის, ვინც მაღალი აკადემიური შედეგებითა და სხვადასხვა აქტიურობით გამოირჩევიან. ეს არ არის სახელმწიფო სტიპენდია. ამ თანხით უნივერსიტეტი აფინანსებს წარჩინებული სტუდენტების სწავლის საფასურს, რაც მნიშვნელოვანი შედეგია სტუდენტისათვის. გარდა ამისა, თსუ-ის ბიუჯეტში გათვალისწინებულია: სტუდენტთა გაცვლით პროგრამებში, სხვადასხვა სამეცნიერო კონფერენციებში, იმპირიულ პროცესებში მონაწილეობის ხარჯები 360 ათასი ლარის ფარგლებში. ასევე, სამეცნიერო ექსპედიციებისა და სასწავლო და საწარმოო პრაქტიკებთან დაკავშირებული ხარჯები 260 ათასი ლარის ოდენობით.

— ხომ არ არის განსაზღვრული შეღავათები ლტოლვილი და სოციალურად დაუცველი ოჯახების შევლისთვის?

— ასეთი სამართლებრივი ფორმა უნივერსიტეტს არ გააჩნია, რადგან არის მთელი რიგი კრიტერიუმებისა, რომლის მიხედვითაც დგება სოციალურად დაუცველთა კატეგორია. უნივერსიტეტისათვის ამ კატეგორიების განსაზღვრა შეუძლებელია. ლტოლვილი და სოციალურად დაუცველი ოჯახების შევლისთვის შეღავათებს აწესებს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, ჯანდაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტრო და თბილისის მერია. მათ დახმარების მიღება ამ სამი წყაროდან შეუძლიათ.

— კონკრეტულად როდისთვის არის დაგეგმილი სარემონტო სამუშაოები III, IV, V, VI და VIII კორპუსებში?

— სარემონტო სამუშაოებისთვის წლიური ბიუჯეტი 400 ათასი ლარის ფარგლებშია განერილი. მოგეხსენებათ, მეორე კორპუსი მთლიანად ამორტიზებულია. ასევე მძიმე მდგომარეობაშია III, IV, V, VI და VIII კორპუსები. ეს სამუშაოები ეტაპობრივად დაიწყება და 2014 წელს ნაწილი შესრულდება.

უნივერსიტეტი 2014 წელს იოსებ ყიფშიძის წლად აღსაღებას

26 დეკემბერს თსუ-ის ერთ-ერთი დამფუძნებლის იოსებ ყიფშიძის ნეშტი დიდუბის საზოგადოლო მოღვაწეთა პანთეონიდან ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პანთეონში გადმოასვენეს.

იოსებ ყიფშიძის მეუღლე ევგენია ევაძე-ყიფშიძის იხსენებს, თუ როგორ დაიწყო ყველაფერი 1918 წელს: „1917 წლის აგვისტოს ბოლო დღეებია. გვიანი საღამოა. უკვე 11 საათია. ჩვენთან ივანე ჯავახიშვილი მობრძანდა, იოსებ უხმო. შემოვიწვიეთ სახლში და ცოტა აღელვებული ხმით ეუბნება იოსებს: „არ შემიძლია, ვერ მოვიხვეწებ, სანამ არ გავიზიარებ ამბავს“ და შემდეგი უამბო: „მე და პეტრე მელიქიშვილი ვიყავით გენერალ ყაზბეგთან (იმ ხანებში ნერა-კითხვის საზოგადოების საპატიო თავმჯდომარე). მასთან მეგობრულ საუბარში პროფესორმა პეტრე მელიქიშვილმა გამოთქვა აზრი: „კარგია ვისარგებლოთ საქართველოს პოლიტიკური სიტუაციით და გავხსნათ ჩვენი ეროვნული უნივერსიტეტი“. ყველა დამსწრემ აღტაცებით გაიზიარა ეს აზრი და ყველამ აღუთქვა დახმარება... სწორედ ეს საუბარი გაუზიარა ივანე ჯავახიშვილმა იოსებ ყიფშიძეს. ვეღარ გავჩერდი, გავადვიდი, ლოგინიდან ავაყენე სიძე სერგი, დამსახურებული მასწავლებელი, მკვლევარი და საზოგადო მოღვაწე, გავაჩინე მამინათვე ქალაქი, ფანჯარი და სამივემ ჩამოსწერეს სია, ჩვიდმეტი პროფესორის გვარები, რომელნიც მოღვაწეობდნენ რუსეთის სხვადასხვა ქალაქებში და გადაწყვიტეს მთლიანად დაეტოვებინათ მათი მონვევის ბარათები. უნივერსიტეტის გახსნის შესახებ გავრცელებულმა ხმა ამ დღეებში გაიშალა...“

თამარ ღაღანიძე

ამ მოგონებებიდან კარგად ჩანს, თუ რა სიახლოვე და მეგობრობა აკავშირებდათ ივანე ჯავახიშვილსა და იოსებ ყიფშიძეს. ივანე ჯავახიშვილი მას თანდაყოლილი და თანამოაზრედ თვლიდა. თავისი გადაწყვეტილება პირველად სწორედ მას გაუზიარა, როგორც ერთგულ მხარდამჭერსა და თანამებრძოლს. იოსებ ყიფშიძემ მამინათვე დატოვა პეტრე მელიქიშვილი და მთელი არსებით ჩაება ახალი ქართული უნივერსიტეტის შექმნის პროცესში. ამ თვალსაზრისით განუყოფელი მისი ღვაწლი ასე შეაფასა არნოლდ ჩიქობავამ: „იგი ივანე ჯავახიშვილის მარჯვენა ხელი იყო უნივერსიტეტის ორგანიზაციის რთულ პროცესში, მტკიცე საყრდენი ახალგაზრდადგომი უნივერსიტეტი-სა“. იოსებ ყიფშიძე პროფესორთა კოლეგიის იმ შეიდაკაციანი ბირთვის წევრი იყო, რომელსაც უნდა წარემართა უნივერსიტეტის სამეცნიერო საქმიანობა სამომავლოდ. 1918 წლის 13 იანვრიდან იგი იყო უნივერსიტეტის პროფესორთა საბჭოს პირველი სწავლული მდივანი, შემდეგ ქართული ენის კათედრის პირველი გამგე და ისტორიის ბოლომდე სინთეზისმეტყველების ფაკულტეტის დეკანი მოადგილე. კითხვობა-და ქართული ენისა და ძველი ქართული ლიტერატურის კურსებს.

იოსებ ყიფშიძის გარდაცვალების დღე უნივერსიტეტის მამინათვე ხელმძღვანელობამ გლოვის დღედ გამოაცხადა. ახალგაზრდა მეცნიერის დაკრძალვისას ეკეთებოდა თაყაიშობა წარმოთქვა სიტყვა, სადაც კარგად ჩანს როლი და მნიშვნელობა იოსებ ყიფშიძის მოღვაწეობისა: „ჩვენ დავკარგეთ შენში არა მარტო სპეციალისტი ქართული ფოლკლორისა, არა მარტო ეკლევარის საქართველოს წარსულისა, არამედ ერთი დამაარსებელი თანამოაზრე და სულის ჩამდგმელი ჩვენი უნივერსიტეტისა. არ ყოფილა საქმე უნივერსიტეტისთვის, რომელზეც შენ უარი ვეთქვას, შენ მოაწყვე და მოაწესრიგე რთული შინაური საქმეები ამ ახალი დაწესებულებისა, შენვე მდივანი, შენვე მუხრანე, შენვე მომწყობი კანცელარიისა, აუდიტორიისა, შემქმნი და მომ-ტანველი ავეჯისა... შენი ვგლოვობთ ჩვენ ჩვენს თავს, ჩვენს უნივერსიტეტს, რომ დიდახან ვერ ვიპოვით შენს მოადგილეს, მომზადებულ ფილოლოგს, თავგანწირულ მოღვაწეს უნივერსიტეტისათვის...“

აი, ამიტომ იყო ასეთი მნიშვნელოვანი იოსებ ყიფშიძის ნეშტის გადმოსვენება უნივერსიტეტის პანთეონში, სადაც თითქმის ყველა მისი დამფუძნებელი განისვენებს. ამ ფაქტით აღდგა ისტორიული სამართიანობა და დღეს, ერთმანეთის გვერდით განისვენებს ყველა ის მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე, ვისაც წე-

ლილი მიუძღვის უნივერსიტეტის დაარსების საქმეში.

(ცერემონიალს თსუ-ის რექტორი ვლადიმერ პაპავა, საქართველოს ფინანსთა მინისტრი ნოდარ ხადური, უნივერსიტეტის აკადემიური წრის წარმომადგენლები და სტუდენტები დაესწრნენ).

თსუ-ის რექტორმა ვლადიმერ პაპავამ იოსებ ყიფშიძის ნეშტის გადმოსვენების მნიშვნელობაზე ისაუბრა და აღნიშნა, რომ დღეს საქართველოსთვის ისტორიული ფაქტი მოხდა: „უნივერსიტეტისთვის სიმბოლოა, რომ ყველა დამფუძნებელი განისვენებდეს მის პანთეონში. შემდეგ წელს სრულდება იოსებ ყიფშიძის გარდაცვალებიდან 95 წელი. ამიტომ უნივერსიტეტი 2014 წელს აღსაღებას მეცნიერის საიუბილეო წლად. გამართება სხვადასხვა ღონისძიება, კონფერენციები და დაგეგმილი გვაქვს, რომ მის საფლავზე აღვმართო ბოუსტი“.

სამართლიანი და მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება უნდა ამ ფაქტს პროფესორმა როინ მჭერეველმა: „ამიერიდან უნივერსიტეტის ყველა დამფუძნებელი აქ განისვენებს. ეს არა მარტო უბრალო სასაფლაოა, არამედ დიდი მუზეუმი, სადაც ბევრი საინტერესო ინფორმაციის მიღება შეგიძლიათ“, — განაცხადა მან.

კონრეფესორმა რეზო ჩხეიძემ ასევე დიდი შეფასება მისცა თსუ-ის რექტორატის გადაწყვეტილებას და ხაზი გაუსვა იოსებ ყიფშიძის მეცნიერულ ღვაწლებსა და პიროვნულ ხიბლს: „მან დიდი წვლილი შეიტანა უნივერსიტეტის დაფუძნებასა და გაძლიერებაში. ასევე დასაფასებელია მისი მოღვაწეობა ქართველური ენების მეცნიერული შესწავლის კუთხით. იგი იკვლევდა მათ აგებულებას და ისტორიის საკითხებს. ამასთან ერთად, გახლდათ პატიოსანი, პრინციპული, ზნეობაზე ორიენტირებული ხასიათის პიროვნება“.

პროფესორმა მალხაზ მაცაბერიძემ ჩვენთან საუბარში აღნიშნა: „დღეს ნამდვილად კეთილი საქმე გვაკეთდა. უნივერსიტეტის პანთეონში დაიკრძალა უნივერსიტეტის ერთერთი დამაარსებელი, პირველი თაობის პროფესორი იოსებ ყიფშიძე, რომელიც, სამწუხაროდ, ადრე გამოეცალა ქართულ მეცნიერებას. მისი დაკრძავა უნივერსიტეტმა მამინა ძალიან განიცადა, ივანე ჯავახიშვილი პირადად ზრუნავდა მის ოჯახზე... კარგია, რომ უნივერსიტეტმა გაიხსენა ღვაწლმოსილი პროფესორი და მისი ამაგი ასე დაავსა“.

იოსებ ყიფშიძის ნეშტის გადმოსვენების შემდეგ თსუ-ის იოსებ ყიფშიძის სახელობის დარბაზში ეთერ ქავთარაძის ინიციატივით შედგენილი წიგნის პრეზენტაცია გაიმართა, რომელშიც იოსებ ყიფშიძის, ევგენია ევაძე-ყიფშიძის და დავით ყიფშიძის ჩანაწერები თავმოყრილი. მოგონებებში ნათლადაა ასახული მშფოთვარე ეპოქის სურათები და მემუა-

რისტის პირადი დამოკიდებულება ამ მოვლენებისადმი. ამ დამოკიდებულებაში ცხადად იკვეთება მისი მოქალაქეობრივი აზროვნება და პრინციპული ხასიათი.

პრეზენტაციას ესწრებოდნენ საზოგადოების ღირსეული წარმომადგენლები, მეცნიერებისა და კულტურის მოღვაწეები.

წიგნის პრეზენტაციაზე თსუ-ის მუზეუმის დირექტორმა, პროფესორმა ზურაბ გაიპარაშვილმა იოსებ ყიფშიძის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე ისაუბრა.

თსუ-ის რექტორმა ვლადიმერ პაპავამ ასევე ვრცლად ისაუბრა იოსებ ყიფშიძის დამსახურებასა და წვლილზე უნივერსიტეტის დაარსების საქმეში: „დღეს ჩვენი უნივერსიტეტისთვის და სრულად საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი დღეა. ამ დღეს კიდევ ერთხელ გავისვენებთ იმ მოღვაწეს, რომელნიც სათავეში ედგნენ ცოდნის ტაძრის დაფუძნებასა და ჩამოყალიბებას. გაიხსნა სრულდება 95 წლისთავი იოსებ ყიფშიძის გარდაცვალებიდან და ამ თარიღს კიდევ არაერთი ღონისძიება მიეძღვნება. ის გახლდათ ერთერთი წევრი იმ დიდი გუნდისა, რომელსაც ჩვენი დიდი წინაპრები — ივანე ჯავახიშვილი და პეტრე მელიქიშვილი ხელმძღვანელობდნენ. ამ გუნდმა შექმნა ის ფენომენი, რასაც ქართული უნივერსიტეტი ჰქვია.“

იოსებ ყიფშიძე სულ ახალგაზრდა, 34 წლის ასაკში გარდაიცვალა. იგი უნივერსიტეტის ერთერთი, უბრალო დამფუძნებელი არ გახლდათ, ყველა საქმე მის ზურგზე გადადიოდა. იყო საქმეთა მმართველიც, პროფესორიც, დეკანის მოვალეობის შემსრულებელიც და, პრაქტიკულად, ივანე ჯავახიშვილის მარჯვენა ხელი. მისი გარდაცვალება დიდი დანაკლისი იყო უფროსი თაობის მეცნიერთათვის...“

პროფესორმა მარიამ ლორთქიფანიძემ დიდი მადლობა გადაუხადა უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობას, რომელმაც უნივერსიტეტის დამაარსებლების პანთეონის დანაკლისი შეავსო და მომავალ თაობებს ისტორიული პიროვნებების ღვაწლის დაფასების საუკეთესო მაგალითი მისცა.

„იოსებ ყიფშიძემ თავისი ხანმოკლე მოღვაწეობის პერიოდში ძალიან ბევრი რამ მოასწრო. იგი არა მარტო ივანე ჯავახიშვილის მარჯვენა ხელი იყო, არამედ არ თაკილობდა არაფერს, ფიზიკურად შრომობდა, მერხებში და სკამები უნივერსიტეტში ზურგითაც კი მოუტანია და მას მიაჩნდა, რომ ამით დიდ ეროვნულ საქმეს აკეთებდა! ამ თაობის ასეთმა განწყობამ ხელი შეუწყო იმ გარემოებას, რომ ჩვენი უნივერსიტეტი სწორედ თავის დათქმულ დროს გაიხსნა“, — აღნიშნა ქალბატონმა მარიკა ლორთქიფანიძემ.

„მინდა, უნივერსიტეტს მივულოცო მის წიგნში იოსებ ყიფშიძის დაბრუნება! საქართველოში არის რამდენიმე ტაძარი, რომელიც ეპოქასთან იგივედგება. ასეთი ვახლავთ XI საუკუნე და სვეტიცხოველი, XII საუკუნე და გელათი და XX საუკუნეში — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, უფრო წინდა და დიდი ტაძარი უნივერსიტეტის საქართველოსთვის არ მიუცია. მრავალჯერ იყო მცდელობა ამ ტაძრის დანგრევისა, მაგრამ უნივერსიტეტმა შემოტევებს გაუძლო. გაუძლო იმიტომ, რომ მყარ ნიადაგზე დგას... აი, ამ ტაძრის აშენებაში უდადესია ღვაწლი იოსებ ყიფშიძისა; ივანე ჯავახიშვილის შემდეგ იოსებ ყიფშიძე პირველი კაცი იყო ამ დიდ საქმეში. დაარსების დროს უნივერსიტეტის რექტორატის საქმიანობას ორი კაცი წარმართავდა — რექტორი პეტრე მელიქიშვილი და სწავლული მდივანი იოსებ ყიფშიძე. როდესაც უნივერსიტეტი გაიხსნა, ერთადერთი ფაკულტეტი, სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის დეკანი ბრძანდებოდა ივანე ჯავახიშვილი, ხოლო მისი მოადგილე იყო იოსებ ყიფშიძე. უნივერსიტეტში პირველი კათედრის, ქართული ენის კათედრის გამგეც იოსებ ყიფშიძე გახლდათ. მიუხედავად იმისა, რომ იგი სრულიად ახალგაზრდა გარდაიცვალა, მან დატოვა კლასიკური მემკვიდრეობა ქართულ ენათმეცნიერებაში“, — განაცხადა პროფესორმა გიორგი გოგოლაშვილმა.

ასევე საინტერესოა ისაუბრეს მეცნიერის ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე პროფესორებმა თამაზ გამყრელიძემ, რისმაგ გორდენიანმა და სხვებმა.

წიგნის შემდგენელ-რედაქტორმა ეთერ ქავთარაძემ საზოგადოებას მოუთხოვა იოსებ ყიფშიძის, ევგენია ევაძე-ყიფშიძისა და დავით ყიფშიძის ჩანაწერების გამოცემის მნიშვნელობაზე: „იოსებ და დავით ყიფშიძეებს იმ ასაკისთვის არ მიუღწევიათ, მოგონებები რომ დაეწერათ, არც საკუთარ შესაძლებლობათა სრულყოფილი გამოვლენის საშუალება მიეცათ. ამდენად, განუზომელი მნიშვნელობა ენიჭება ევგენია ევაძე-ყიფშიძის მოგონებებს. ამ მემორიას, განსაკუთრებით იოსების შესახებ ბევრი ახალი საინტერესო დეტალია გაცხადებული მათი სამეცნიერო თუ პიროვნული თვისებების შესაცნობად“, — აღნიშნა მან.

წიგნში ასევე გაცნობილი იოსებ ყიფშიძის „საანგარიშო მოხსენებას წანეთში საენათმეცნიერო მივლინებისა 1917 წ. ზაფხულს“, წანეთში მოგზაურობის დღიურებს, ევგენია ევაძე-ყიფშიძის და დავით ყიფშიძის მოგონებებს, რომელიც მრავალ საინტერესო ფაქტსა თუ მოვლენას აღწერს.

ახალ სამაგისტრო პროგრამაზე მიღება 2014 წლის ოქტომბრიდან დაიწყება

18 დეკემბერს ქართულ-ამერიკულ უნივერსიტეტში საქართველოში ტემპუსის ეროვნული ოფისის მიერ დაფინანსებული ინტერსაუნივერსიტეტო სამაგისტრო პროგრამის — „ევროპული ინტეგრაცია და შრომითი ურთიერთობები“ (European Integration and Employment Relations) — პრეზენტაცია გაიმართა.

პროგრამა უკვე 2 წელია მზადდება. მასში ქართული მხრიდან ჩართულია სამი უნივერსიტეტი: ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, კავკასიის უნივერსიტეტი და ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტი (GAU), ხოლო უცხოეთიდან პარტნიორები არიან: ბრიუსელის (ბელგია), პლოვდივის (ბულგარეთი) და მაგდებურგის (გერმანია) უნივერსიტეტები.

პროექტის მიხედვით, საქართველოში ეს უნივერსიტეტები გაუწევენ ორგანიზებას აღნიშნულ სამაგისტრო პროგრამას. სწავლა

სამწლიანია. კურსის დასრულების შემდეგ მაგისტრები პროექტში ჩართული უნივერსიტეტების ერთობლივ დიპლომს მიიღებენ.

უნდა აღინიშნოს, რომ მსგავსი ინტერსაუნივერსიტეტო და ინტერდისციპლინური სამაგისტრო პროგრამა საქართველოში პირველია და იგი, გარდა ხარისხის უზრუნველყოფის, პროგრამული აკრედიტაციისა და დიპლომების ინსტიტუციონალიზაციის პროცესში სიახლეების შეტანისა, საკანონმდებლო ცვლილებებსაც საჭიროებს. პროექტის კოორდინატორთა თქმით, ამ პროექტის ამბიცია სწორედ ისაა, რომ არის ინოვაციური პროექტი, რომლის ამოქმედებასა და განვითარებასაც საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ დასტურდა მისცა.

მაგისტრანტთა მიღებამდე სამაგისტრო პროგრამამ უნდა გაიაროს შიდა და საერთაშორისო აკრედიტაცია, შემუშავდეს სას-

წავლო კურსები, რაშიც ქართულ მხარეს დახმარებას ევროპის პარტნიორი უნივერსიტეტები გაუწევენ. განსაზღვრულია, რომ ყველა პედაგოგი, რომელიც ამ სამაგისტრო პროგრამაზე ნაიკითხავს სასწავლო კურსს, კვალიფიკაციას პარტნიორ უცხოურ უნივერსიტეტებში აიმაღლებენ.

პრეზენტაციაზე ახალი სამაგისტრო პროექტის გახსნას მივსალმნენ ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტის რექტორი რ. მაიკლ ქაუგილი, კავკასიის უნივერსიტეტის რექტორი კახა შენგელია, საქართველოს პარლამენტის წევრი ვია ფორფოლიანი, ტემპუსის საქართველოს ეროვნული ოფისის ხელმძღვანელი ლიკა ლლონტი. სამაგისტრო პროგრამა წარადგინა ბრიუსელის უნივერსიტეტის წარმომადგენელმა, პროფესორმა ჟაკ ვიროქსმა.

პრეზენტაციაზე აღინიშნა, რომ სამაგისტრო პროგრამას ქართული უნივერსიტეტებიდან კოორდინაციას გაუწევენ პროფესორები: იაგო კაჭკაჭიშვილი (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), ნინო ჩუბინიძე (კავკასიის უნივერსიტეტი), მარიკა კვაჭაძე და ბეკა ნაცვლიშვილი (ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტი).

თსუ-ის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორის იაგო კაჭკაჭიშვილის თქმით, ინტერსაუნივერსიტეტო სამაგისტრო პროგრამა — „ევროპული ინტეგრაცია და შრომითი ურთიერთობები“ დიდ მნიშვნელობაშია, რადგან მისი კურსდამთავრებულები ქართულ შრომით ბაზარზე სიახლეს შემოიტანენ. „ჩვენ მივიღებთ კადრს, რომელიც კვალიფიციური იქნება შრომითი ურთიერთობის მენეჯმენტის და რეგულირების თვალსაზრისით. ამ ტიპის სპეციალისტები ქვეყნისთვის საჭიროა. შრომითი ურთიერთობები არსებობს ყველა ინსტიტუციაში, რადგან ყველა მათგანი ეწევა შრომას, რომელსაც გააჩნია თავისი ლოგიკა და შინაარსი. ეს არ არის ვინმეს პრივატული მენეჯმენტის სფერო. მას სჭირდება რეგულირება და ცოდნა, რასაც სწორედ ამ სამაგისტრო პროგრამის კურსდამთავრებულები დაუდებენ სათავეს“, — აღნიშნა მან.

ინტერსაუნივერსიტეტო სამაგისტრო პროგრამა „ევროპული ინტეგრაცია და შრომითი ურთიერთობები“ პირველ მსმენელებს 2014 წლის ოქტომბერში მიიღებს.

მაია ტორაძე

ისტორიად ქცეული საახალწლო დღეები თსუ-ში

● როინ მატრაველი უნივერსიტეტს 1991 წლიდან 2005 წლამდე ხელმძღვანელობდა. მისი რეპტორობა ურთულეს, 90-იან წლებს დაემთხვა. სწორედ როინ მატრაველს უკავშირდება საახალწლო დღეების მიზანმიმართული გამოცდების თარიღის გადაწყვეტა, რაც სასწავლო პროცესის მნიშვნელოვან ცვლილებად ვაჟანდა.

როინ მატრაველი
— ახალი წელი დიდი დღესასწაულია, თუმცა, უნივერსიტეტისა და უმაღლესი სკოლის სპეციფიკა სხვაგვარია: ჩემი სტუდენტობიდან მოყოლებული, სტუდენტობა საახალწლო დღეებში, ძირითადად, გამოცდებისთვის ემზადებოდა, რომელიც 3 იანვრიდან იწყებოდა. სწორედ ამიტომ, 90-იანი წლების დასაწყისიდან ჩვენ გამოცდები ცოტა მოგვიანებით, 8 იანვრისთვის გადავიტანეთ, რათა სტუდენტებისთვის საშუალება მიგვეცა — ახალ წელსაც შეხვედროდნენ და რამდენიმე დღე გამოცდების მოსამზადებლად დარჩენოდნენ.

სტუდენტები საახალწლო ღონისძიებებს ხშირად აწყობდნენ. უნივერსიტეტს ჰყავდა ძალიან კარგი სტუდენტური კოლექტივები — ანსამბლი „უნივერსიტეტი“, კამერული ორკესტრი, მხიარულთა და საზრიანთა კლუბი. რამდენჯერმე მოხერხდა საახალწლო ღონის-

უნივერსიტეტში ახალი წლების შეხვედრის ტრადიცია პოლიტიკური სიტუაციების შესაბამისად და წლებთან ერთად იცვლებოდა. ახლა უკვე ისტორიად ქცეული ამგვარი შესახებ უნივერსიტეტის ყოფილი რექტორები — როინ მატრაველი და რუსუდან ლორთქიფანიძე გვასაუბრან.

ძიების და კარნავლების გამართვა სხვა უმაღლესი სასწავლებლებთან ერთად. რაც შეეხება პროფესორს და თანამშრომლებს, მაშინ ძალიან აქტიურად მუშაობდა ქალთა კლუბი, რომელსაც პროფესორი ციხლა სვანიძე ხელმძღვანელობდა. ამ კლუბის თაოსნობით ეწყობოდა საახალწლო ღონისძიება, რომლის ფარგლებშიც ვაჯილდოვდნენ ვეტერან თანამშრომლებს და დამსახურებულ ქალბატონებს.

ასევე ძალიან მნიშვნელოვანი იყო, რომ მას შემდეგ, რაც უნივერსიტეტის ეზოში ეკლესია ავაშენეთ, პატრიარქი მოდიოდა და შობას გვილოცავდა.

— ძალიან მძიმე პერიოდში მოვიხდით რექტორობა. ახალი წლებიდან რომელი იყო ყველაზე რთული?

— თითქმის ყველა წელი რთული იყო. 90-იანი წლების დასაწყისში არ იყო გათბობა. ეს მხოლოდ 1993 წელს გავაკეთეთ. ქვეყანაში გამეფებულ უსინათლობას მეტ-ნაკლებად ვუმკლავდებოდით, რადგან ალტერნატიული დენის წყაროები გვქონდა. მასხოსს, უნივერსიტეტში ამერიკის პირველი ელჩი კენტ ბრაუნი გვეწვია მეუღლესთან ერთად, რომელსაც აუდიტორიების დათვალიერება შევთავაზე. ბოლოს გაოცებული დარჩა, როდესაც ნახა, რომ სიცივის მიუხედავად, აუდიტორიები სტუდენტებით იყო სავსე და ლექციები მიმდინარეობდა. საერთოდ, სამოქალაქო ომის წლები უმძიმესი იყო, შეიარაღებული ადამიანები კორპუსებში თავისუფლად დადიოდნენ. ვრცელდებოდა ათასგვარი დეზინფორმაცია უნივერსიტეტის სახურავზე სნაიპერების ყოფნისა და ბომბის არსებობის შესახებ. არაერთხელ მომიხდა უნივერსიტეტში შუალაშისა მოსვლა და პირადად ყველაფრის შემოწმება. თუმცა, ვამაყობ, რომ მიუხედავად იმ პერიოდის სამოქალაქო დაპირისპირებისა და უნივერსიტეტში სხვადასხვა პოლიტიკური ბანაკის მომხრეთა სიმრავლისა, ჩვენთან ერთმანეთს არავინ დატყავია.

უკავშირდება ერთი სიხალე, რომელიც შობაზე, სამწუხაროდ, ტრადიციად ვერ დავინარჩუნებ.

რუსუდან ლორთქიფანიძე
— ახალ წელს, უნივერსიტეტის რექტორის რანგში, 2005 წელს შეხვედი. საკმაოდ რთული პერიოდი იყო, რადგან მთელი ფინანსები განსაკარგად ფინანსთა სამინისტრომ წაიღო და ყველა მხრივ შეზღუდული ვიყავით. თუმცა, ისე მოხდა, რომ მცირეოდენი თანხა, რომელიც ბიუჯეტში დარჩა, საახალწლო დაგვიბრუნეს (თუ არ მემულება — 700 ათასი ლარი იყო) და გადაწყვიტე, რომ ყველა თანამშრომლისთვის ორი თვის ხელფასი მიმეცა. ეს თანხა მთლიანად მე-13 და მე-14 ხელფასად გაიცა. მე, თავად, ცხოვრების დიდი ნაწილი იტალიაში მაქვს გატარებული და მინდა გითხრა, რომ იქაურ სასწავლებლებში თანამშრომლების ამგვარი ნახალისება იყო მიღებული და რადგან ჩვენ ევროპასთან დაახლოება ავირჩიეთ, მეც ჩავთვალე, რომ მსგავსად უნდა მოვექცეულიყავი. სხვა ღონისძიებები არ ჩატარებულა. ზემო მოგვიანებით, უნივერსიტეტის დაარსების დღეს, 8 თებერვალს გავმართეთ.

მოამზადა
ლეა კურდღალაშვილი

ახალი ტრადიცია

შექმენი უნი საახალწლო ნაძვის ხე

ერთერთი ლეგენდის მიხედვით, წმინდა მარიამი და იესო, როდესაც რომაელები-სვან თავის დაღწევას ცდილობდნენ, ტყეში დაიმაღლნენ, დაუცველად დარჩენილ ჩვილს ღვთისმშობელმა ნაძვის ტოტი ჩამოაფარა და ასე გადაარჩინა. ამ ამბის გამო მარადმწვანე ნაძვს შობა-ახალი წლის სიმბოლოდ თვლიან.

თუმცა, მსოფლიოს ბევრ კულტურაში ხეები სიცოცხლის სიმბოლოდ ქრისტეშობამდეც ითვლებოდა. ასეა თუ ისე, საშობაო ნაძვის ხის გარეშე დღეს ახალი წელი წარმოუდგენელია.

სამწუხაროდ, ახალი წლის დადგომას ტყეების განადგურება და ნაძვების გაჩეხვა ყოველთვის თან ახლავს — გარემოს დამცველები ამ ფაქტს სამართლიანად აპროტესტებენ. სწორედ ამ მიზნით თსუ-ის „ეკო კლუბმა“ დაიწყო კამპანია ნიწვოვანი ხეების გადარჩენის მიზნით, რომლის ფარგლებში მათ რამდენიმე ღონისძიება განახორციელეს, მათ შორის კონკურსი სკოლის მოსწავლეებისთვის სახელწოდებით: „შექმენი უნი საახალწლო ნაძვის ხე“.

პურთხია გაროშვილი

კონკურსის მთავარი პირობა საკმაოდ ორიგინალური იყო: ნაძვის ხე დამზადებული უნდა ყოფილიყო საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან. ამიტომ ბავშვებმა ნაძვის ხის ასაწყობად და მოსართავად პოლიეთილენის კოლოფები, ძველი ქარაღები, ძაფები და მძივები გამოიყენეს.

კლუბის ინიციატივით დაწყებული აქცია გასცდა დედაქალაქს და გადაინაცვლა ბორჯომში, სადაც ახალი წლის წინ ყველაზე მეტად იჩეხება ხეები. „ეკო კლუბის“ ინიცია-

ტივით შეხვედრები გაიმართა აგრეთვე ბორჯომის პირველ საჯარო სკოლასა და ბორჯომის ახალგაზრდობის ცენტრის მოსწავლეებთანაც.

27 დეკემბერს თსუ-ის „ეკო-კლუბის“ მიერ დაწყებული კამპანია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში დასრულდა, რაც ეკოლოგიური ნარჩენებისგან გაკეთებული ნაძვის ხეების გამოფენით აღინიშნა.

„თსუ-ის „საბავშვო უნივერსიტეტთან“ არსებულმა „ეკო კლუბმა“ გადაწყვიტა, რომ ახალი წელი ორიგინალურად აღენიშნა და, იმავდროულად, ეკოლოგიურად უფრო მისწავლევმა ნაძვის ხეები სხვადასხვა,

ერთი შეხედვით, გამოუსადეგარი ნივთებისაგან გააკეთეს. ნაძვის ხეები, მართლაც, ორიგინალური და ლამაზი გამოვიდა“, — გვითხრა თსუ-ის „საბავშვო უნივერსიტეტის“ კოორდინატორმა გიორგი გრიგოლაშვილმა.

„ეკო-კლუბის“ ერთერთი დამფუძნებლის, თსუ-ის ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტის გიორგი გულიაშვილის თქმით, „ეკო კლუბი“, ძირითადად, ორიენტირებულია ახალგაზრდა თაობაში ეკოლოგიური განათლების გაღრმავებაზე. „საბავშვო უნივერსიტეტის“ ფარგლებში ყოველ შაბათს გვაქვს ბავშვებთან ლექციები და მათ სხვადასხვა აქტიუალურ ეკოლოგიურ საკითხებზე ვესაუბრებით. სწორედ მათთან ერთად გადავწყვიტეთ, რომ რაიმე ორიგინალური მოგვეფიქრებინა. მოსწავლეები ხალისით ჩაერთნენ კონკურსში და მართლაც ლამაზი ნაძვის ხეები გააკეთეს“, — აღნიშნა ჩვენთან საუბარში გიორგიმ.

მარო მაყაშვილის სახელობის დარბაზში გამოფენილი ნაძვის ხეები სტუდენტებმა და მოსწავლეებმა 27 დეკემბერს დაათვალიერეს. კონკურსის გამარჯვებულები ფარული კენჭისყრით და სოციალურ ქსელებში დაგროვებული „ლაიქების“ საშუალებით გამოვ-

ლინდნენ. გამარჯვებულებად დასახელდნენ ბაკურიანის საჯარო სკოლის მოსწავლე სანდრო ჩინჩალაძე და თბილისის 175-ე საჯარო სკოლის მოსწავლე ელინა ჭანიძე, რომლებიც ღონისძიების ორგანიზატორებმა გეოგრაფიის წიგნებით, დანარჩენი მოსწავლეები კი სამახსოვრო სიგელებით დააჯილდოვეს.

გაზათის წლის საუკითხოსო რისკონდენტი(ებ)ი

სალი წლის დადგომამდე ჩვენი გაზათის რადაქციაზე ვთქვათ
გაზათი წელი. გვიწოდებოდა – რა ვაპირებ, ვინ ვაპირებ,
როგორ ვაპირებოდა... მოკლად, ვაპირებდი, ერთგვარად თვლი
გადაგვივლო გაზათ „თბილისის უნივერსიტეტის“ ცხოვრებისთვის
და სახალალო წინააღმდეგობის დაგვიტოვებოდა ადგილი, ვინც
გასულ წელს რადაქციას მუშაობდა გაზათში, დაახლოება და საშუალება
ასტარ, გაზათის ურთიერთსაინტერესო თემატიკით გაამდიდრებინა.
ინტერესებიდან ადგილი არ აღმოჩნდა, რადგან ყველა
შურნალისტმა მისთვის კომფორტული რისკონდენტი დაასახელა
— მათ შორის: უნივერსიტეტის რაქტორი ვლადიმერ პაპაძე, ვიცე-
რაქტორი მარიამ ჩიტაშვილი, ქართული მეცნიერების პატრიარქი
მარიამ ლორთქიფანიძე, უნივერსიტეტის რაქტორი მირიანაძე
საზოგადოებრივი უნივერსიტეტი, საზოგადოებრივი უნივერსიტეტი
დაპარტამენტის ხელმძღვანელი თეა გირგვალაძე, სახელმწიფო პროცესის
მართვის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი დიდი კანდელიანი, ხარისხის
უზრუნველყოფის სამსახურის უფროსი თამარ ვეფხვაძე, ეკონომიკის
და გიგანის უწყვეტობის პროფესორი თეა ხარინაშვილი და რეზა
გვალაძე, უნივერსიტეტის მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი
დარეჯან თვალთვალი, რისიკი გორდუნიანი და რამაზ შურაძე, ზუსტ და
საზოგადოებრივ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი არნოლდ
გამბაქორი, ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობათა სამეცნიერო-კვლევითი
ცენტრის დირექტორი ზორაბ შენგელია, სოციალურ და პოლიტიკურ
მეცნიერებათა ფაკულტეტის პროფესორი: ანდრეა ბარკანიძე, ივანე
კახაიძე, რეზა გაჩეჩილაძე და რამაზ საყვარელიძე.
ამდენ სასურველ რისკონდენტს შორის არჩევანი გაკეთება გაჭირდა და,
სამართლიანობის დაცვის მიზნით, ბოლო დროს მიღებულ ღონისძიების
პრინციპის მიხედვით. სწორედ ამ პრინციპით შირიკა ჩვენი სახალალო
წილის რისკონდენტი გახდა შურაბ შენგელია.

შურაბ შენგელია გასული საუკუნის პირველ ნახევარში დაბადებული იმ თაობის წარმომადგენელია, რომელმაც თვითი გააჩინა თუ არა, კომუნისტური რეჟიმის მიერ შექმნილ სტალინის კერძო შეფასება და კარგა ხანს კითხულობდა ლექსებს „მშრომელი ხალხის მზრუნველ მამასა“ და „საბჭოთა ნათელი მომავალზე“. თავად იხსენებს, რომ 1956 წელს, ჯერ კიდევ პატარა ბიჭი, ზვიად გამსახურდია საპროტესტო აქციაზე წაიყვანა და 9 მარტს ბელადის ძეგლთან წააკითხა ლექსი სტალინზე... მას მერე დიდი დრო გავიდა – სტალინის კულტივ მოიშალა, საზოგადოების მენტალიტეტი შეიცვალა და მისი თაობა ერთგვარი ხიდი აღმოჩნდა რეპრესირებული მამებისა და საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის მებრძოლი შვილების თაობებს შორის. ახლა, საკუთარი ცხოვრებას რომ გადახედავს, ამბობს, რომ ჩველებრივი საბჭოთა ახალგაზრდის ცხოვრებით იცხოვრა — 1964 წელს დაამთავრა თბილისის პირველი საშუალო სკოლა, 1970 წელს კი — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტი. შემდეგ იყო საბჭოთა არმიის ოფიცერი. 1973 წლიდან მუშაობდა მოსკოვის ფოლადისა და შენადნობის ინსტიტუტში ჯერ სტაჟიორად, შემდეგ — მასწავლებლად და უფროს მასწავლებლად. 1980 წელს თბილისში ჩამოვიდა და, როგორც უნივერსიტეტის გულშემოტიკივარმა, მუშაობდა უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტის მათემატიკის კათედრაზე დაიწყო. მას შემდეგ უნივერსიტეტს არ მოსცილებია — იყო მასწავლებელი, უფროსი მასწავლებელი, დოცენტი...

შურაბ შენგელია საზოგადოებას პოლიტიკური ცხოვრებითაც ასხვავდა — იგი გახლდათ საქართველოს პარლამენტის წევრი 1992-1995 წლებში, მონაწილეობდა ქართულ-აფხაზურ დაპირისპირებაში და საომარ მოქმედებებში. დღეს კი ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობათა სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს ხელმძღვანელობს და იმ საქმეს აკეთებს, რომელიც ყველაზე მნიშვნელოვანია საქართველოს ერთიანობის შენარჩუნებისთვის.

— ბატონო შურაბ, თქვენ ერთერთი ხართ მათგან, ვინც ჩვენი გაზათის კორესპონდენტებმა საინტერესო რესპონდენტად დაასახელეს. თქვენი აზრით, რა ნიშნით გამოგარჩიეს შურნალისტებმა, როგორია თქვენი დამოკიდებულება მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან?

— ზოგადად, მეც იმ ადამიანებს ვეკუთვნი, რომლებიც ფრთხილად ეკიდებიან შურნალისტებთან ურთიერთობას, რადგან ხშირად მქონია შემთხვევა, როცა ინფორმაცია კი არ აინტერესებთ ჩემგან, არამედ სკანდალი... როგორც

წესი, შურნალისტი ცდილობს — მათქმევინოს ის, რაც მის ინტერესებშია. ამიტომ ყურადღებით ვეკიდები იმ მასალას, რაც ჩემ შესახებ იბეჭდება. შურნალისტსა და რესპონდენტს შორის ურთიერთობა ორმხრივია და ორივე მხარეს სჭირდება გარკვეული ეთიკის დაცვა. მე ამ ეთიკას ვიცავ.

რაც შეეხება თქვენი გაზათის არჩევანს, რამდენჯერმე მქონდა შეხება და მიხარია, თუ რამით გამომარჩიეს. ვფიქრობ, მათი არჩევანი პიროვნულად მე კი არა, იმ თემატიკითაა განპირობებული, რის შესახებაც ვსაუბრობ. ესაა ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები და ამ ცენტრის საქმიანობა.

— თქვენი ცხოვრების დიდი ნაწილი საზოგადოების ყურადღების ცენტრში გაატარეთ, იყავით საქართველოს პარლამენტის წევრი ქვეყნისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი და რთულ პერიოდში. როგორ მოხვედით ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობათა ცენტრამდე, რა იყო ის მარცვალი, რომელმაც დაგანახათ, რომ ქართველთა და აფხაზთა შორის ურთიერთობა სწორედ ასე — სახალხო დიალოგით — მესამე ძალის ჩარევის გარეშე შეიძლება მოგვარებულიყო?

— 1992-1995 წლებში, როგორც პარლამენტის წევრი, აქტიურად ჩავერთე ყველა იმ პროცესში, რაც მაშინ საქართველოში მიმდინარეობდა და, ბუნებრივია, აფხაზეთშიც მომიწია ყოფნა. როგორც პარლამენტის წევრი, ინფორმაცია მეტი მქონდა, და თან ყველაფერმა, რაც აფხაზეთში მოხდა, ჩემს თვალში გაიარა. ამან დიდი გავლენა იქონია და ბევრი რამ გადააფასა ჩემს აზროვნებაში.

სწორედ ამ ომის შემდეგ მოვახერხე და 1995 წლის კონსტიტუციამ მოხდა VIII მუხლის კორექტირება. ამ ინიციატივით, აფხაზურ ენას მიეცა სახელმწიფო ენის სტატუსი აფხაზეთის ტერიტორიაზე. ეს იმ პერიოდში ძალიან რთული მისაღწევად იყო — ნაგებელი ომი, ათასობით ლტოლვილი... მაგრამ მაშინდელი პარლამენტის ღირსებამ მიმაჩნია, რომ ყველა წინააღმდეგობა გადაეხადებინა და ჩემს ინიციატივას მხარი დაუჭირა. ამით, ფაქტობრივად, დაფიქსირდა, რომ, აფხაზურ ეთნოკულტურულ სივრცეზე პასუხისმგებლობა ჩვენ — ქართულმა მხარემ ატოვა. სხვა ქვეყანას ამ სივრცის მიმართ შეიძლება ჰქონოდა მხოლოდ ინტერესები, მაგალითად, ტერიტორიული ან თუნდაც საზღვდრო, მაგრამ აფხაზური ეთნოსის შენარჩუნებისა და განვითარების ვალდებულება საერთაშორისო სამართლისა და ცივილიზაციის წინაშე მხოლოდ ჩვენ — ქართველებმა ავიღეთ, მიუხედავად იმისა, რომ ამ პერიოდში ჩვენ უკვე აფხაზებს ჩამოცილებული იყავით.

აი, სწორედ ეს დაელო საფუძვლად იმას, რომ 1998 წელს დაიწყო საავტორო პროგრამის განხორციელება. ამ პროგრამას ერქვა „აფხაზური ენის სახელმწიფო სტატუსის დამკვიდრების პროგრამა“. ჩვენ გვსურდა მოგვესინჯა — შეძლებდა თუ არა აფხაზური ენა, როგორც სახელმწიფო ენა, დამკვიდრებას — ანუ დამუშავებულიყო თუ არა ის ტერმინოლოგიურად — აქვს თუ არა ოფიციალური, სპორტული, სამეცნიერო და ა.შ ტერმინოლოგია.

ამ საავტორო პროგრამის ფარგლებში დავინწყეთ 4 პროექტი. პირველად დავაფუძნეთ აფხაზურენოვანი რადიო „პარა“ (აფხაზური შესატყვისი — „ჩვენ“), რომლის მეშვეობითაც, პირველად ისტორიამ, ჩვენს აფხაზ მეგობრებს აფხაზურად დაველაპარაკეთ — მათ თავიანთ მშობლიურ ენაზე ვანვდიდით ინფორმაციას, რომელიც აფხაზეთისთვის დახურული იყო. ესაუბრობდით ყველაფერზე, გარდა კონფლიქტისა. ამით შევქმელით, რომ გარკვეული კონტაქტები დავამყარეთ და მსმენელი შევიძინეთ.

სწორედ მათი საშუალებით განვახორციელეთ პროგრამის მეორე პროექტი — კერძოდ, შევექმნეთ ჩვენი ხალხების თანაცხოვრების ისტორიაში პირველი ქართულ-აფხაზური სასაუბრო, რაც, ფაქტობრივად, ჩვენი და აფხაზური მხარის ერთობლივი ნაშრომია...

ამავე პერიოდში მოხდა ძალიან საინტერესო რამ — სოხუმში აფხაზურ ენაზე ვათარგმნინეთ საქართველოს კონსტიტუცია. 1999 წლის 24 დეკემბერს კი აფხაზეთთან ერთად თბილისში დავაფუძნეთ არასამთავრობო ორგანიზაცია „ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობათა ინსტიტუტი“. ჩვენი მხრიდან დაფუძნებული იყო 4 ორგანიზაცია: დასი (დემოკრატიული არჩევანი საქართველოსთვის), ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია, სოროსის ფონდი, საქართველოს კონსტიტუციის დაცვის ლიგა და კიდევ რამდენიმე ფიზიკური პირი, მათ შორის — მეც. ამის შემდეგ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა ჩვენი მუშაობა უკვე სახელმწიფო დონეზე აიყვანა და დღეს ინსტიტუტის ბაზაზე უკვე სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი არსებობს.

— 15 წელი საქმიანობით, რათა გაკეთებული საქმე შეაჯამოთ. რა კონკრეტული შედეგები მოჰყვა თქვენი ცენტრის საქმიანობას?

— ჩვენი მცდელობების შედეგად მოხდა დაახლოება აფხაზი საზოგადოების ნაწილთან. ჩვენ ჩავედით იქ და ისინიც ჩამოდიან თბილისში... ხდება აზრთა გაცვლა-გამოცვლა, ზოგი სამკურნალოდ ჩამოდიან, ზოგიც — სასაზღვროდ. მაგალითად, შარშან ჩამოვიდა ახალგაზრდა, რომელსაც სოხუმში ჰქონდა დასრულებული ბაკალავრიატი და აქ დაამთავრა მაგისტრატურა. ახლაც არიან აფხაზი სტუდენტები ილიას უნივერსიტეტში და სამედიცინო უნივერსიტეტში.

— როგორ გრძელდება ადამიანური ურთიერთობები, რა დამოკიდებულება აქვთ მათ ჩვენ მიმართ, თავიანთი მომავლის მიმართ...?

— ერთი რამ შემიძლია გითხრათ, რომ ამ ბოლო არჩევნებამდე ჩვენი „შურდათ“. მათ პირდაპირი კავშირები არ აქვთ საქართველოსთან და გაგონილი ჰქონდათ, რომ, ვთქვათ, ბათუმი ასეთი ლამაზი გახდა, მეკითხებიან, მართალია თუ არა, რომ ავტონისპექცია აღარ არსებობს საქართველოში და ქრთამს არ იღებენ. როცა ვუხსნი, რომ თუ არ დააშავებ, არ გაჩერებენ, უკვირო, რადგან იქ ისევე დგას ავტონისპექტორი და აჩერებს ნებისმიერ ავტომანქანას. ასეთი ცვლილებები მათი მხრიდან ქეთილ შურს იწვევდა. მათი დასკვნა ასეთი იყო — რა კარგია სააკაშვილი თქვენთვის და რა ცუდია საგარეო ურთიერთობებში, როგორ გააფუჭა ურთიერთობა რუსეთთან. იქედან ასე ჩანდა...

რომ გითხრათ, რომ მათ უნდათ ჩვენთან ერთად ერთ სახელმწიფოებრივ სივრცეში ცხოვრება, ტყუილია, თუმცა სურთ, რომ ის სიახლეები, რაც ჩვენთან მოხდა, მათთანაც დაინერგოს.

— საინტერესოა, ანალიზებენ თუ არა, რა შედეგები მოჰყვა აფხაზეთის საქართველოს განხორციელებას მათი ეთნოსის შენარჩუნების კუთხით, არის თუ არა მათთვის აშკარა, რომ მოძალადეული სხვადასხვა ეთნოსი აფხაზეტს გაქრობით ემუქრება?

— მეგობრებო ერთ ინფორმაციას განსჯისთვის. ეს მათ თავად გაავრცელეს, რათა სიმართლე დაენახებინათ საზოგადოებისთვის. აფხაზეთის სტატისტიკური მონაცემებით, სიკვდილიანობა აფხაზურ ეთნოსში (და არა სხვა აფხაზეთში მცხოვრებ მოქალაქეებში) არის 3300 ადამიანი წელიწადში, შობადობა — 800 ადამიანი წელიწადში. ანუ აფხაზურ ეთნოსში კლებადობა არის 2500 ადამიანი. სულ 45000 აფხაზი და წელიწადში რომ 2500 მოაკლდება, წარმოიადგინეთ, რა მოხდება სულ ცოტა ხანში.

კიდევ ერთი საგულისხმო მონაცემი — სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა აფხაზურ ეთნოსში კაცებისთვის არის არა უმეტეს 50 წელი და ქალებისთვის — 70 წელი.

ამას დაუმატეთ ნარკომანიის გავრცელება — არანაკლებ 6 პროცენტისა; შიდსი — არანაკლებ 3 პროცენტისა; C ჰეპატიტი — არანაკლებ 6 პროცენტისა. აღარაფერს ამბობენ ალკოჰოლიზმზე, ავტოსაგზაო შემთხვევებსა და კრიმინალის მაღალ დონეზე...

სხვათა შორის, შიდსის პრევენცია აფხაზეთში საერთოდ არ არსებობს. ჩვენ გვყავდა ჩამოყვანილი შიდსით დაავადებული 13-14 ადამიანი და აქ ვუმკურნალო... აი, ამ მდგომარეობაშია დღეს აფხაზეთი და ისინი ქვეცნობიერად გრძნობენ, რომ ჩვენი დახმარება სჭირდებათ. ეს განსაკუთრებით იგრძნობა 2008 წლის შემდეგ, როცა რუსებმა ძალიან შეზღუდეს აფხაზებისა და ქართველების ურთიერთობები და ისინი რუსების პირისპირ დარჩნენ.

— რას ნიშნავს თქვენთვის ის საქმე, რასაც ემსახურებით?

— არ მიყვარს მაღალფარდოვანი სიტყვების გამოყენება, მაგრამ ისე გამოდის, რომ, ფაქტობრივად, ჩემი ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი მივუძღვენი ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობებს. ის, რაც ომის დროს ჩემ თვალწინ მოხდა, პირად შეურაცხყოფად მივიღე, რადგან არ არის ქართველი ის ადამიანი, რომელიც აფხაზისთვის მტერი შეიძლება იყოს... მე სულ კონფლიქტი მქონდა ედუარდ შევარდნაძესთან

იმის გამო, რომ, ჯერ ერთი, საქართველო გაყოფილ იქნა და აქეთა მხარედ, რის შედეგადაც ხალხი, რომელსაც ზღვაკ კი არ უნახავს (ხევსურები, თუშები და ა.შ.), კონფლიქტის მხარე გახდა და მეორეც — მედიატორის ძეგნა ქვეყნის გარეთ დაიწყო... ჩვენ თავად შეგვექმლო დავეცხვრო ეს ტიპილები... მე მოვინჯე ეს და რახან გამოვიდა, მერე აზარტი გამიჩნდა. ეს საქმე ჩემთვის გახდა დიდი ინტერესი — მინდა, ვაჩვენო, რომ ეს შეგვეძლია...

ძალიან კარგი და მისასაღებელია, რომ ამ ურთიერთობებს, რომელიც ჩვენ გავაბით აფხაზ მეგობრებთან, უფრო ღრმა საფუძველი დაუდო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა, რომელმაც მოგვცა საშუალება — შევისწავლოთ ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები. მართლაც, თუკი ვსწავლობთ ქართულ-ამერიკულ, ქართულ-კანადურ ურთიერთობებს, რატომ არ უნდა შევისწავლოთ ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები? ხომ უნდა დავინახოთ, როგორ ვითარდებოდა ეს ურთიერთობები და რამ გამოიწვია ის, რაც ჩვენს შორის მოხდა? იმაზეც შევთანხმდით, რომ, როგორც იშვიათი ჯიშის მცენარეს სჭირდება გადასარჩენად მონათესავე კულტურაზე დამყნობა, ისე სჭირდება აფხაზურ კულტურას ქართული კულტურა მომავალი განვითარებისა და გადარჩენისთვის.

— უნივერსიტეტი ასხენით. როგორია თქვენი დამოკიდებულება უნივერსიტეტისადმი? როგორ ფიქრობთ — დაიძრა საქმე სიკეთისკენ? ფლობს უნივერსიტეტი იმ რეალურ ავტონომიას, რომელზეც თქვენი თაობა ოცნებობდა?

— უნივერსიტეტის გარდა არსად მიმუშავია, თუ არ ჩავთვლი პარლამენტს, თუმცა პარალელურად მაშინაც მქონდა ლექციები ფიზიკის ფაკულტეტზე ამ.

დაახლოებით ამ პერიოდს ემთხვევა უნივერსიტეტის ავტონომიის გამოცხადებაც. ამ საქმის ინიციატორი იყო ჯგუფი, რომელშიც შევდიოდი გურამ თევზაძე, ზურაბ კიკნაძე და მე. ჩვენთან აქტიურად თანამშრომლობდნენ ბატონები ლევან ალექსიძე, ოთარ ჯაფარიძე, ზურაბ ჟვანიანი და დავით უსუფაშვილი. პირველი ქართული ავტონომიური უნივერსიტეტის წესდება დანერგა მაშინ ჯერ კიდევ ასპირანტმა ლადო ჭანტურამ, რომელიც ჩვენს იდეებს სამართლებრივ ფორმას აძლევდა. ამდენად, უნივერსიტეტი ჩემი ცხოვრების ნაწილია.

რაც შეეხება რეალურ ავტონომიას, ვფიქრობ, ჯერ ამას ვერ მივაღწიეთ. უნივერსიტეტს სჭირდება თავისუფლება როგორც ფინანსების მოძიებაში, ასევე, მის განკარგვაში საზოგადოების კონტროლის ქვეშ. მსგავსი მექანიზმები არსებობს ძალიან ბევრ ქვეყანაში და მას შესწავლა უნდა, თუმცა, მგონია, რომ რაღაც ნაბიჯები უკვე გადადგმულია.

— რადგან ახალი წელია, ცოტა მსუბუქ თემებზეც შევეხოთ — როგორ ხვდებით ახალ წელს?

— ყოველთვის ოჯახში ვხვდებით... თუმცა ცოტა სევდიანად, რადგან წლების წინ ამ დღით გარდაიცვალა ჩვენი ძალიან საყვარელი ბებია და ახალი წელი ჩვენითვის რაღაც სევდასთანაც ასოცირდება.

— ტრადიცია თუ გაქვთ?

— მაქვს უძველესი პატარა ნაძვის ხე, რომელსაც 57 წელი შეუსრულდება — ძალიან პატარაა და მისი მორთვა ჩემთვის, ჩემი მეზობლებისთვის და, თქვენ წარმოიდგინეთ, მათი ბავშვებისთვისაც კი, მთელი რიტუალია.

— სამზარეულოსთან რე მგობრობთ... არის რამე კერძი, რომელსაც სახალალოდ განსაკუთრებულად აკეთებთ?

— სამწუხაროდ, არა. ოჯახში ფუნქციები ისეა განაწილებული, რომ მხოლოდ მომარაგება და სასმელები მესება. დანარჩენი უკვე სხვების საქმეა.

— ახალი წელი უფრო ვიყვართ თუ შობა?

— ადრე ძალიან მიყვარდა შობის დღესასწაული. დღეს რაღაც შეიცვალა — ცოტა მაღლიზანებს კიდევ მისი აღნიშვნა, რადგან მიმაჩნია, რომ რელიგიური საკითხები ჩვენთან უტრირებულია... რწმენა მაქვს და არასოდეს მიფიქრია მის შეცვლაზე, მაგრამ, მგონია, რომ ეკლესიამ თავისი პირველადი ფუნქცია დაკარგა. ეკლესია უნდა უწყობდეს ხელს ადამიანს, რომ კეთილი იყოს. მისი დანიშნულება საზოგადოებაზე შემოქმედება მოახდინოს სიკეთის, სიბოძის, პატივის და შეწყნარების მხრივ... მე ასე მესმის. შეიძლება ეს ჩვენს ეკლესიასაც უნდა, მაგრამ არ გამოხდის. ეკლესია უნდა იყოს კუნძული, სადაც ადამიანი სალოცავად მიდის. სახელმწიფო არ უნდა ერეოდეს ეკლესიის საქმეებში და პირიქით...

— რას უსურვებთ უნივერსიტეტს ახალ 2014 წელს?

— უნივერსიტეტი თავის დროზე დაარსდა ერთადერთი ფუნქციით: ყოფილიყო ქართული კულტურის ფლავმანი და იგი ამ ფუნქციას პირნათლად ასრულებდა. მინდა, რომ მან ეს ფუნქცია არასდროს დაკარგოს.

გაზეთის რედკოლეგიის წლის საუკეთესო წევრი

გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტის“ რედკოლეგიამ მუშაობის რთული ციკლი დაასრულა. სირთულე წლების მანძილზე „ნაციონალური მოძრაობის“ მედიისადმი გამოჩენილი კლანჭების მოგერიებას, უნივერსიტეტის ყოფილი ხელმძღვანელების (2009 წ.) მიერ უნივერსიტეტის გაზეთის შესაძლო გაუქმების გადაწყვეტილებასთან ჭიდილს, შემოდან დარეკილი ზარების საფუძველზე თსუ-ის საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტის მხრიდან გაზეთის სრული კონტროლის დაწესებასთან დაკავშირებულ პროტესტს მოიცავდა და ყველა ამ პროცესში გაზეთის რედკოლეგიის აქტიური მონაწილეობის ნეკრთაგან გამოჩნეული რამდენიმე პროფესორი, მათ შორის, პირველ ფლანგზე იყო იაგო კაჭკაჭიშვილი. მეტსახელად მას უნივერსიტეტის პრესის ომბუდსმენიც შეეძრევი. ზოგჯერ, მისი თანამი საუბრების (ინტერვიუებში) იძულებით შეკვეცა-შერბილებას გაგებით ეკიდებოდა და იმ რეალობის შეცვლას ჩვენთან ერთად ცდილობდა, რასაც ცენზურა გვინებსდა. 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ სწორედ იაგო კაჭკაჭიშვილის რეკომენდაცია გვიმყარებდა ზურგს — პირველი დამოუკიდებელი ნაბიჯები გადაგვდგა „საუნივერსიტეტო სივრცის ფორმალისტიკაში“ და პრობლემებზე წერაც დაგვეწყო. სწორედ ამ თანადგომისთვის დაასახელა რედკოლეგიის ყველა თანამშრომელმა 2013 წლის საუკეთესო რედკოლეგიის წევრად თსუ-ის სოციოლოგიის მიმართულების ხელმძღვანელი, პროფესორი იაგო კაჭკაჭიშვილი, რომელიც დღესაც აქტიურად ცდილობს რედკოლეგიასთან თანამშრომლობას.

შეიძლება გამოსწორდეს, ანუ ეს იქნება ჩვენი შიდა სამზარეულო იმაზე დაფიქრებისთვის, თუ როგორ გაკეთდეს მისი რედკოლეგიის ამას არცერთ შემთხვევაში არ მიეცემა მენტორული ფორმა. ეს იქნება დისკუსია გაზეთის შინაარსთან დაკავშირებით. ამ პროცესში სიამოვნებით მივიღებ მონაწილეობას.

რაიმე მოსაზრება ხომ არ გაქვთ გაზეთის შინაარსობრივ მხარესთან დაკავშირებით?

— გაზეთი გახდა უფრო ინფორმაციული და ეს მომწონს. მოგეცათ პრობლემებზე წერის საშუალება, სხვადასხვა პოზიციებისა და ხედვების დაფიქსირების შესაძლებლობა, რამაც გამოაცოცხლა გაზეთი. პირადად მე,

რასაც ვისურვებდი, არის მეტი სტუდენტის ხმა გაზეთში, რაც მაკლია. მათგან ჩვენ შეიძლება მოვისმინოთ ძალიან კარგი და სასარგებლო რაღაცები.

ამჟამად ვუძღვები კურსს — თვისობრივი კვლევის პრაქტიკულს და იქ ერთერთი მეთოდი არის ჯგუფური დისკუსიების მეთოდი. სტუდენტთა ერთმა გუნდმა აირჩია უნივერსიტეტის შიდა პრობლემებზე ჯგუფური დისკუსიის ჩატარება. გამართეს მხოლოდ ერთი დისკუსია და დადეს ისეთი ანალიტიკური ანგარიში, რომ ალფერტოვანდი. შემდეგ შევთავაზე, რომ გააფართოონ ჯგუფური დისკუსიები, ჩართონ მასში სხვადასხვა ფაკულტეტების სტუდენტები, ასევე, პროფესორ-მასწავლებლები და დაწერონ ანალიზი. მე მათ მივეცი პირობა, რომ მათი კვლევის შედეგების საჯარო პრეზენტაციას მოვანწყობ და რომ კვლევის შედეგებს უნივერსიტეტის გაზეთში გამოვაქვეყნებთ. ესენი არიან სოციოლოგიის მიმართულების III-IV კურსის სტუდენტები. ისე მოეწონათ ჩემი ნინადადება, რომ გაგიჟდნენ სიხარულით. ასე რომ, მეორე სემესტრის დასაწყისში ჩვენ შეიძლება უკვე გვექნება ძალიან სერიოზული ანალიტიკური მასალა, რომელიც გაზეთში შეიძლება საინტერესოდ აისახოს.

ენო კაკულია

გლიც-ინტარკიუ პროფესორ იაგო კაჭკაჭიშვილთან

— როგორ წარმოგიდგენიათ გაზეთის რედკოლეგიის მუშაობა იმ ახალ რეალობაში, რაც დღეს გვაქვს?

— ვიცი, რომ რედკოლეგიის ყველა წევრი ძალიან დაკავებულია — აქვთ ლექციები, კვლევები და ა.შ., მაგრამ მინდა, რომ გაიზარდოს რედკოლეგიის წევრთა მონაწილეობის ხარისხი გაზეთის შინაარსობრივი პრიორიტეტების განსაზღვრაში. მონაწილეობის

ხარისხის გაზრდა, ძირითადად, გამოიხატება ორ რამეში, ეს არის გარკვეული რეკომენდაციების მიცემა თემატური პრიორიტეტების განსაზღვრის თვალსაზრისით, რაც ორ თვეში ერთხელ მაინც რედკოლეგიის ყველა წევრის შეკრებას საჭიროებს და მეორე — მინდა, რომ რედკოლეგიის წევრებმა, ნინასნარ განსაზღვრული კრიტერიუმების თანახმად, შეაფასონ უკვე დაბეჭდილი მასალები გაზეთში. ვფიქრობ, რომ ეს საინტერესო იქნება თავად ურნალისტიკისთვისაც, რათა მათ იცოდნენ — სად არის სუსტი წერტილი და რა

მაია ტორაძე

რედკოლეგიის წლის საუკეთესო „უშტატო თანამშრომელი“

„ვიზიკოსისთვის აუცილებელია სხვა პროფესიის (განსაკუთრებით შემოქმედებით) ადამიანებთან ურთიერთობა, რათა უკეთ გაიგოს ფიზიკის როლი და ადგილი ცოდნის სხვა სფეროებთან მიმართებაში“ — ეს სიტყვები თემურ ნადარეიშვილს ეკუთვნის — ადამიანს, რომელსაც „შინაურობაში“ „ფიზიკოს-ლირიკოსსაც“ ვეძახით, რადგან მართლა ძნელია, გაარჩიო, რომელი უფრო მნიშვნელოვანია მისთვის — ფიზიკა, რომელიც სულსა და გულს აქსოვს, თუ სტრიქონებთან ხშირი მიახლოება, რომელიც ხან შექსპირის თარგმანებად გვევლინება და ხანაც „სულის ფოტოგრაფიებად“.

მეცნიერება თავის შესაფარებელი ადგილი არ არის, ეს ადამიანის სულიერი მდგომარეობაა — ან ხარ მეცნიერი, ან — არა, თემური კი მეცნიერია, მეკვლევარი, უამრავი საინტერესო სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი. იმდენად უყვარს ფიზიკა, რომ მსოფლიოში ცნობილი ქართველი მეცნიერის, გია დვალის ლექციები სიმფონიად ეჩვენება — უსმენს, აანალიზებს და ამ ლექციებით ალფერტოვანებული მერე ჩვენ გვიყვება — რა გენიალურ მიგნებებზე ისაუბრა ფიზიკოსმა მორიგ ლექციაზე.

ეს კიდევ არაფერი. გაივლის ცოტა დრო, გაიღება რედკოლეგიის კარი, გამოჩნდება თემური და მისალმებაცხეც არ დაკარგავს დროს: „დედალი ჩამოდიხარ!“ — გვეტყვის და მრავალმნიშვნელოვნად დაგვაკვირდება — ჩვენც ასევე მოუთმენლად ველოდებით თუ არა ბატონი გიას ჩამობრძანებას და მის მორიგ ლექციას. ეს სურათი ნელინადში რამდენჯერმე მეორდება — აბა რა, თემურისთვის დვალის ლექცია არის მეცნიერების აპოთეოზი და ის რა რედკოლეგია და რა საუნივერსიტეტო გაზეთი, თუ ყველა ლექცია, ყველა ცნობილი მეცნიერის ვიზიტი და ფიზიკოსთა ყველა სამეცნიერო კონფერენცია არ გააშუქა. ჩვენც ვესწრებით ამ ღონისძიებებს, ვწერთ სტატიებს და მერე ისევ თემურს ვეძახით — ხუმრობა ხომ არაა პოპულარული ენაზე ისეთ თემებზე წერა, რომელიც (სულო ცოდვილო) კარგად არც გესმის... ისიც მოვა და საათობით მსჯელობს შენთან ერთად, როგორ დაინეროს ესა თუ ის მეცნიერული თეორია გასაგებად, ადვილად აღსაქმელად, საინტერესოდ... ასეა უკვე წლების განმავლობაში... ამასობაში კი დავმეგობრდით — ჩვენ, გაზეთი „თბილისის უნივერსიტეტი“ და თემურ ნადარეიშვილი — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი. დავმეგობრდით კი არა, ჩვენი „სასწრაფო დახმარებადაც“ ვაქციეთ. ვიცით — როცა უნდა დაგვჭირდეს, თემური მაინც გამოსტაცებს დროს თავის დატვირთულ გრაფიკს და მოგვეშველება, თანაც ცოტა გაგვაშხარებებს, პოეზიას მოიშველიებს, შექსპირს დაესესება, ჰამლეტის „უმოქმედობისა“ და რიჩარდ მესამის სისასტიკის სანყისზეც თავის აზრს გადმოაფრქვევს...

სტუდენტებიც თავად გეტყვიან, რომელი ლექტორი უყვართ, ვისთან შეუძლიათ იკამათონ ფიზიკისა და სამყაროს, ფიზიკისა და პოეზიის, ფიზიკისა და კრიმინალური გამოძიების კავშირებზე.

შემთხვევით არ გვიხსენებია გამოძიება და ახლაც ავხსენით — რატომ? თემური სკოლიდანვე უძლიერესი მოსწავლე იყო და ერთიანად ფლობდა ფიზიკას, ქიმიას, მათემატიკას, ინგლისურს. 12 წლამდე ახლობლები იმედისმომცემ მხატვრულად კი მიიჩნევდნენ, მაგრამ გამოძიებლობა უნდოდა. სკოლა დაამთავრა და... ფიზიკის ფაკულტეტზე ჩააბარა. არავითარი პარადოქსი! თავად მიიჩნევს, რომ დიდად არაფერი შეცვლილა მის მიზნებში — „ერთი და იგივე რამაა ეგ გამოძიება და ფიზიკური კვლევა“ — გვეტყვის და ამას ასე ავგვიხსნის: „ფიზიკაც ხომ გამოძიებაა — მოხდა რაღაც სამყაროში და უნდა გამოიძიო — რა მოხდა? გაიფრინა ნაწილაკმა და უნდა აღადგინო, რა ნაწილაკმა გაიფრინა?“ — აი ასე, ფიზიკა ყველაფერთან ძალიან ახლოსაა, მათ შორის პოეზიასთანაც. აბა, რა უნდა ფიზიკოსს მწერლებს რომ „ავიწროვებს“? რა უნდა და, „ზოგჯერ არაპროფესიონალი უკეთ წერს, ვიდრე პროფესიონალი. „მიზეზი“ ამ უცნაური მოვლენისა შეიძლება იყოს ის, რომ „მოხალისე“ მწერალი მხოლოდ მაშინ წერს, როცა მის ცხოვრებაში რაიმე მნიშვნელოვანი მოხდება. ამდენად, მისი ნაწერი გულმრთვითა და გრძობა — რეალური. ხოლო მწერლისთვის წერა „ხელობა“... ამ „იძულების“ გამო მათი ნაწარმოებები ზოგჯერ ყალბი და სუსტია“, — ესეც თემურის აზრია, როგორც „გათამამებელი“ ესეისტიკისა და მთარგმნელისა (ასე მოიხ-

— „ყოფნა-არყოფნა — საკითხავი აი, ეს არის“ — არ გამოხატავს ზუსტად ავტორის მიერ მასში ჩადებულ აზრს. მერე რა, რომ ეს ფრაზა ხალხში ასეა გამაჯდარი, მას სწამს, რომ ეს სტრიქონი ასე უნდა თარგმნოს: „ყოფნა-არყოფნა — საკითხავი მხოლოდ ეს არის“...

ხანდახან ჩვენც ვუკამათებთ... მას კი სჯერა, რომ თემური შექსპირის 7 რუსული თარგმანი არსებობს, არც ჩვენ უნდა შევჩერდეთ მხოლოდ მაჩანაღლის თარგმანზე. არგუმენტად ისევ ფიზიკა მოჰყავს: „თავის დროზე არისტოტელემ თქვა, რომ მძიმე სხეულის ვარდის სიჩქარე მეტია, ვიდრე მსუბუქისა...“ გავიდა დრო და აღმოჩნდა, რომ ეს არ არის სწორი, მაგრამ არისტოტელესთან შეკამათება ვერ გაბედეს, რამაც მეორე 16 წელი შეაჩერა ახალი აღმოჩენები მეცნიერებაში... ჩემზე წერდნენ, როგორ გაბედა და ჰამლეტი თარგმანა... ჩემთვის ვთარგმნე, თუმცა ბოლომდე ვერა — ვერ ვასწრებ. სითამამე კი ბატონმა აკაკი ბაქრაძემ მომცა, როცა ჩემი თარგმანები ნაკითხა და წამაქება — ბოლომდე თარგმნეო. ახლა პუშკინსაც ვთარგმნი, ლერმონტოვსაც, ცვეტაევასაც, ბროდსკისაც... ეს ჩემთვის სიამოვნებაა და როცა მცალია, თითოეულ სტრიქონს ვუკვირებ, ხან გამომდის, ხან — არა... მთავარია, ჩემებურად დავინახო ის ემოცია, რაც მათ პოეზიაშია გადმოცემული...“

„ფიზიკა ძალიან ღრმა მეცნიერებაა. გული მწყდება, რომ რაღაც დავაკელი ჩემს თავს — ამ სფეროში კიდევ მეტი შემიძლია, მაგრამ იმით მაინც კმაყოფილი ვარ, რომ სტუდენტებს გადავცემ ცოდნას და ფიზიკისადმი სიყვარულს,“ — ამბობს თემურ ნადარეიშვილი, რომელსაც სახლში კიდევ ერთი „თავისნაირი“ ეზრდება — ნიჭიერი და იმედისმომცემი მხატვარი, მოცეკვავე, მომღერალი, სულაც ისევ ფიზიკოსი — ანკა ნადარეიშვილი. ის-ის იყო დავაპირეთ გვეთქვა — მამიკოსავით ფიზიკოსი ხომ არ უნდა გამოვიდეს-თქო, რომ ანკამ ცივი წყალი გადაგვასხა — მომღერალი უნდა გამოვიდეს და თან მულტფილშიც უნდა დავხატო და გადავილო... ვერაფერს იტყვი — კვიცი გვარზე ხტის, გავა დრო და ალბათ ისიც მოძებნის საერთოს მის ახლანდელ მიზნებსა და საბოლოო პროფესიას შორის. რატომაც არა, თუკი კრიმინალურ გამოძიებასა და ფიზიკას შორის ასეთი „მჭიდრო“ კავშირია, რატომ არ შეიძლება, იქაც მოიძებნოს საერთო.

ანკა ახლა ალბათ საახალწლო საჩუქრებს ხსნის. როგორც გვითხრა, სურვილებს არასოდეს წერს თოვლის ბაბუას, რადგან ერთხელ უკვე მიიღო მისგან წერილი — შეკვეთებს არ ვიღებ, თავად ვიცი, ვის რა უნდა ვაჩუქო ახალი წლის ღამესო და ისიც მშვიდად ეღის, რომ ისევ შემთხვევით დარჩება აივნის კარი ღია და ნაძვის ხის ქვეშ საჩუქრები თავისთავად გაჩნდება...

ახალი წელი უკვე მოვიდა... ნადარეიშვილების პატარა ლამაზ ოჯახშიც ალბათ უკვე დარიგდა 2014 წლის სურვილები — მათ შორის, ანკას ახალ-ახალი მიზნები და მისი მამიკოს ახალ-ახალი ნარმატებები მეცნიერებაშიც და ლიტერატურაშიც... არც ერთი სფეროა თემურ ნადარეიშვილისთვის უცხო და არც — მეორე.

შთამზად მაია ტორაძე

სითამამე ბატონმა აკაკი ბაქრაძემ მომცა, როცა ჩემი თარგმანები ნაკითხა და წამაქება — ბოლომდე თარგმნეო. ახლა პუშკინსაც ვთარგმნი, ლერმონტოვსაც, ცვეტაევასაც, ბროდსკისაც... ეს ჩემთვის სიამოვნებაა და როცა მცალია, თითოეულ სტრიქონს ვუკვირებ, ხან გამომდის, ხან — არა... მთავარია, ჩემებურად დავინახო ის ემოცია, რაც მათ პოეზიაშია გადმოცემული...“

სენიებს საკუთარ თავს ხუმრობით). თემურ ნადარეიშვილს ლიტერატურულ გამოცემებშიც კარგად იცნობენ. მისი „დატყვევებული ფიქრები“ და „სულის ფოტოგრაფიები“ უკვე დაიბეჭდა გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოში“ და ურნალებში: „არილი“, „საუნჯე“, „ალტერნატივა“, „პარალელი“, „ჩვენი მწერლობა“... იანვრის ბოლოს კი ისევ ურნალში „ჩვენი მწერლობა“ დაბეჭდვას მის, შექსპირულ ჩანახატებს, რომელშიც რიჩარდის აპოლოგია და ჰამლეტის „უმოქმედობის“ პრობლემა იქნება განხილული.

თარგმნის იმიტომ, რომ „საკუთარი სულისთვის“ მოსწონს — თავისი ინტერპრეტაციით გაახმოვანოს საყვარელი სტრიქონები შექსპირიდან, რომელიც მამამ შეაყვარა. ესეც არ იყოს, ხომ აქვს უფლება, არ მოსწონდეს რომელიმე ქართულად ნათარგმნი ფრაზა და უკეთესს ეძებდეს? რატომაც არა, თუკი მისი აზრით, მაჩანაღლისეული თარგმანი სტრიქონისა

სტუდენტური ჩანართის წლის საუკეთესო რედაქტორი

სტუდ-უსიკი

გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტის“ სტუდენტური ჩანართი

უნივერსიტეტში სწავლის გარდა ლექციების ისმენს ლიბერალიზმის სასწავლო ცენტრში. სამომავლო გეგმებში, რა თქმა უნდა, მაგისტრატურაში სწავლის გაგრძელებაც შედის. შესაძლოა, ეს სურვილი მან ამერიკაში ასირულოს, სადაც მისი „მეორე სახლია“ და სადაც ოჯახი ელოდება... მანამდე კი იმაზე წერს, რაც მის თანამემამულე მეგობრებს ანუხებთ და აინტერესებთ.

მომავალ სტუდენტულ უნივერსიტეტში

გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტის“ ახალმა ინიციატივამ — ახალგაზრდებმა თავად წერონ საკუთარ პრობლემებზე, სტუდენტებში დიდი დაინტერესება გამოიწვია. ამ იდეის განხორციელებაში თავის მეგობრებთან ერთად თსუ-ის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი გიორგი ლოლაშვილიც აქტიურად ჩაერთო. სწორედ იგი გახლდათ გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტის“ სტუდენტური ჩანართის — „სტუდ-უსიკის“ რედაქტორის მოვალეობის შემსრულებელი, რომელიც თავისი ორგანიზატორული უნარ-ჩვევებისა და კრეატიული მიდგომების გამო წლის საუკეთესო რედაქტორად დასახელდა.

შურთისა პაროქილი

„წერა სკოლაში დაინწყე, 15-16 წლის ასაკში, საკუთარი ბლოგიც მქონდა, სადაც ჩემს დღიურებს ვაქვეყნებდი. მაშინ დაინტერესებული ვიყავი ისეთი თემატიკით, როგორც ყველა თინეიჯერი: ვნერდი მუსიკაზე, სპორტზე, ფილმებზე... ნელ-ნელა ინტერესის სფერო გაიზარდა და ახალი ბლოგი შევქმენი, თუმცა „ნამდვილ“ გაზეთში მუშაობა ბევრად საინტერესოა, უნივერსიტეტის გაზეთში წერა კი — დიდი პატივი“, — ამბობს გიორგი, რომელიც სოციალური მეცნიერებების გარდა მეორად პროფესიას — ჟურნალისტიკასაც ეუფლება.

გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტში“ სტუდენტების აქტიურ ჩართვას გიორგი და მისი მეგობრები პოზიტიურად აფასებენ, ამიტომ თანამშრომლობაზე სიამოვნებით დათანხმდნენ. „გაზეთის რედაქტორის წინა კაკულიას ინიციატივით ჯერ სპეციალური ნომერი გაკეთდა, შემდეგ კი სპეციალური

ჩანართი „სტუდ-უსიკი“. ჩვენი პედაგოგის მაია ტორაძის დახმარებით აქტიურად ჩავერთეთ ამ პროცესში. მნიშვნელოვანია, რომ რედაქტორმა სრული თავისუფლება მოგვანიჭა გაზეთზე მუშაობის დროს. თავიდანვე შევეთანხმდით, რომ ეს იქნებოდა ჩვენი მოსაზრებების ტირაჟირება, ამიტომ ვნერდით იმას, რაც ყველაზე მეტად გვაღელვებდა და გვაინტერესებდა. მე, ჩემს მეგობარ სალომე გორგოძესთან ერთად დავწერე სოჭის ოლიმპიადაზე, მარიხუანას დეკრიმინალიზაციაზე, შრომის კოდექსზე, ხუდონპეზე“.

გიორგი ამბობს, რომ მუშაობის პროცესში განსაკუთრებული სირთულეები არ შექმნიდა, თუმცა მისი აზრით, ჟურნალისტიკისთვის სირთულის გადალახვა უცხო არ უნდა იყოს. „როდესაც ვითარდები, როგორც პროფესიონალი, რაღაც უკმარისობის გრძნობა მაინც გაქვს, მაგრამ ეს ბუნებრივია. მიხარია, რომ გაზეთთან თანამშრომლობის სურვილი სტუდენტებში დღითი დღე იზრდება, ამიტომ ჩემი აზრით, კარგი იქნება, თუ მომავალში ჩანართის გვერდე-

ბის რაოდენობა გაიზრდება. ამ გზით სტუდენტებს უფრო მეტი საშუალება მიეცემათ გამოხატონ თავისი მოსაზრებები. მართალია, გაზეთში ჩვენს პრობლემებზე ხშირად იწერება, მაგრამ უფრო საინტერესოა, როდესაც თავიანთ გულისტკივილზე თავად სტუდენტები დაწერენ“, — ამბობს გიორგი.

ჟურნალისტიკის მთავარ თვისებად გიორგი „სიახლისადმი რეფლექს“ თვლის. „ისეთ აქტუალურ თემებზე უნდა წერო, რომ სხვებმაც მოგისმინონ — ეს მარტივი ჭეშმარიტებაა. მეც ძირითადად ისეთ თემატიკას ვარჩევ, რაც საზოგადოებას დაინტერესებს“.

ჟურნალისტიკის მთავარ თვისებად კი გიორგი „სიმართლის მოდარაჯობას“ თვლის. „ჟურნალისტს არ უნდა გამოეპაროს არც ერთი მოვლენა და ფაქტი, რომელიც ზიანის მომტანი იქნება საზოგადოებისთვის, ან რომელიმე სფეროსთვის. იგი უნდა იყოს მაკონტროლებელი, ანუ მართლაც „მოთხეხელისფუნქცია“ და თუ საჭიროა, პოლიტიკაშიც უნდა ჩაერთოს. მთავარია, შეცდომების დანახვა შეძლოს და თვალის არ დახუჭოს“.

გიორგის სხვა გატაცებებიც აქვს: სპორტი, მუსიკა, ხელოვნება, ლიტერატურა, ფოტოგრაფია... ცდილობს, ერთ ადგილზე არ გაჩერდეს. იგი აქტიურად არის ჩართული ჟურნალისტიკის მიმართულ უნივერსიტეტულ პროექტებში: სტუდენტური ჟურნალი — „გზავნილი ხულოდან“ მისი ფოტორეპორტაჟით არის გაფორმებული.

გაზეთის წლის საუკეთესო სტაჟიორი

ნათო მგომლაძე

გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტის“ ერთ-ერთი სტაჟიორი, რომელიც სტუდენტურ ჩანართ „სტუდ-უსიკთან“ ყველაზე აქტიურად თანამშრომლობდა, თსუ-ის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი ლევან ლორთქიფანიძეა. მას საზოგადოება უკვე იცნობს როგორც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ერთერთ ყველაზე წარმატებულ და აქტიურ სტუდენტს, რომელიც პოლიტიკურ, სოციალურ თუ სამეცნიერო სფეროში არსებულ პრობლემებს სხვადასხვა მედია-საშუალებებით ხშირად ეხმიანება და საკუთარ პოზიციასაც აფიქსირებს. უნივერსიტეტამდე მისი ისტორიის მოკლე მონახაზი კი ასე გამოიყურება — სწავლობდა თბილისის №6 გიმნაზიაში და პოლიტიკური მეცნიერებებით მას შემდეგ დაინტერესდა, რაც X კლასში ისტორიისა და საზოგადოების მცოდნეობის პედაგოგებმა საფრანგეთის ბურჟუაზიული რევოლუციის ისტორია აუხსნეს.

„ამ რევოლუციამ გარდაქმნა მთელი მაშინდელი ევროპული საზოგადოება. ერთი ადამიანის, მეფის ხელში მოქცეული მმართველობის ნაცვლად დემოკრატიული პროცესები, მოქალაქეების სოციალურ და პოლიტიკურ პროცესებში ჩართვა დაიწყო. ეს თემა კარგად X კლასში შევისწავლე და მაშინ გადავწყვიტე, რომ პოლიტიკური მეცნიერებები, უფრო კონკრეტულად კი პოლიტიკური სოციოლოგია ჩემი შესწავლის საგანი გამხდარიყო. ასე მოვედი უნივერსიტეტში და პირველი კურსიდან დღემდე არასდროს თავი არ შემიკავებია და ჩემს მოსაზრებას სხვადასხვა აქტუალური პრობლემების შესახებ თამამად გამოვხატავდი. გარკვეული პერიოდის განმავლობაში, ობიექტური მიზეზების გამო, სტუდენტებს არ ჰქონდათ საშუალება, რომ უნივერსიტეტის გაზეთში სტატიები გამოეყვეყნებინათ, სტაჟირება გაეწეოთ, თუმცა ახლა „სტუდ-უსიკის“ საშუალებით მათ ფართო ასპარეზი მიეცათ, რომ საკუთარი პოზიციები გამოხატონ და კრიტიკული აზროვნება განვითარონ. ამ ჩანართის საშუალებით შეძელი, რომ შიდა საუნივერსიტეტო პრობლემებზე, მათ შორის, სამეცნიერო კვლევების დეფიციტზე მესაუბრა სხვებთან ინტერვიუებსა თუ საკუთარ სვეტებში. ასევე, მოვახერხე მსჯელობა ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორც არის უმუშევრობა, სოციალურად დაუცველობა; დავწერე სტატიები ეკოლოგიური უსაფრთხოების თემებზეც; შევეცადე, რომ დღის წესრიგში დამეყენებინა ჩემთვის და ჩემი მეგობრებისთვის აქტუალური საკითხები. ვფიქრობ, ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ ფონზე, როდესაც მასობრივი მედია საშუალ-

იუმორით გამოხატული ჯანსაღი ამბიცი

ებები აღნიშნულ საკითხებს არასაკმარის ყურადღებას უთმობენ“, — აღნიშნა ლევან ლორთქიფანიძემ.

ბოლო 4 წელს თუ გადავხედავთ, თსუ-ის სტუდენტების გარკვეული ჯგუფი, მათ შორის, ლევან ლორთქიფანიძეც ხშირად გამოხატავდნენ პროტესტს, გამოთქვამდნენ კრიტიკულ მოსაზრებებს, ახმთანდნენ ინფორმაციას უნივერსიტეტში, პოლიტიკურ წრეებსა თუ საზოგადოებაში არსებული პრობლემებისა და ისეთი საკამათო საკითხების შესახებ, როგორც არის — უნივერსიტეტის ავტონომია, აკადემიური კონკურსები, სტუდენტური თვითმმართველობა, სასწავლო პროცესში არსებული ხარვეზები და ა.შ. როგორც ლევან ლორთქიფანიძემ

აღნიშნა, მათ ძირითად მოთხოვნას და მიზანს წარმოადგენდა უნივერსიტეტის, ზოგადად, სამოქალაქო საზოგადოების, პოლიტიკური წრეების ერთმანეთთან კანონზომიერ კავშირში ყოფნა და განვითარება: „დღეს უნივერსიტეტი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში არც თუ ისე სერიოზულ როლს თამაშობს და ეს გამოწვეულია იმით, რომ აქ არ იქმნება მაღალ ხარისხიანი განათლება. აუცილებელია და ჩვენც შევეცდებით აქ შეიქმნას სერიოზულ კვლევებზე დაფუძნებული ცოდნის გადაცემის სისტემა, რადგან ეს არის უნივერსიტეტის სამოქალაქო საზოგადოების მთავარ და ყველაზე გავლენიან ძალად ჩამოყალიბების წინაპირობა. ამ პროცესში გარკვეული როლი უნივერსიტეტის გაზეთს და

მის ჩანართს „სტუდ-უსიკსაც“ აკისრია. ვფიქრობ, რომ მასში სტუდენტებმა როგორც შიდა საუნივერსიტეტო საკითხებზე — სირთულეებზე ან მიღწევებზე, ასევე, ქვეყანაში მიმდინარე მნიშვნელოვან მოვლენებზე უნდა გაამახვილონ ყურადღება“.

ლევან ლორთქიფანიძე ბაკალავრიატის დასრულების შემდეგ მაგისტრატურაში ჩაბარებას ისევ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში გეგმავს, რის შემდეგაც მისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან მიზანს სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულების ჩამოყალიბება წარმოადგენს.

„ჩემს თანამოაზრებებთან, მეგობრებთან ერთად მინდა, შევქმნათ პატარა სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება — შედარებითი პოლიტიკის ინსტიტუტი და იმედია, რომ 10 წლის შემდეგ მაინც ჩამოყალიბდებით სერიოზულ კვლევით ინსტიტუტად. პოლიტიკური მეცნიერება საქართველოში ახალია, ადრე იგი ლენინიზმის დამძლე ქვეყნად იყო მოქცეული და, რაც გათავისუფლდა, მხარდაჭერა არ ჰქონია. რამდენიმე „უკანასკნელი მოპიკანი“ იბრძოდა, რომ იგი, როგორც დარბი, შემდგარიყო, რაც მოახერხეს კიდევ და ახლა გვინდა მის განვითარებაში სერიოზული წვლილის შეტანა. დღეს, ვისაც სურვილი გაუჩნდება, ყველა პოლიტოლოგია, ჩვენ კი გვინდა, რომ შევექმნათ სტანდარტი — ჩვენს ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენები კონკრეტული თეორიებისა და არგუმენტების გამოყენებით გავანალიზოთ. ამოცანა პრეტენზიულია, მაგრამ შევეცდებით, განვახორციელოთ“, — განაცხადა ლევან ლორთქიფანიძემ.

ლევან ლორთქიფანიძის უახლოეს სამომავლო გეგმებში გაზეთ „თბილისის უნივერსიტეტთან“ თანამშრომლობაც შედის და ასევე — ჩანართის „სტუდ-უსიკის“ გამრავალფეროვნება, რისი ერთერთი წინაპირობაც, მისი თქმით, ავტორთა სიმრავლის ტენდენციის შენარჩუნება-განვითარებაა.

„როდესაც მეკითხებიან, ამ 20 წლის განმავლობაში საქართველომ რას მიაღწია? ჩემი პასუხია — ვერაფერს! თუმცა ერთი ცვლილება მაინც განხორციელდა. ახალგაზრდები აღარ არიან ორ პოლარიზებულ ნაწილად გაყოფილები. იქმნება უფრო პლურალისტური გარემო — ვხედავ ლიბერალებსაც, კონსერვატორებსაც, სოციალისტებსაც, მარქსისტებსაც... სტუდენტური საზოგადოება მსჯელობს ერთმანეთთან და ცდილობს კონსენსუსის გამოახვას. თუ ეს მრავალფეროვნება „სტუდ-უსიკშიც“ აისახება, ძალიან დაგვიხარდება ჩვენი შეცდომებისა და ნაკლოვანებების აღმოფხვრაში. ვფიქრობ, ეს მშვიდობიანი სტრატეგია განვითარების წინაპირობაა“, — აღნიშნა ლევან ლორთქიფანიძემ.

საინფორმაციო სფეროს „კეთილი იმედის კონცხი“

წინა საახალწლო ვიზიტს მათ ოჯახში დიდი გარიგება უძღვდა ნინ — ქეთევანი ტრენინგებს უძღვებოდა და შაბათ-კვირასაც დაკავებული იყო, კახა კი ისედაც სულ თავის საქმეშია ჩართული და არაქართულენოვან მოსახლეობაში ქართული ენის სწავლების მეთოდების დანერგვის მიზნით რეგიონებში მივლინებებს დიდ დროს უთმობს... მოკლედ, ძლიერ შევარჩიეთ ერთი საათი, როცა ყველას ერთად გვეცალა და კახა გაბუნია და ქეთევან გონიტამ-ვილის ოჯახის კარი ჩვენთვისაც გაიღო... ჩვენთვისაც-მეთქი იმიტომ ვამბობ, რომ ეს კარი სულ ღიაა მათი მეგობრებისთვის და ნათესავებისთვის... როგორ ახერხებენ ამდენი სტუმრის მიღებას, სამეცნიერო საქმიანობას, მუდმივად ყველგან ყოფნას და ყველასთვის თავის შეყვარებას — ეს უკვე მათი „საიდუმლოა“... თუმცა რა საიდუმლო, ცოტა რამის მეტ მივხვდი — აქ მშვიდი, თავისუფალი, ბუნებრივი გარემოა... სტუმარს კი სხვა რა უნდა? გულთბილი მასპინძელი, ცხელი ჩაი და გემოვნებიანი, მყუდრო კუთხე, სადაც საინტერესო საუბრებისთვის ყოველთვის მზად არიან...

ქეთევან გონიტაშვილი და კახა გაბუნია

გომონა ჯარ კიდეც სკოლაში სწავლობდა, როცა მისმა თამამ ჩასაშლიკურ ოლიგარქმა კირველი ადგილი დაიკავა. სინარული დიდი იყო, თუმცა დაჯილდოების ცერემონიაზე შიშის ნაპრატი არც შეუთვალისწინებია — რა საჭირო იყო? გამარჯვება მოიპოვა და მიზანი, რომ უნივერსიტეტში აუცილებლად ქართული ფილოლოგიის ფაკულტეტზე უნდა ჩაეკარებინა, კიდეც მათად განუხატა.

ის „შიშის ნაპრტი“, ერთი წლის შემდეგ, უკვე კირველკურსელმა, საჯარო ბიბლიოთეკაში გაიცნო — ის უნივერსიტეტის ლექტორი აღმოჩნდა, რომელსაც კარგად ახსოვდა ნიჭიარად დაწერილი თამამა და გომონამაც ყურადღება მიიპყრო — „რატომ სხვანაირად კითხულობდა ნიგნოს“... ერთი წლის შემდეგ კი დაქორწინდა. გომონა — ქეთევან გომონაშვილი — დღეს უკვე ფილოლოგიის დოქტორი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ენების ცენტრში უცხოელ სტუდენტებს ქართულს ასწავლის, ხოლო „შიშის ნაპრტი“ — ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი კახა გაბუნია გახლავთ. ისინი უკვე ორი ათწლეული ნათესავები არიან და მათი ოჯახი ერთნაირად ეძვირვება მამობასაც და კოლეგებსაც.

ქეთევანი: რეალურად, მთელი ცხოვრება ასეა — კახა თავისას აკეთებს და მე — ჩემსას. მხოლოდ ნარმატების შემდეგ ვეუბნებით ერთმანეთს კომპლიმენტს.

— თუმცა, ალბათ, მაინც გინევეთ საერთო საკითხებზე და თემებზე საუბარი, კამათი...

კახა: კი, ვსაუბრობთ, თუმცა სასაუბროდ ბევრი დროც არ გვაქვს, ქეთევანს მისაღებ ოთახში უყვარს განთავსება თავისი სამუშაოთი, მე კაბინეტში ვიკეტები და ზოგჯერ საღამო ისე გავა, ერთმანეთთან სალაპარაკოდ ვერ ვიცდით.

ქეთევანი: გაგივირდებათ და, თუ ერთ საკითხზე ვმუშაობთ, მასალებს ხშირად სკაიპით ვუზავანით ერთმანეთს.

უნივერსიტეტის ბარამოში შეიქმნა ჩემი ოჯახი, ამ ბარამოში ტრიალებს ჩემი სამამოპროს დიდი ნაწილი, ანუ, ფაქტობრივად, რაც ვარ, დიდ წილად უნივერსიტეტზეა დაფუძნებული. მე დავაღიარებ ვარ უნივერსიტეტისგან.

— რა არის ის თემები, რომელზეც საუბარი ვიყვართ?

ქეთევანი: ჩვენი საქმიანობის სფეროები თან ჰგავს ერთმანეთს და თან განსხვავდება. მე უცხოელებს ვასწავლი ქართულს, კახა კი მეორე ენის სწავლების საკითხზე მუშაობს. ძალიან მაინტერესებს ის, რაც საერთოა ჩვენს საქმიანობაში და ისიც, რაც — განსხვავდება. სისტემატურად ვეკითხები, რა სახლებზეა მის სფეროში. მე ხშირად მიწევს საზღვარგარეთ გასვლა, ჩამომავს ახალი მასალები, ახალი მეთოდები და კახა ამით ინტერესდება. მოკლედ, ვპოულობთ საერთოს... ციცი ერთმანეთის ძლიერი მხარეები და ჩვენი თანამშრომლობა ძალიან ნაყოფიერია. მაგალითად, ახლა ორივე დამოუკიდებლად, მაგრამ ერთად მიგვიწვივს ტრენინგებზე (მგონი, არც იციან რომ ცოლ-ქმარი ვართ), რომელიც შეეხება არაქართულენოვან სკოლებში ქართული ენის სწავლების მეთოდებს და ჩვენი სწავლების კონცეფციები კარგად ავსებს ერთმანეთს.

— შეიძლება ითქვას, რომ უნივერსიტეტისადმი დღევანდელი ახალ-

გაზრდების რაღაც ნაწილის დამოკიდებულება შეიცვალა. ის აღარაა მათთვის „თეთრი ტაძარი“, როგორც წინა თაობები უწოდებდნენ... თქვენ რას იტყვიან, რა არის უნივერსიტეტი თქვენთვის?

ქეთევანი: ჩემი სტუდენტობა იყო მინიგები, ჩამტვრეული ფანჯრები, სიცხე და ყინვა, თუმცა ამ დროსაც თავისი ხიბლი ჰქონდა, რადგან ახალგაზრდა ვიყავი და ცხოვრებასაც ადვილად ვუყურებდი.

უნივერსიტეტთან დაკავშირებით ძნელია ორიგინალური რამ თქვა. მგონი, ყველა ადამიანს, ვისაც ამ თემაზე ჩაუფიქვია, უნივერსიტეტი უყვარს. პირადად მე უნივერსიტეტმა მომცა პროფესია, რომელიც იმდენად მიყვარს, რომ დღესაც რომ არჩევანის წინაშე დავდგე, ისევე ამ გზას ავირჩევდი. ამას გარდა, უნივერსიტეტის გარემოში შეიქმნა ჩემი ოჯახი, ამ გარემოში ტრიალებს ჩემი სამამოპროს დიდი ნაწილი, ანუ, ფაქტობრივად, რაც ვარ, დიდ წილად უნივერსიტეტზეა დაფუძნებული. მე დავაღიარებ ვარ უნივერსიტეტისგან.

აქვს უნივერსიტეტის რაღაც ხიბლი და ძალა. მიუხედავად პრობლემებისა, რის წინაშეც დგას, მას შეუძლია მოგცეს ის, რასაც მსოფლიოს საუკეთესო უნივერსიტეტები იძლევიან. უნდა თუ არა ვინმეს, ფაქტია, რომ უნივერსიტეტი ჩვენს შემდგომ ბედზე გავლენას ახდენს — განათლება, მუშაობა, ოჯახი, მეგობრები და... რაღა დარჩა ადამიანის ცხოვრება...

კახა: ქეთევანისგან განსხვავებით, დიდებული სტუდენტობა მქონდა. 1981 წელს ჩავაბარე და 1986 წელს დავამთავრე. მაშინ საბჭოთა ნაციონალიზმი ცოტა შერბილებული იყო და გაგიმართლა. სტუდენტობაც დატვირთული გვექონდა — ჩვენმა თაობამ დაიწყო ალდგენითი სამუშაოები საქართველოს ისტორიულ ძეგლებზე — ჯერ საფარაზე, მერე აწყურზე. ვიყავი ერთერთი ხელმძღვანელი ჯგუფისა, რომელიც ჯერ ალდგენითი სამუშაოებზე დადიოდა ჩვენთან ერთად და შემდეგ საკმაოდ ცნობილ სტუდენტურ კლუბად ჩამოყალიბდა. ესენი იყვნენ დათო ტურაშვილი, ფიქრია ჩიხრაძე, ნიკო ნიკოლოზიშვილი და სხვები. ამ ჯგუფმა სე-

როზული და გადამწყვეტი როლი ითამაშა საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლაში.

ჩემ დროს უნივერსიტეტს თავისი მიკროსამყარო ჰქონდა. მისი ბაღიც კი რაღაც კუნძულივით იყო და უზნებად გვექონდა დაყოფილი. მაგალითად, ივანე ჯავახიშვილის ძეგლის უკან ტერიტორიას, სადაც ფილოლოგების და ფიზიკოსების დიდი ნაწილი ვიკრიბოდით, „განსასვენებელს“ ვეძახდით; ახლა იქ ეკლესია დგას, ამ ადგილს ერქვა „კეთილი იმედის კონცხი“, გვექონდა „ნათლის მოედანიც“...

სხვათა შორის, უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ, ბევრგან მიმუშავია, მაგრამ, როგორც კი არჩევანზე დგებოდა საკითხი — უნივერსიტეტი თუ სხვა ორგანიზაცია? ყოველთვის უნივერსიტეტისკენ ვიხრებოდი.

— შეუძლებელია თქვენს სტუმარს თვალში არ მოხვდეს ორიგინალური და საინტერესო ნივთების სიმრავლე... რომელი თქვენგანია ამის შემოქმედი, ვინ არის კოლექციების მოყვარული?

ქეთევანი: ამ სახლში ყურნალისტები კახას ჩასაწერად რომ მოდიან, ჯერ სახლს იღებენ, რა საინტერესო სახლია... ეს ნივთები უცხოეთიდან მე ჩამომავს. კახას არც მოგზაურობა უყვარს და არც მგზავრობა. მე — პირიქით, ძალიან მიყვარს უცხო ქალაქების დათვალიერება და ყველა ქალაქიდან მომავალს რამე ნივთი. ჩემთვის შოპინგი არ არის ტანსაცმლის ყიდვა. ყვიდვლობ ნივთებს, რათა ის ქალაქი გამახსენოს...

კახა: მეც დამაჩვია ამ ბოლო დროს სუვენირების ყიდვას, მაგრამ, რად გინდა, ჩემი შერჩეული ნივთები არ მოსწონს.

— ახალ წელს თუ გაქვთ რამე ტრადიცია? რომელიმე ახალი წელი თუ გახსენდებათ განსაკუთრებით?

ქეთევანი: ახალ წელს ყოველთვის ჩემს მშობლებთან ვხვდებით დიდ ოჯახთან ერთად. შემდეგ მოვდივართ სახლში და ვიღებთ სტუმრებს, რომელთა შორის არიან ნათესავებიც, მეგობრებიც და ჩემი უცხოელი სტუდენტებიც. ჩვენ ვცდილობთ, მათ ქართული გარემო, ოჯახი, ტრადიცია, სამზარეულო გავაცნოთ — ესეც სწავლების ერთერთი ფორმაა. ისე შეეჩვევია ხოლმე ერთობას, დაპატიჟებაც აღარ სჭირდებათ, მიჩვევენ — თუ სახლში ხართ, ამოვალთ... მოდიან და აქედან წასვლა აღარ უნდათ.

რაც შეეხება განსხვავებულ ახალ წელს, ვერც კი გეტყვით... თითქოს ყველა ახალი წელი ერთმანეთს ჰგავს და განსხვავებულიცაა. ერთი მახსენდება მხოლოდ — ზუსტად ახალ წელს გავხდი ავად და კახამ იდიასახლისა, თან ისე, რომ ვერაფრაც ვერ მიხვდა, ის კერძები დიასახლისის გაკეთებული რომ არ იყო.

იმ საღამოს კახას და ქეთევანის ოჯახში მორიგი „დიდი დღე“ იყო. სამზარეულოში მათი უფროსი შვილი, გიორგი საქმიანობდა. „ეს მისი შობა — კვირაში ერთ დღეს თავად ამზადებს კერძს და მეგობრებს მასპინძლობს“, — გვითხრა ქეთევანმა. ჩვენი სტუმრობა სწორედ ამ დღეს დაემთხვა. გიორგის ჩვენი მკითხველი კარგად იცნობს — ეს სწორედ ის ახალგაზრდაა, რომელზეც ვწერდით, რომ ჰაიდელბერგის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი და 900 ევროიანი სტიპენდია მიატოვა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში კომპიუტერულ მეცნიერებებზე ჩააბარა. არ ვიცი, სხვა ოჯახში შვილის ასეთ გადაწყვეტილებას როგორ შეეგუებან, მაგრამ, როგორც ჩანს, ამ ოჯახში პიროვნულ თავისუფლებას და არჩევანს დიდ პატივს სცემენ — „მისი არჩევანია, არ უნდა იურიდიულმა და ახლა კომპიუტერულ მეცნიერებებს ეუფლებას. თავად განსაზღვრა თავისი მომავალი. ამდენად, ჩვენ ვერ ჩავერევით“, — ამბობენ გიორგის მშობლები.

თეკლას კი მხოლოდ თვალის მოკვარით — ის ჯერ სკოლაში სწავლობდა და მომავალ პროფესიასაც მხოლოდ ის იცის, რომ აუცილებლად პუმანიტარულ მეცნიერებებს შეისწავლის — „ვიცი, რომ გამომივალ...“ მშობლები არც ამ შემთხვევაში ერევიან — „უკვე დიდაა და თავად განსაზღვროს, რა უნდა და როგორ მიაღწიოს...“

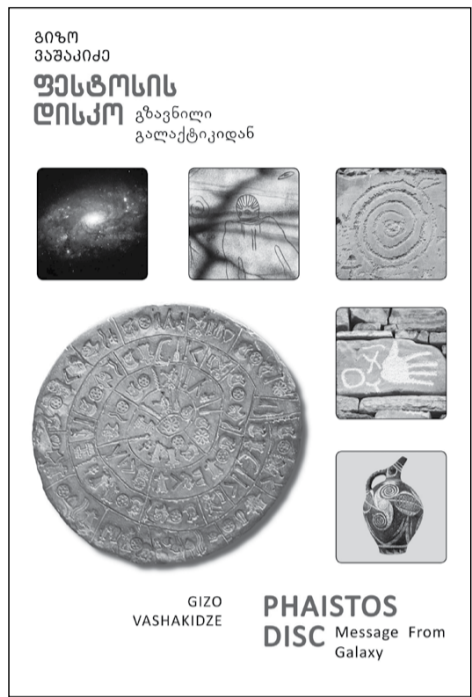
დასრულდა ჩვენი ვიზიტი. დავემშვიდობეთ ამ მართლაც თბილ და საინტერესო ოჯახს და საგზაოდ საახალწლო სურვილები წამოვიღეთ — სიმშვიდე, წარმატება და იმ ადამიანების კეთილდღეობა, ვინც უნივერსიტეტისთვის იღვწის, ვისთვისაც უნივერსიტეტი ჯერ კიდევ არის „თეთრი ტაძარი“...

იღუმალაბის მკვლევარი

3ირამიდები, ფესტოსის დისკო, უცნაური პიქტოგრამები ჩვენს მთიანეთში, ტორნადო და ფერნერა — მათ იღუმალაბა აერთიანებს და, სწორედ ამიტომ, საოცრად იზიდავენ ადამიანებს. ძნელი წარმოსადგენია ამ ყველაფრის ერთდროულად შესწავლა, თუმცა, ჩვენს დროში, როდესაც ნებისმიერი ინფორმაცია და ცოდნა ყველასთვის ხელმისაწვდომია, ბევრი რამ განსხვავებული და მოულოდნელი კუთხით შეიძლება გამოჩნდეს. მთავარია, ვინ როგორ დაინახავს კაცობრიობის ცივილიზაციის მანძილზე დაგროვილი ცოდნის კალეიდოსკოპში ფაქტებსა და მოვლენებს.

„მე თავისუფალი მეცნიერი ვარ!“ — გეოგრაფიის დოქტორის გიზო ვაშაკიძის ეს სიტყვები საუკეთესო გასაღებია მისი პიროვნების გასახსნელად. იგი მართლაც საოცრად თავისუფლად, ყოველგვარი წინასწარ განწყობებისა და შიშების გარეშე შედის წარმოუდგენელი მასშტაბის სიღრმეებში და იქ ისე ახერხებს მოგზაურობას, რომ არ იკარგება.

ამჯერად, უმჯობესია, ფერნერით და ვინაყით, რადგან წინასახალწლოდ მარჯანიშვილის ქუჩაზე მდებარე „არტ ავენიუში“ მისი ნამუშევრების გამოფენა მოეწყო. გიზო ვაშაკიძე თვითნასწავლი მხატვარია და გამოფენებში 1987 წლიდან მონაწილეობს. ფერნერა ბავშვობიდან უყვარდა, თუმცა, იმ პერიოდში, სამხატვრო აკადემიაში ჩაბარება საკმაოდ რთული საქმე იყო, სწორედ ამიტომ მეორე საყვარელი საქმის — გეოგრაფიის შესწავლა გადაწყვიტა. რაც შეეხება მწერლობას, ეს მის უცნაურ და მოულოდნელ აღმოჩენებს უკავშირდება. ყველაფერი კი მას შემდეგ დაიწყო, რაც წიგნის თვალთვლების შემთხვევით აღმოაჩინა კავშირი პირამიდების კონსტრუქციასა და ტორნადოს შორის. პროფესიით მეტეოროლოგისთვის ტორნადოს თემა ახლოებული იყო, რაც შეეხება პირამიდებს, მათი შესწავლა იეროგლიფებთან ერთად სწორედ ამ შემთხვევის შემდეგ დაიწყო. მკვლევარის მოსაზრება იმ დაშვებას ეფუძნებოდა, რომ პირამიდების დახრის კუთხე, მათი მოსაპირკეთებელი მასალის ფერი (ძველი ეგვიპტური პირამიდები ძირითადად თეთრი ფერისაა), პირამიდების გარშემო შექმნილი ტენიანი მიკროკლიმატი და ასეთ დროს პირამიდის კედლიდან არეკლილი მზის სხივი ქმნის ჯამურ რადიაციას, რომელიც ტორნადოს გამოწვევი მიზეზი ხდება. გიზო ვაშაკიძის მიერ შექმნილ მკვლევარულ დაყენებულმა ცდებმა მართლაც დაადასტურეს, რომ პირამიდების თავზე ტორნადოს წარმოქმნა შესაძლებელი იყო იმ დრომდე, სანამ ძველ ეგვიპტეში კლიმატი

შეიცვლებოდა და ნაკლებ ტენიანი გახდებოდა. რაში უნდა დასჭირვებოდათ ფარაონებს საკუთარი ძვირფასი სამარხების წვერზე ტორნადოს გამოწვევა? — ეს ცალკე ძიების საგანია. ერთადერთი, რაც მკვლევარის მოსაზრებას ამყარებდა, იყო ძველი ეგვიპტური გადმოცემა იმის შესახებ, რომ ტორნადოს, იგივე მზის ღმერთის — რას მხედრის მიერ გარდაცვლილი ფარაონების სულები ზეცაში აღიოდნენ. მოგვიანებით, ამ აზრის დადასტურება გიზო ვაშაკიძემ ერთერთი პირამიდის ფუძეზე ამოტივტივებული იეროგლიფის გამოფერით შეძლო. სწორედ ამ თემას მიუძღვნა მეტეოროლოგმა თავისი პირველი მონოგრაფია — „პერსონალური ტორნადო ფარაონის სულისათვის“. ნაშრომი 2003 წელს გამოქვეყნდა და სამეცნიერო საზოგადოებაში აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია. საყურადღებოა, რომ გიზო ვაშაკიძის გამოთვლებს იმის შესახებ, რომ პირამიდებზე მართლაც შესაძლებელია მცირე ზომის ტორნადოს გამოწვევა, მეტეოროლოგების ნაწილი, მათ შორის, რუსი კოლეგებიც იზიარებენ. იეროგლიფების შესწავლითა და ამოხსნით გატაცებული მეცნიერის ყურადღება მოგვიანებით თუშურ და ხევსურულ კომპლექსში ჩამოყალიბებულ ქვერეზულ დატოვებულმა უცნაურმა პიქტოგრამებმა მიიპყრო. ამ პიქტოგრამების გახსნას დღეს ბევრი ცდილობს და, მიუხედავად იმისა, რომ ვერსიები სხვადასხვაგვარია, ყველა თანხმდება ერთზე, რომ ისინი დაინყებულნი წარმართული ცივილიზაციის პერიოდს განეკუთვნებიან. გიზო ვაშაკიძე პიქტოგრამების გასახსნელად საინჟინერო ცოდნასა და მსოფლიოს სხვადასხვა კონტინენტებზე მოძიებულ მსგავს პიქტოგრამებს იყენებს და საკმაოდ საინტერესო და სენსაციურ დასკვნამდეც მიდის, რომლის შესახებაც მორიგ წიგნში — „ციურ ექსპრესში“ ვრცლად საუბრობს. მონოგრაფიაში მოყვანილ მოსაზრებას მოგვიანებით იგი კიდევ უფრო აფართოებს და ფესტოსის

დისკოს საიდუმლოს ახსნასაც იმავე მეთოდის გამოყენებით ცდილობს. მკვლევარის აზრით, ორივე შემთხვევაში საქმე უცხო, არამინიერი ცივილიზაციის დანატოვარ შეტყობინებასთან ვაჭკვს. შეტყობინება კი სხვა არაფერია, თუ არა ამ ცივილიზაციის ადგილსამყოფელი პლანეტის შესახებ მოცემული ასტრონომიული რუქის ნახაზი. უნდა ითქვას, რომ ის, რაც საუბრისას მეტად უცნაურად ჟღერს, საკმაოდ რეალისტურად გამოიყურება მაშინ, როდესაც ნახაზში გადადის და მართლაც ემსგავსება პიქტოგრამას. სხვათა შორის, გიზო ვაშაკიძეს ნახაზებთან და დეტალებთან ურთიერთობის მრავალწლიანი გამოცდილება აქვს და ეს ცოდნა ჯერ კიდევ ახალგაზრდობისას შეიძინა, როდესაც კიროვის სახელობის ცნობილ ჩარხმშენებელ ქარხანაში მუშაობდა. სწორედ ამიტომ, მისი ფერნერაც უცნაურად გამოიყურება და ეს არ არის მხოლოდ ფერნერის მიერ მოხაზული აბსტრაქცია: აქ ყველაფერია თავმოყრილი — ფერი, ხაზი, ფორმა და კონცეფცია, რომელიც ახალ მითოსს ქმნის.

მომზადდა ლელა კურდღელაშვილმა

„მსცოვანი ჭაბუკი“

3დეკემბერს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში პროფესორ თედო უთურგაიძის წიგნის „ქართული ენის ისტორიული გრამატიკის მორფოლოგიური და ფონოლოგიური ასპექტები“ პრეზენტაცია გაიმართა. ამჟამად საღამოზე მეცნიერი ივანე ჯავახიშვილის მედლით დაჯილდოვდა.

შურთსია ბაროშვილი

საზეიმო ღონისძიებაზე თსუ-ის პუბლიცისტიკის დეკანმა დარეჯან თვალთვაიძემ დამსწრე საზოგადოებას ფაკულტეტის საბჭოს ის ტექსტი გააცნო, რომლის საფუძველზე თსუ-ის აკადემიურმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება თედო უთურგაიძის ივანე ჯავახიშვილის მედლით დაჯილდოების შესახებ.

„ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების მეცნიერ-თანამშრომელი, პროფესორი, გელათის აკადემიის მეცნიერებათა წევრი, ბატონი თედო უთურგაიძე არის ღვაწლმოსილი ენათმეცნიერი, ქართველოლოგი. მან თავისი ხანგრძლივი სამეცნიერო მოღვაწეობით შექმნა სრულიად ახალი ლინგვისტური სკოლა, რომელიც ქართული ენის ყველა ქვესისტემის ახლებურ ხედვასა და ანალიზს გვთავაზობს. თედო უთურგაიძემ დისერტაცია აკაკი შანიძის ხელმძღვანელობით დაიცვა 1954 წელს თემაზე: „ქართული ენის თუშური კილი“, ხოლო სადოქტორო დისერტაცია — „მთის კილითა ფონემატური

სტრუქტურა სალიტერატურო ქართულთან მიმართებით“, რომელიც მთელ აღმოსავლეთ საქართველოს მთის რეგიონის მეტყველებას მოიცავდა, 1969 წელს დაიცვა. პროფესორი თედო უთურგაიძე 8 მონოგრაფიისა და 200-ზე მეტი სამეცნიერო სტატიის ავტორია. მისი შრომები შეეხება ქართული და ქართველური ენების ფონოლოგიის, მორფოლოგიის, მორფოსინტაქსის აქტუალურ საკითხებს. პროფესორ თედო უთურგაიძეს მონოგრაფიისათვის „ქართული ენის შესწავლის ისტორია“, რომელიც 1999 წელს გამოიცა, მიენიჭა არნოლდ ჩიქობავას სახელობის პრემია. აკაკი შანიძისა და არნოლდ ჩიქობავას კონცეპტუალურად განსხვავებული ქართული ენის სტრუქტურული ანალიზის გვერდით დგას თედო უთურგაიძის თეორია, რომელიც მწყობრად არის გადმოცემული მის მონოგრაფიებში.

თედო უთურგაიძის კონცეფციის საფუძველზე აიგო ქართული ენის მართლწერის შესამოწმებელი კომპიუტერული პროგრამა, რომელიც მოდელირების პრინციპითაა შექმნილი და ინტერნეტსივრცეში მუშაობისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია.

ბოლო დროს ბატონი თედო აქტიურად მუშაობს ქართული ენის მოდელირების საკითხებზე. თედო უთურგაიძემ ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის წინ დაიწყო პედაგოგიური საქმიანობა, რასაც დღესაც წარმატებით აგრძელებს, კითხულობს ლექციებს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. აღსანიშნავია, რომ სხვადასხვა დროს ბატონი თედო მრავალ სხვა უმაღლეს სასწავლებელში კითხულობდა ლექციებს. ერთხანს განაგებდა ნიკოლოზ ბარათაშვილის სახელობის გორის პედაგოგიური ინსტიტუტის ქართული ენის კათედრას, სწორედ ამ პერიოდს უკავშირდება მის მიერ მონოპოლი საველე-არქეოლოგიური სამუშაოები.

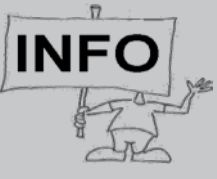
ბატონი თედო მრავალი თაობის აღმზრდელია. მისი ხელმძღვანელობით შესრულებულია მრავალი სადისერტაციო ნაშრომი ქართული და ქართველური ენათმეცნიერების განხრით. მისი ლექციები გამოირჩევა საკითხისადმი ახლებური მიდგომით. მეცნიერს დიდი წვლილი აქვს შეტანილი უნივერსიტეტში მიმდინარე სამეცნიერო-პედაგოგიური საქმიანობის აღმავლობასა და წინსვლაში. დიდა მისი ღვაწლი ქართული ენის მეცნიერული შესწავლისა და ქართველური ენათმეცნიერების განვითარების საქმეშიც, — ნათქვამია პუბლიცისტიკის დეკანმა თედო უთურგაიძის საბჭოს გადაწყვეტილებაში.

ღონისძიებაზე მეცნიერის დამსახურებაზე ისაუბრეს მეცნიერის კოლეგებმა და ყოფილმა სტუდენტებმა. პროფესორ თედო უთურგაიძის წიგნი — „ქართული ენის ისტორიული გრამატიკის მორფოლოგიური და მორფოსინტაქსური ასპექტები“ წარმოადგინა წიგნის რედაქტორმა ლალი ეზუგბაიამ.

მეცნიერს ივანე ჯავახიშვილის მედალი თსუ-ის რექტორმა, აკადემიკოსმა ლადო პაპავამ გადასცა. „უნივერსიტეტი დგას იმ პროფესორებზე, რომლებიც ათეული წლებია უანგაროდ ემსახურებიან უნივერსიტეტს, წლების განმავლობაში ქმნიან მნიშვნელოვან სამეცნიერო პროდუქციას და თავიანთი საქმიანობით უჩვენებენ ახალგაზრდებს — თუ როგორ უნდა მიაღწიო სასურველ შედეგს. ბატონი თედო ასეთი გამოჩენილი პიროვნებაა, ამიტომ როდესაც აკადემიური საბჭოს წინაშე დადგა საკითხი, რომ მას მინიჭებოდა ჩვენი უნივერსიტეტის დამაარსებლის, ივანე ჯავახიშვილის მედალი, ამ გადაწყვეტილებას ყველამ ერთხმად დაუჭირა მხარი. ჩემთვის ძალიან სასიამოვნოა, რომ ეს მისია მე დამეკისრა“, — აღნიშნა ლადო პაპავამ.

„მსცოვანი ჭაბუკი“ — ასე უწოდა თურმე ერთერთ შეხვედრაზე პროფესორმა მიხეილ ქურდიანმა თედო უთურგაიძეს, რომელიც 85 წლის ასაკშიც ახალგაზრდული შემართებით აგრძელებს საქმიანობას.

ს ა ა ს ა ლ ნ ლ ო ა მ ბ ე ბ ი ს ქ რ ო ნ ი კ ა

სტუდენტების საახალწლო საჩუქარი უსახლკაროებს

საქართველოს სტუდენტთა უფლებების ლიგის ინიციატივითა და ორგანიზებით სტუდენტებმა მოსკოვის პროსპექტზე გაშლილ კარვებში შესახლებულ უსახლკაროებს საახალწლო საჩუქრები გადასცეს. საქველმოქმედო აქციას საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრი დავით ნარმანია, ფონდის — „საქართველოს საქმიანი ქალები“ და საქველმოქმედო ორგანიზაციის — „ვარუჭოთ მომავალს ღიმილი“ წარმომადგენლები შეუერთდნენ. აქციის ფარგლებში სოციალურად დაუცველებს საკვები პროდუქტი და ტანსაცმელი გადასცეს.

„ჩვენ ვახორციელებთ პროექტს — „ისინი არ არიან მარტო“, რომლის ფარგლებში შევხვდით კარვებში შესახლებულ ადამიანებს და ახალი წელი მივულოცეთ. გადავცით პროდუქტები და სხვადასხვა ნივთები, რომლებიც მათ სჭირდებათ. აქ მყოფ ბავშვებს კი საახალწლო ოცნებები ავუსრულეთ. მათ წინასწარ გვითხრეს, რა უნდოდათ ყველაზე მეტად და სწორედ ეს საჩუქრები მოვუტანეთ. ანალოგიურ აქციებს მომავალშიც ვგეგმავთ“, — განაცხადა საქართველოს სტუდენტთა უფლებების ლიგის პრეზიდენტმა ნოდარ თათიბაძემ.

საქართველოს სტუდენტთა უფლებების ლიგას პროექტის განხორციელებაში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიც დაეხმარა.

„სტუდენტებმა უნივერსიტეტის ადმინისტრაციას განაცხადებით მომართეს, რომ ამ პროექტში დახმარება სჭირდებოდათ. ამისათვის თსუ-ის პირველი კორპუსის გვერ-

დით კარავი დაიდგა, სადაც ერთი კვირის განმავლობაში სტუდენტები ქველმოქმედებისთვის საჭირო ნივთებს აგროვებდნენ“, — აღნიშნა თსუ-ის რექტორის მრჩეველმა ვახტანგ ჭარაიამ.

მოსკოვის პროსპექტზე მიუსაფართა კარვები საქართველოს მთავრობის ინიციატივითა და ორგანიზებით დაიდგა, სადაც ამ დროისთვის საშუალოდ 200-მდე ადამიანი ცხოვრობს. ეს იმ ადამიანების კატეგორიაა, რომელთაც ღამის გათენება ღია ცის ქვეშ უწევდათ. მიუსაფართა კარვები გაშლილია ქუთაისსა და ბათუმშიც.

„საზოგადოებისა და ხელისუფლების ერთად დგომით შევძლებთ ამ ადამიანების მძიმე და რთული მდგომარეობა შედარებით შევამსუბუქოთ. ჩვენ ბიუჯეტიდან გამოყოფილი ფინანსებით რაც შეგვეძლო გავაკეთეთ, თუმცა ძალიან მნიშვნელოვანია, როდესაც საზოგადოებრივი ორგანიზაციები ასე აქტიურდებიან. მიუსაფართა კარვებში მცხოვრები ადამიანები ჩვენი საზოგადოების სრულუფლებიანი წევრები არიან და მხოლოდ მათი ოჯახური თუ სოციალური ფონის გამო უკიდურეს მდგომარეობაში არ უნდა ჩავაგდოთ“, — განაცხადა რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრმა დავით ნარმანიამ.

საქველმოქმედო აქციის ფარგლებში მოსკოვის პროსპექტზე მდებარე მიუსაფართა კარვებთან სტუდენტებმა საახალწლო ნაძვის ხეც მორთეს.

ნათო ოზოლავა

საახალწლო ნაძვის ხესთან თსუ-ში

ყოველ ახალ წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი თანამშრომლების ბავშვებს მასპინძლობს — მათ, ვისაც ყველაზე მეტად სჯერა თოვლის ბაბუისა და სანტა კლაუსის, ვისაც ყველაზე მეტად უხარია საჩუქრები. წელსაც, მათი გახარება, ტრადიციულად, თსუ-ის კულტურისა და სპორტის დეპარტამენტმა ითავა... 28-29 დეკემბერს პირველი კორპუსის სააქტო დარბაზის ფოიეში მორთულ ნაძვის ხესთან შეკრებილ ბავშვებს საჩუქრები დაურიგდათ, მთავარი სიურპრიზი კი დარბაზში დახვდათ — თსუ-ის თეატრალურმა დასმა — „სხვენი“ მათთვის წარმოდგენა გამართა.

ძმები გრიშების უკვდავი ზღაპარი — „ბრემენელი მუსიკოსები“ სტუდენტებმა და

შუმანის სახელობის მუსიკალური სკოლის ცეკვის სტუდიის მოსწავლეებმა გააცოცხლეს. „გვიხარია, რომ ბავშვებს ჩვენი სპექტაკლი მოეწონათ. სტუდენტებმაც დიდი ხალისით ითამაშეს ამ სპექტაკლში, ეს მათთვისაც კარგი გამოცდილებაა. ჩვენი დასის სახელით გვინდა, ყველა ბავშვს მივულოცოთ ახალი წელი“, — განაცხადა თსუ-ის თეატრალური დასის ხელმძღვანელმა გოგი გამყრამაშვილმა.

„თოვლის ბაბუამ კარგი საჩუქრები დაგვირიგა, სპექტაკლიც ძალიან მოგვეწონა, ნაძვის ხესთან დრო მხიარულად გავატარეთ“, — გაგვიზიარეს თავიანთი შთაბეჭდილებები 10 წლის ნანა სიაბაშვილმა და 7 წლის ნანტასია გოგიბერიძემ.

არაქართულენოვანი სტუდენტების საახალწლო წვეულება

სომხურ და აზერბაიჯანულენოვანთათვის „ქართულ ენაში მომზადების“ საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტებმა საახალწლო წვეულება გამართეს. ღონისძიება არაქართულენოვანი სტუდენტების სამოქალაქო ინტეგრაციის, ეთნიკურ უმცირესობათა ტრადიციებისა და კულტურის გაცნობის, მათი ურთიერთდაახლოების, საქართველოს საზოგადოებრივ-კულტურულ ცხოვრებაში მათი ინტეგრაციის მიზნით განხორციელდა. შესაბამისად გახლდათ დაგეგმილი წვეულების პროგრამაც, რომლის მიხედვითაც სტუდენტებმა შეასრულეს ქართული ხალხური ცეკვები, სომხური რეპი, ნაიკითხეს რამდენიმე ლექსი ქართული პოეზიიდან, სომხურ და ქართულ ენებზე წარმოადგინეს სიმღერა „თბილისი“, პროგრამაში შედიოდა იუმორისტული ნომრებიც.

„მე შევასრულე აზერბაიჯანული რეპი, სტუდენტებმა ნაიკითხეს ლექსები და იმღერეს სხვადასხვა სიმღერები. ეს ღონისძიება ძალიან მომწონს, რადგან ჩვენ მოვამზადეთ და მგონი კარგად გამოგვივიდა“, — გვითხრა ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტმა ჯაბრაი ნაბიევმა.

არაქართულენოვანი სტუდენტების მიერ მოწყობილ საახალწლო ღონისძიებას თსუ-ის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დეკანი დარეჯან თვალთვაძე, ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვანელი კახა გაბუნია, ამავე ფაკულტეტის პროფესორ-მასწავლებლები, სტუდენტები და სპეციალურად მოწვეული სტუმრები ესწრებოდნენ, მათ შორის, შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრი პაატა ზაქარეიშვილი.

„ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა ერთერთი ყველაზე წარმატებული პროგრამაა, რომლითაც

სახელმწიფო ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლების ინტეგრაციას უწყობს ხელს. თანდათან უფრო მეტი ახალგაზრდა ინტერესდება ამ პროგრამით, რადგან აქ საშუალება ეძლევათ უკეთესად დაგეგმონ თავისი მომავალი. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, რომ უფრო მეტად გავალრმავოთ ამ პროგრამის მოქმედება“, — განაცხადა პაატა ზაქარეიშვილმა.

„ამ ტიპის საახალწლო წვეულება პირველად გაიმართა. ეს ფაქტი დასაფასებელია, რადგან იგი ქართული ენის სწავლების მიზნით ქართულენოვან გარემოში ეთნიკურად სომეხი და აზერბაიჯანელი სტუდენტების მიერ განხორციელდა“, — აღნიშნა თსუ-ის ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვანელმა კახა გაბუნია.

ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტების საახალწლო წვეულება 27 დეკემბერს გაიმართა. ღონისძიებაზე ასევე მოეწყო ამავე პროგრამის კურსდამთავრებულის ალი ალიევის ნახატების გამოფენაც.

ნათო ოზოლავა

ქალისმეიარი სამჭიდის მსოფლიო ჩემპიონატზე თსუ-ის ნაკრებმა 11 ოქროს მედალი მოიპოვა

ქალისმეიარი სამჭიდში 2013 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე თსუ-ის ნაკრებმა საქართველოს ნაკრები ჩააწვავა და 11 ოქროს, 2 ვერცხლის და 2 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა. მსოფლიო ჩემპიონატი ფინეთში ქალაქ ტამპერეში გაიმართა და 4 დეკემბრიდან 9 დეკემბრამდე გრძელდებოდა. კატეგორიაში — ვეტერანები ქალისმეიარი სამჭიდში თსუ-ის ნაკრების მწვრთნელმა ზურაბ ჭავჭავაძემ 4 ოქროს მედალი მოიპოვა (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი, ქალისმეიარი სამჭიდი, ნოლჭიმი და ამონევა). თსუ-ის სტუდენტებმა ზურაბ თავართქილაძემ — 2 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი და ამონევა), დავით ჩითინაშვილმა — 3 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი, ნოლჭიმი და ამონევა), გიორგი დავითაშვილმა — 2 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი და ქალისმეიარი ამონევა) 1 ვერცხლის მედალი (კატეგორიაში: ნოლჭიმი) და 1 ბრინჯაოს მედალი (კატეგორიაში: ქალისმეიარი სამჭიდი), ავთანდილ ხელაშვილმა კი ვერცხლის მედალი მოიპოვა ქალისმეიარი სამჭიდში და ბრინჯაოს ნოლჭიმი.

ამ დროისთვის ქალისმეიარი სამჭიდში თსუ-ის ნაკრები 2014 წლის მსოფლიო ჩემპიონატისთვის ემზადება, რომელიც თბილისში, მაისში გაიმართება.

ქალისმეიარი სამჭიდში 2013 წლის მსოფლიო ჩემპიონატზე თსუ-ის ნაკრებმა საქართველოს ნაკრები ჩააწვავა და 11 ოქროს, 2 ვერცხლის და 2 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა. მსოფლიო ჩემპიონატი ფინეთში ქალაქ ტამპერეში გაიმართა და 4 დეკემბრიდან 9 დეკემბრამდე გრძელდებოდა. კატეგორიაში — ვეტერანები ქალისმეიარი სამჭიდში თსუ-ის ნაკრების მწვრთნელმა ზურაბ ჭავჭავაძემ 4 ოქროს მედალი მოიპოვა (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი, ქალისმეიარი სამჭიდი, ნოლჭიმი და ამონევა). თსუ-ის სტუდენტებმა ზურაბ თავართქილაძემ — 2 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი და ამონევა), დავით ჩითინაშვილმა — 3 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი, ნოლჭიმი და ამონევა), გიორგი დავითაშვილმა — 2 ოქროს მედალი (კატეგორიები: ქალისმეიარი ორჭიდი და ქალისმეიარი ამონევა) 1 ვერცხლის მედალი (კატეგორიაში: ნოლჭიმი) და 1 ბრინჯაოს მედალი (კატეგორიაში: ქალისმეიარი სამჭიდი), ავთანდილ ხელაშვილმა კი ვერცხლის მედალი მოიპოვა ქალისმეიარი სამჭიდში და ბრინჯაოს ნოლჭიმი.

ამ დროისთვის ქალისმეიარი სამჭიდში თსუ-ის ნაკრები 2014 წლის მსოფლიო ჩემპიონატისთვის ემზადება, რომელიც თბილისში, მაისში გაიმართება.

რეფორმით „დეფორმირებული“ განათლების სისტემა — შეცდომა თუ გამიჯნული დებარადაცია

2004 წელს ხელისუფლებამ უმაღლესი განათლების სისტემის რეფორმა დაიწყო. მიიღეს ახალი კანონი უმაღლესი განათლების შესახებ, რომელიც 2005-2006 წლებში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ცვლილებების განხორციელების საფუძველი გახდა. კანონპროექტის განხილვისა და შემდგომ მისი განხორციელების პროცესში დაიწყო დავა რეფორმატორებსა და უნივერსიტეტის პროფესორებს შორის. აღნიშნულ თემაზე არაერთი საქმე სასამართლო განხილვის საგნად იქცა... თუმცა ერთი რამ ნათელია და დღესაც აკადემიური საზოგადოების წარმომადგენლები აქტიურად საუბრობენ, რომ იმ რეფორმამ უმაღლესი განათლების სისტემის ნაწილობრივი დეფორმაცია გამოიწვია, რომლის გამოსწორებაც 2013 წელს დაწყებული რეფორმის ფარგლებში განათლების და მეცნიერების განვითარებისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია. უფრო კონკრეტულად რა ცვლილებები გამოიწვია 2006 წელს დაწყებულმა რეფორმამ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში და რას შეიძლება ველოდოდით ახალი ხელისუფლების მიერ დაწყებული უმაღლესი განათლების ახალი რეფორმისგან — თსუ-ის რექტორის მრჩეველთა საბჭოს წევრი, პროფესორი გიორგი გომოლაშვილი და 2005-2010 წლებში თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი, კონსტიტუციონალისტი ირაკლი კობახიძე გვესაუბრებიან.

ირაკლი კობახიძე პროფესორი გიორგი გომოლაშვილთან

— პროფესორთა უმეტესობა, რომლებიც 2006 წლიდან 2012 წლამდე ჩატარებულ აკადემიურ კონკურსებში ვერ ან არ გავიდნენ, საუბრობდნენ, რომ საკონკურსო კომისიების გადაწყვეტილებები პოლიტიზირებული იყო. ასევე ცნობილია, რომ პროფესორთა ნაწილის აკადემიურ კონკურსში დამარცხების მიზეზი ეს არ ყოფილა, თუმცა პოლიტიკური ნიშნით დისკრიმინაციაზე მაინც აპელირებდნენ. დღევანდელი გადმოცხადებები, როგორც გავარჩიოთ აკადემიური საზოგადოების რა ნაწილი გახდა პოლიტიკური იდეოლოგიის მსხვერპლი?

— პროფესორთა ის ნაწილი, რომელსაც პრეტენზიები აქვს და მიაჩნია, რომ მას თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში უკანონოდ მოექცნენ, შეიძლება სამ კატეგორიად დაიყოს. პირველი, ეს არის ის ხალხი, ვინც პროტესტი გამოუცხადა იმ რეფორმას და 2006 წელს არ მიიღო მონაწილეობა გამოცხადებულ აკადემიურ კონკურსებში. ვგულისხმობ, კახა ლომიას მინისტრობის დროს თსუ-ის რექტორის გია ხუბუაშვილს მიერ გამოცხადებულ კონკურსს. პროტესტის მთავარი საფუძველი ამ გადაწყვეტილების უკანონობა იყო. ეს ფაქტი მოგვიანებით სასამართლომაც დაადასტურა.

— რატომ იყო 2006 წელს თსუ-ში გამოცხადებული აკადემიური კონკურსები უკანონო?

— კონკრეტულად იმ დროს უმაღლესი განათლებისა და მეცნიერების შესახებ მიღებული კანონის მიხედვით არ შეიძლებოდა აკადემიური კონკურსების გამოცხადება. კანონმდებლობის მიხედვით უნივერსიტეტში მოვლენები უნდა განვითარებულიყო შემდეგი თანმიმდევრობით: უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალი ახალი კანონით გათვალისწინებულ თანამდებობებზე უნდა გადაეყვანათ (მოგვხსენებთ, რეფორმამდე იყო თანამდებობები — პროფესორი, დოცენტი, მასწავლებელი, ახალი კანონით კი — სრული პროფესორი, ასოცირებული პროფესორი, ასისტენტ-პროფესორი); ამის შემდეგ მათ უნდა აერჩიათ თსუ-ის წარმომადგენლობითი და აკადემიური საბჭოები; შემდეგ აკადემიური საბჭო თავის მხრივ აირჩევდა ახალ რექტორს, რომელიც აკადემიურ კონკურსებს გამოაცხადებდა. „რეფორმატორებმა“ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ აღნიშნულ ეტაპებს გვერდი აუარეს და ცვლილებები პირდაპირ კონკურსებით დაიწყეს; დაბრუნდა კანონის 4 მუხლი.

— როგორ ფიქრობთ, რა იყო აღნიშნული გადაწყვეტილების მიზანი?

— მაშინდელი ხელისუფლების მიზანი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტზე გავლენის მოპოვება იყო. ამისთვის მთლიანად უნივერსიტეტში აკადემიური პერსონალის კატასტროფული შემცირება დაიწყეს. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო-

დან მიღებული მითითების მიხედვით აკადემიური კონკურსი 700 ადგილზე გამოაცხადეს და ეს მაშინ, როდესაც თსუ-ში იმყოფებოდა 3500-მდე პროფესორი მოღვაწეობდა. ამ გზით ისინი მოახერხებდნენ აერჩიათ ის პროფესორები, ვინც მათ იდეოლოგიას იზიარებდა, რომლებიც შემდეგ მათ მოსაწონ აკადემიურ საბჭოსა და რექტორს აირჩევდნენ. ჩვენ ამას ვდავობდით. ვითხოვდით, რეფორმა იმ კანონის მოთხოვნის სამართლიანობა 2009 წელს საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადასტურა, თუმცა მატარებელი უკვე ჩავლილი იყო... — ვინ იყვნენ ის პროფესორები, ვინც 2006 წლის თსუ-ის აკადემიურ კონკურსებს პროტესტი გამოუცხადა?

— ძალიან ცნობილი პროფესორები... რამდენიმეს დავასახელებ (დანარჩენებმა მაპატიონ): ფიზიკოსებიდან — თენგიზ სანაძე, ლერი ქურდაძე, ჯემალ მებონია, ანზორ ხელაშვილი... ფილოლოგებიდან — ავთანდილ არაბული, გრიგორ ფარულავა, რევაზ სირაძე... ისტორიკოსებიდან — გრანი ქავთარია, გურამ კუტალია... ქიმიკოსები გიორგი მახარაძე, მერაბ ჯელია, მათემატიკოსი — ლაზარე ზამბახიძე და სხვა... იმყოფებოდა უნივერსიტეტში ამ ადამიანებზე თქვა უარი, რადგან არ გაითვალისწინა ჩვენი მოთხოვნა — დაეცვათ კანონი.

— კიდევ ვინ შედის პროფესორთა იმ კატეგორიაში, რომლებიც აკადემიურ კონკურსებთან დაკავშირებით პროტესტს გამოუცხადებენ?

— „მეორე კატეგორიას“ განეკუთვნება პროფესორთა ის ნაწილი, რომელთაც 2006 წელს გამოცხადებულ აკადემიურ კონკურსებში მონაწილეობა მაინც მიიღო, მაგრამ ვერ გავიდნენ და აღმოჩნდნენ უნივერსიტეტში მიღმა. ფაქტობრივად, მათ დაუშვეს სერიოზული შეცდომა და „გაუპრავეს“ ლომია-ხუბუაშვილს უკანონო კონკურსი... ისინი რომ ჩვენ გვერდით დამდგარიყვნენ, უკანონო კონკურსები ჩაიშლებოდა და ჩვენ შეიძლება მიზნისთვის მიგვეღწია... „მესამე კატეგორიაში“ ის პროფესორები შედიან, რომლებიც 2009 წლისა ან 2012 წლის აკადემიურ კონკურსებში ვერ გავიდნენ. გახსოვთ, 2012 წლის შემოდგომაზე სატელევიზიო გადაცემებში ხშირად სახელდებოდა გვარები; ეს ის ადამიანები არიან, რომლებიც მხოლოდ მაშინ ალაპარაკდნენ, როდესაც პირადად მათ შეეხოთ უსამართლობა.

— 2012 წელს ჩატარებულ აკადემიურ კონკურსებში ბევრი პროფესორი საუბრობდა, რომ კანდიდატები შეირჩნენ პოლიტიკური ნიშნით, თუმცა იყო კატეგორიები, რომელთაც კონკურსში დამარცხების მიზეზი ეს არ ყოფილა, მაგრამ აპელირებდნენ პოლიტიკური ნიშნით დისკრიმინაციაზე...

— ამ კონკურსებში პოლიტიკური ნიშნით შეირჩნენ ადგილი ნამდვილად ჰქონდა. ამ შემთხვევაშიც კონკურსის მონაწილეები სამ კატეგორიად შეიძლება დავეყოთ: ერთნი იყვნენ ხელისუფლების მხარდამჭერნი, რომლებიც აუცილებლად უნდა გაეყვანათ კონკურსში. მეორე კატეგორია იყო ის კონკურსანტები, რომლებიც არავითარ შემთხვევაში არ უნდა გასულიყვნენ. აკადემიურ კონკურსში ასევე მონაწილეობდა პროფესორთა მესამე ნაწილი, რომელთა ბედიც ადმინისტრაციისთვის სულერთი იყო... მაგალითები გნებავთ? აქაც შეიძლება დაკონკრეტება,

თუმცა ამას, ვფიქრობ, ამჯერად მნიშვნელობა არა აქვს... ისე თქვენი გაზეთი თუ დინტერესდება თუნდაც ეკონომიკის ფაკულტეტზე 2012 წელს ჩატარებული კონკურსის თაობაზე პროკურატურის, სასამართლოსა თუ საექსპერტო ბიუროს დასკვნებითა და გადაწყვეტილებებით, არ იქნება ურიგო... თქვენს კითხვაზე პასუხიც ეს იქნებოდა... ისე სასამართლოზე დადგენილი ფაქტების გამო პასუხი ჯერ არავისთვის მოუთხოვიათ...

— ანუ რეალურად განათლებისა და მეცნიერების რეფორმა, რომელიც 2005 წელს დაიწყო და ამ სისტემის განვითარებისთვის უნდა გატარებულიყო, განხორციელდა აკადემიურ სივრცეზე გავლენის მოპოვების მიზნით?

— დავით ზურაბიშვილმა, როდესაც ნაციონალურ მოძრაობას გაემიჯნა, დაწერა, რომ „ვარდების რევოლუციამდე“ „თავისუფლების ინსტიტუტში“ გადაწყდა, თუ როგორ უნდა შეეცვალებოდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და გაეერთიანებინათ ფაკულტეტები. „რეფორმატორებმა“ მოიშველიეს ბოლონის პროცესი, თუმცა ეს საბაბი იყო, რადგან ბოლონის პროცესის წევრობა უნივერსიტეტებში 6 ფაკულტეტს არ ითვალისწინებდა...

„რეფორმატორებმა“ ძალიან კარგად იცოდნენ, რომ თბილისის უნივერსიტეტს ქართულ საზოგადოებაზე ზემოქმედების დიდი ძალა ჰქონდა; ამიტომ უნივერსიტეტი უნდა დაესუსტებინათ, დაეგრიათ; ამით ისინი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მართვის სადავეებს აიღებდნენ ხელში. ამიტომ შეამცირეს 2006 წელს თსუ-ში აკადემიური პერსონალი 82%-ით (როცა სხვა უნივერსიტეტებში შემცირება მოხდა 3-4%-ით) და მოიყვანეს ის ადამიანები, რომელიც მათი იდეოლოგიის გამტარებელი იყვნენ („მორჩილი და ერთგული“).

— თუმცა, ამას ყველა მათგანზე ვერ ვიტყვით...

— საბედნიეროდ, ყველაზე ვერ ვიტყვით; მაგრამ გაიხსენეთ, ვინ ინიშნებოდა თსუ-ის ადმინისტრაციაში, დეკანატებში და რექტორატში. დააკვირდით, ადმინისტრაციული და აკადემიური პერსონალის რაოდენობრივ თანაფარდობას 2006 წლამდე და მის შემდეგ; თანაფარდობას ფინანსური თვალსაზრისითაც — რა თანხა იხარჯებოდა პროფესურაზე და რა თანხა — ადმინისტრაციაზე. მონიტორინგის სამსახურის უაზრო გააქტიურებით დანერგეს შიშის სიტუაცია... სპეციალურად შეცვალეს კანონი უმაღლესი განათლების შესახებ, რომ პარტიული დავალების ერთგულად შემსრულებელი ა. კვიციანი რექტორად მოეყვანათ და ა.შ.

— 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ ქვეყანაში პოლიტიკური ვითარება შეიცვალა, მიმდინარეობს მუშაობა უმაღლესი განათლების შესახებ კანონის ახალ რედაქციაზე. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აირჩიეს ახალი რექტორი, რომლის ხელმძღვანელობით უკვე დაწყებულია გარკვეული ცვლილებები. როგორ შეაფასებთ აღნიშნულ ვითარებას?

— იმ კომისიის შემადგენლობას თუ ვაითვალისწინებთ, რომელიც სამინისტროში უმაღლესი განათლების შესახებ კანონზე მუშაობს, დიდი იმედი არ მაქვს, რომ მისი ახალი რედაქცია ისეთი იქნება, როგორც დღევანდელ უმაღლესი განათლების სისტემას სჭირდება: კომისიაში ის ადამიანებიც შედიან, რომლებიც 2006 წლის „რეფორმაში“ მონაწილეობდნენ... ისე ამ კანონპროექტის მოზარდებაც საეჭვოდ გვიანდება (დაპირების მიხედვით ახლა ახალი კანონი მიღებული უნდა იყოს)...

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ახალი ხელმძღვანელობის მხრიდან მდგომარეობის გამოსწორების მცდელობას ვხედავ, მაგრამ, სამწუხაროდ, არსებული კანონმდებლობა არ იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ ყველაფერი — რაც ნახდა, იოლად გამოსწორდეს...

ძალიან დიდი ძალისხმევაა საჭირო და გარკვეული რისკიც, რომ შედეგს მივაღწიოთ... საჭიროა, საკანონმდებლო თუ აღმასრულებელი ხელისუფლება ვაიძულოთ, რომ შეიფიქრონ განათლებაზე და უსმინონ იმ ადამიანებს, ვინც ეს საქმე კარგად იცის და გული შესტკივთ განათლებასა და მეცნიერებაზე...

იცით, რა თქვა აკაი წერეთელმა? — „ჩვენი ბედისწერა განათლებაზე არის დამოკიდებული!“ არ უნდა დავივიწყოთ ეს ქემ-მარიტება...

გაგრძელდა თუ არა ძველი ტენდენცია 2010 წელსაც...

ირაკლი კობახიძე, თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტის ყოფილი ასისტენტ-პროფესორი, კონსტიტუციონალისტი:

— თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში იურიდიულ ფაკულტეტზე მუშაობა 2005 წელს დაიწყო. მომდევნო აკადემიური კონკურსი 2010 წელს ჩატარდა, სადაც განაცხადი ასოცირებული პროფესორის სტატუსის მოსაპოვებლად შეიძინა და შეტანილი. თუმცა, აკადემიური თანამდებობის დაკავებაზე უარი მეთქვა. 2010 წელს კიდევ რამდენიმე პროფესორმა ვერ გაიარა კონკურსი, მაგალითად, პაატა ტურავამ და გაგა გაბრიჩიძემ, რომლებსაც მანამდე უკვე ეკავათ იურიდიულ ფაკულტეტზე ასოცირებული პროფესორის თანამდებობა. აქვე უნდა ითქვას, რომ სამივე შემთხვევაში თანამდებობა ვაკანტური დარჩა, რაც ნიშნავდა, რომ კომისიისა და აკადემიური საბჭოს დასკვნით, ჩვენ მინიმალურ საკვალიფიკაციო მოთხოვნებსაც კი არ ვაკმაყოფილებდით. ერთმნიშვნელოვნად შემიძლია ვთქვა, რომ ის კანდიდატები, რომლებსაც აკადემიური თანამდებობების დაკავების უფლება არ მოგვცა, ერთი კონკრეტული ნიშნით ვიყავით გამორჩეული — ჩვენ არ ვიყავით „საკმარისად ლოიალური“ ხელისუფლების მიმართ, რომელსაც იმ დროისათვის უნივერსიტეტზე სრული გავლენა ჰქონდა მოპოვებული. ასევე ვიტყვი, რომ უნივერსიტეტში აკადემიური თანამდებობის დაკავების უფლება მიეცა ბევრ ისეთ კანდიდატს, რომელიც სათანადო კვალიფიკაციის აშკარად არ ფლობდა. აქვე აღვნიშნავ, რომ 2010 წლის აკადემიური კონკურსები ე.წ. საკონსტიტუციო რეფორმის დაემთხვა. აკადემიური პერსონალის იმ ნაწილმა, რომელმაც ანტიკონსტიტუციურ საკონსტიტუციო ცვლილებებს დაუჭირა მხარი, აკადემიური თანამდებობები მიიღო, მათ კი, ვინც ცვლილებები გააკრიტიკეს, უნივერსიტეტის დატოვება მოუწიათ.

უმაღლესი განათლების შესახებ კანონი დახვეწას საჭიროებს. აკადემიური კონკურსების თვალსაზრისით, მანკიერი პრაქტიკის ჩამოყალიბებას ხელი სწორედ იმ ფაქტმა შეუწყო, რომ კანონმდებლობა კონკურსის ჩატარების წესს საკმარისად მკაფიოდ არ განსაზღვრავს. ამჟამად, გარკვეული ნაბიჯები იდგმება განათლების სისტემის გასაუმჯობესებლად, თუმცა, რადიკალურ ცვლილებებს ჯერჯერობით ვერ ვხედავ. განათლების რეფორმა კომპლექსურ მიდგომას მოითხოვს. უნდა ჩამოყალიბდეს ერთიანი სტრატეგია, რომელიც სისტემის შეცვლისა და გაჯანსაღების კონკრეტულ საფუძველებს შექმნის. კომპლექსური რეფორმის გატარების გარეშე, იმ მიმე მდგომარეობის გამოსწორება, რომელიც განათლების სისტემაში და კონკრეტულად, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტშია შექმნილი, შეუძლებელი იქნება.

ხელისუფლების ცვლილების შემდეგ, იურიდიულ ფაკულტეტზე დაბრუნდა რამდენიმე პროფესორი, რომელსაც 2010 წელს აკადემიური თანამდებობები დაატოვებინეს, თუმცა, კონსტიტუციური სამართლის მიმართულებით ვაკანსია, სამწუხაროდ, არ გამოცხადებულა. თუ ვაკანსია გამოცხადდება, სიამოვნებით მივიღებ კონკურსში მონაწილეობას. ვნახოთ, როგორ განვითარდება მოვლენები.

P.S. აკადემიური საზოგადოებისთვის მეტად საჭიროებოდა ამ საკითხზე გაზეთი კვლავ გაავრცელებს დისკუსიას.

მომზადდა ნატო მკოლაძემ

ჩვენო კეთილ მწყემსო, ჩვენო პატრიარქო, მადლობელი ვართ სიყვარულისთვის...

მან უპლურბანი ჩვენი მიიხუნა და სნეულბანი ჩვენი იტვირთა

განსაკუთრებით მძიმეა ჯვარი პატრიარქისა, იგი იესო ქრისტეს მიმბაძველია, ერის უძღვრებათა და სწავლებათა მტვრითველია, მოციქულთა მემკვიდრეა, მოციქული კი ამბობს: „მარადისი სიკუდილი იგი უფლისა ჩუენისა იესოსი ხორცთა შინა ჩუენთა გვიტვირთავს, რაითა ცხოვრებაცა იგი იესოსი ხორცთა ამათ შინა ჩუენთა გამოცხადნეს“ და კიდევ: „აღვასრულებ დაკლებულთა მათ ჭირთა ქრისტესთა ხორცთა ჩემითა, გუამისათვის მისისა, რომელ არს ეკლესია“.

ლოცვადით და აკურთხებით, თქვენს გარშემო შემოკრებილ სასულიერო დასს პატრიარქ ეფრემ II-ის შესახებ უამბეთ... ის სიზმარში გინახავთ, თქვენი უნმდევლობისთვის უთქვამს: თუ გსურს, საქართველოში ბერ-მონაზვნობა შენი თმასავით გამრავლდეს, ის არასოდეს მოიკვეციო...

ყოველთვის „მონაგებთა დამტვევლობის“ ლოცვაზე იდგა ერი, მათი სულიერებით საზრდოობდა. გვჯერა, რომ დღესაც ასეა, წუთითაც არაა „ცალიერი“ „ჯვარი იგი ქრისტესი“ და ჩვენს ეკლესია-მონასტრებში აღვლენილ ლოცვა აძლიერებს, ამტკიცებს, ამრავლებს ქვეყანას, შეენევა ჩვენს სულებს, გვასწავლის სინანულს და მარადიულზე ფიქრისკენ მიყვავართ.

ბევრი დანერვილა საქართველოს პატრიარქის ცხოვრების გზის შესახებ. მისი ბიოგრაფია ქართველთა უმეტესობამ ლამის ზეპირად იცის, ახალს ვერაფერს ვიტყვი, მხოლოდ ვეცადები, კიდევ ერთხელ მწირი სიტყვებით თქვენ მიმართ მადლიერება გამოვხატო, უნმდევსო და უნეტარესო მეუფო...

რამდენი იმრომეთ, უნმდევსო, რომ სამშობლოსთვის საფუძველი გაგემყარებინათ. 1933 წლის 4 იანვარი ბედნიერ „მოვლენად“ შევა საქართველოს ისტორიაში; 36 წლის მანძილზე „ქართული მოვალეობის მესრულებაში“ წმინდათაგანგანგ აგამალდა. მე ბედნიერი ვარ, რომ თქვენი თანამედროვე აღმოგვჩნდა.

თქვენი ქადაგება მოსიყვარულე მამის დარიგებას ჰგავდა. გასურდათ, თქვენი სიტყვები მსმენელის გულში მდოგვის მარცვალის

ვით ჩამარხულიყო, გაღვივებულიყო და სარწმუნოების ნაყოფიერ ხედ ეხარა.

თქვენი ქადაგებითა და „მოხსენებითა ნადიერითა“ აღვიძებდით ჩვენს გულებს, აფხიზლებდით ჩვენს გონებას და სახარების მარადიულ სიტყვებს ასმენინებდით: „ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღმრთისასა და სიმართლესა მისსა და ესე ყოველი შეგეძინოს თქვენ... ითხოვედით და მოგეცეს თქვენ; ეძიებდით და ჰპოვებდით; ირეკდით და განგელს თქვენ... ყოველი რომელი გინდით თქვენ, რაითა გიყონ კაცთა, ეგრეთვე თქვენ ყავთ მათა მიმართ... შევედინ ინროსაგან ბჭისა, რამეთ ვრცელ არს ბჭე და ინრო არს გზაი, რომელსა მიჰყავს წარსაწყმედელად და მრავალნი ვლენან მას ზედა. ვითარ-იგი ინრო არს ბჭე და საჭირველ არს გზაი, რომელი მიიყვანებს ცხოვრებასა და მცირედნი არიან, რომელნი ჰპოვებენ მას...“

საქართველოს მეგობარმა ფრანგმა ქართველოლოგმა შეხვედრისას გითხრათ: „გამადლობთ იმისთვის, რომ ასე ცოცხალია დღეს ქართული ეკლესია“.

ამისთვის რა რთული და ეკლიანი გზა განვლეთ უნმდევსო და უნეტარესო მეუფო! თანდათან იხსნებოდა დაბურული საყდრები, აღორძინდებოდა დახრეციებული საეპისკოპოსო კათედრები, შენდებოდა ახალი ეკლესიები – ახალი ადგილები ინთებოდა ზეცისთვის. მამონ თითქოს სიონის ტაძარი მთელ საქართველოში იტყვიდა, ახლა ათასობით ეკლესიაა და მრევლს ვერც ერთი იტყვს. წმიდა სამების საკათედრო ტაძარი კი თქვენი ღვანლის გვირგვინად ადგას თბილისს.

დღევანდელი სასულიერო დასის უმრავლესობა წმიდა ნინოს გზიდან „მოდის“. ის

გზა, ფოკადან მცხეთამდე, თქვენი ლოცვა-კურთხევით გაიარა უამრავმა მორწმუნემ, სვეტიცხოველისაკენ მოიქეჯოდნენ, იქ მოვლოდით მათ და ლოცავდით, წმიდა წიგნებით ასაჩუქრებდით და შემდეგ ისინი ეკლესიის ნიაღში მოგზაურობას აგრძელებდნენ.

ყოველთვის ცდილობდით, თქვენი სამწყვოსთვის „ინრო გზაზე“ სიარული შეგემსუბუქებინათ, თითოეულს ჯვარს ტვირთობდით, საკუთარ სულს გვიანართობდით და ის ყველას გვყოფნიდა. ჩვენო პატრიარქო, მადლობელი ვართ ამ სიყვარულისთვის.

ახლა, როცა კიდევ ერთხელ გაილია წმინდა მარხვა და უფალი იესო იშვა, როცა კიდევ ერთხელ ზეციდან მოისმა ანგელოზთა გალობა „დიდება მალალთა შინა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნობა“, როცა მთელი საქართველო სანთლებად აინთო, თავს ვიხრით თქვენი უნმდევლობის წინაშე და დალოცვასა და კურთხევას გთხოვთ.

გვჯერა, რომ ეს ქვეყანა გამთლიანდება თქვენი ლოცვით, გვჯერა, რომ ყველაფერი კარგად იქნება.

4 იანვარი თქვენი დაბადების დღეა. გილოცავთ, უნმდევსო და უნეტარესო მეუფო, ჯანმრთელობას გისურვებთ, კიდევ დიდხანს გაგვეგონოს თქვენი კურთხეული ბაგებიდან სახარების წმიდა სიტყვები: „დაადგერთ თქვენ ჩემ თანა და მე თქვენ თანა... მე ვარ ვენახი და თქვენ რტონი. რომელი დაადგრეს ჩემ თანა და მე მის თანა, ამან მიიღოს ნაყოფი მრავალი, რამეთუ თვინიერ ჩემსა არარაი ძალ-გიც ყოფად არცა ერთი...“

შოთაბაძე ირმა რუსუაძე

სსო36ა

ჭირთა თენა

(იუზა ეპინიძის მოსაზრონარი)

წლებანდელი ზამთრის მონურულს კარგა ხნის უნახავი თანაკლასელი შემხვდა. ცხადია, გავიხარდა ერთმანეთის ნახვა.

- როგორ ხარ, რასა იქმ? — ვკითხე მე.
 - აბა, რა გითხრა, ვარ, როგორც ყველა.
- მერე სივრცეს გახედა და თითქოს თავისთვის ნალვლიანად ჩაილაპარაკა: — ვერჩვევი. ნათქვამს ვერ მიუხვდება.

- რას ეჩვევი? — შევეკითხე.
- ძვირფასი ადამიანების განშორებას. ორი დღეა, ჩემთვის უსაყვარლესი კაცი მივაბარეთ მინას.

მე რამდენიმე ხნის წინ გარდაცვლილი ბატონი იუზა ვეგვინძე დამიგდა თვალწინ. — შოო, ჩვენ ყველანი ვერჩვევით, რასაც კაცთა მოდგმის საერთო ხედი გვიპოვებს. — საკვირველია, ამას რომ ვეგუებით. — სხვა რა გზა გვაქვს, უნდა შევეგუოთ, — ვუთხარი მცირეოდენი დაფიქრების შემდეგ და თითქოს ამით ჩემი თანაგრძნობა გამოვხატე.

შინ რომ დავბრუნდი, ეს მოკლე საუბარი დავერე და ფურცელი ჩემდამი მოძღვნილი ბატონ იუზას ნიგნო „ვაჟა-ფშაველას“ ჩავეცი. ნიგნი ისევ თავის ადგილზე დავაბრუნე. ამ შემოდგომის ერთ წვიმიან ღამეს ბატონ იუზაზე ფიქრმა არ მომასვენა, არ დამაძინა. ავდექი, თაროდან ის ნიგნი ჩამოვიღე და ჩანაწერი გადავიკითხე. მართალი გითხრა, ჩემმა პასუხმა შემანუხა, იმდენად უდარდელ ნათქვამად მეჩვენა.

„როგორ თუ ვერჩვევით!“ — აფორიაქდა სულის სიღრმეში გონებიდან მოუცილებელი კითხვა.

„დიახ, ვერჩვევით, სხვა საშველი ჯერ არავის გამოუგონია!“ — ჩამძახა იდეალმა ხმამ. მართალია, გულში გაჩენილი ტკივილი თანდათან ყურდება — სწორედ ესაა შერევა, — მაგრამ მარადიულად თან ვგახლავს, შევარულად, სხვებისაგან უჩუმრად, სხვებისათვის უთქმელად. ან რა საჭიროა პირადი სიმძიმის საქვეყნოდ გაფენა. ყველას ყოფნის საკუთარი სანუხარი. სანუხარი კი აურაცხელია — სანუხარი ოჯახის წევრის, ნათესავის, მეგობრის, მოძღვრის, მასწავლებლის, თანამშრომლის, მეზობლის, უბრალოდ კეთილმოსურნე ნაცნობის გარდაცვალებით გამოწვეული. ჭირთა თენაა განცდა, უნებლეთ რომ გვეუფლებს. ღვთისგან ბოძებული თანდაყოლილი უნარი, უფლის წყალობაა იგი.

სიცოცხლე ხომ სიკვდილით ფასდება, მაგრამ სიკვდილსაც აქვს თავისი ფასი — იგი აქრობს სიცოცხლეს, რადგან, ამქვეყნად მარადიულ სიცოცხლეს გამართლება არა აქვს. ცხადია, ძველი საუკუნეების თანამედროვე ან მომავლის ადამიანები მარადიულად განვითარებადი, მუდმივად მზარდი მათი ცხოვრების გამო ერთმანეთის გვერდიგვერდ ვერ იარსებებ-

ბენ. ამიტომ თაობათა ცვლა ურყევი კანონზომიერებაა.

ვაჟა-ფშაველა ერთგან ამბობს: ღმერთმა გიმეველოს, სიკვდილო სიცოცხლე ფასობს შენითა და შენც, სიკვდილო, ფასი გქე სიცოცხლის ნაწყენობითა.

ნათქვამია, ადამიანები იმიტომ კვდებიან, რომ კაცობრიობამ იცოცხლოს. ყველას თავისი ზღვარი აქვს დანახებული. იქამდე რომ გაძლო, უნდა შეეგუო, უნდა შეეჩვიო ახლობლების სიკვდილს, სხვა მხრივ ადრე და მალე უაზროდ მოიწინააფხვოს სიცოცხლეს. ასე გრძელდება მანამ, სანამ უფალი უმკაცრესი სამართლის ძალით, რიგისა მიხედვით, თავისთან გვიხმობს. მისგან ბოძებულ ჩვენს წილ სიცოცხლეს უკანვე მოგვთხოვს. თვითგვემას კი უზენაესი კრძალავს იმ განუზრელი კანონის თანახმად, რომლის მიხედვით, სიცოცხლე სიკვდილს არ უნდა ემსხვერპლოს. მასასადამე, სანამ ამქვეყნად ვართ, სიცოცხლემ სიკვდილი უნდა დათრგუნოს, რადგან იგი სიყვარულითაა გასხივოსნებული. ასე წერია ქრისტისწინაულ აღმსარებლობაში, ასეთია ქრისტეს სწორალი, ასეთია ღვთაებრივი ნება.

„კაცი ტანჯვისთვის არის გაჩენილი“ — ხომ გვახსოვს ავ ბედისწერას აყოლილი ერთადერთი ვაჟისადმი მისი ბრძენი მამის შეგონება ყაზბეგის მოთხრობიდან. დიახ, ტანჯვა ერგოთ ადამიანებს ამ სოფლად, უკვდავი სული კი მარადიული ნეტარებისათვის კი ზეცისკენ ისწრაფვი. ისევ ვაჟა გადაფურცლოთ:

- სული, აპყვავდი, ამაღლიდი, დაე, ლეშითა ვნვალობდე.
- ეს ურყევი მცნებაა და მას ვერა-რა ძალა ვერ შეცვლის.

ჩემო ბატონო იუზა! თქვენ ახლა თქვენი ღამაში სოფლის სასფლაოზე განისვენებთ. ასეთი იყო თქვენი უკანასკნელი სურვილი და ანგელოზთა გუნდი ღამის ამ სიმყუდროვეში სულთათანას გავლლობით. სადა, მშვიდი და უშფოთველია თქვენი სოფლის საგოდებელი (ეს სიტყვა უფრო მეტად გამოხატავს ახლანდელი ჩემს განწყობას). ის ამჟამადაც ისეთი უბრალო და უპრეტენზიოა, როგორც ოდითგანვე ჰქონდათ ჩვენს მამა-პაპათ. ჩვენ კი, თქვენი მოსიყვარულე ადამიანები, გულდამძიმებული თქვენი ახლობლები, აქ, ამ ხმაურიან ქალაქში თქვენ გამო ვწუხვართ და ვერ აგვიხსნია, თქვენს წინაპრებთან შესაყრელად გულმა ასე ნაჩქარევად რატომ გავიწიათ.

ამბობენ, მოგონება წარსულთან შეხვედრაა. ჩვენც ვიგონებთ დღეებს, რომლებიც ასე მოულოდნელად, ასე ნაუცბადვევად წარსულად გადაიქცა და თქვენ, როგორი მწარე სათაშრომელი არ უნდა იყოს, ამიერიდან წარსულის მკვიდრი გახდით, დუმილის ქვეყნის სამარადისო მოზინადრე.

ფიქრი ფიქრს ენაცვლება და მე ახლა მიჭირს ამ პატარა წერილში ასე ერთბაშად თქვენი კაცობის რომელი ერთი ეპიზოდი გავიხსენო, დროის რომელი ერთი გაღვება. თქვენ კი თითქოს მტუქსავთ — თქვენებრი რიდიტ მეუბნებით: „რა საჭიროა! მე მხოლოდ იმ ჭეშმარიტებით ვაზიარებ, არც ანწყო გააჩნია და არც მომავალი. ცხადია, თქვენ ისევ როგორც მე, ნაკლებად გიფიქრიათ, რომ ამ სახელმძღვანელო დეპუტეობით თავის მართლება თქვენ მიმართ დამჭირდებოდა.“

ბატონო იუზა, მე თქვენ გიგონებთ. ვიგონებ საღმრთო სიყვარულით გაცისკრვინებულ თქვენს დაფიქრებულ და ოდნავ ნაღვლიან სახეს, რომლებსაც შემწყნარებულური ომილი ამშვენებდა. გიგონებთ ადამიანს, რომლის არსებაში თანაბრად იყო შეზავებული ქართული ვაჟაკობა და ევროპული ინტელიგენტობა. იშვიათად მინახავს თქვენებრი კაცი, რომლის სიყვარულის გაზომვა შესაძლებელი ყოფილიყო, კაცი, რომელიც სხვის სიხარულში საკუთარ სიხარულს ჰპოვებდა, სხვის ბედნიერებაში — საკუთარ ბედნიერებას. ასეთი იყო თქვენი არჩევანი, ეს იყო თქვენი არსებობის ფორმაც და შინაარსიც. თქვენ თქვენი ცხოვრების წესი და რიგი გქონდათ: — ზომიერება ყველგან და ყველაფერში თქვენი უპირველესი თვისება იყო. მკაცრ პრინციპულობასთან შერწყმული მიმტვევლობა — აი, თქვენი ხასიათის უმთავრესი გამოვლინება. უმტკიცესი შინაგანი დისციპლინით გარშემომყოფთა დიდ პატივისცემას იმსახურებდით. თვალისთვის ნაკლებსაჩინო შინაგანი მღვდლავრება გახასიათებდათ. არ იყავით ბოპოქარი საორატორი ხელოვნებისაკენ მიდრეკილი კაცი, არც ტრიბუნიდან გადმოდგარი მძაფრი პოლემისტი, არც ტელეეკრანის მოტრფიალე პიროვნე-

ბა. მარადფასი საზღვარმიჩენილი თავშეკავება გამშვენებდათ. ლაპარაკს მოსმენას გერჩიათ.

თქვენ თავმოდრეკილი, მუხლჩაუხრელი მკვლევარი ბრძანდებოდით. უხმაუროდ მოღვაწე, მაგრამ მეტად ნაყოფიერი მეცნიერი.

თქვენ სტუდენტების გულგახსნილი მოძღვარი იყავით. მათი დამრიგებელი, მათი მესაიდუმლე, მათი ჭირისა და ლხინის გამზიარებელი. იქნებ გყავდათ გამორჩეული სტუდენტები, მაგრამ ყველას მიმართ განსაკუთრებულ კეთილგანწყობას იჩენდით, ამიტომ თითოეულს თქვენს რჩეულად მიჩნდა თავი. როცა კი მათ ესაუბრებოდით, უმალ ქრებოდა ის ზღვარი, უფროსებსა და უმცროსებს შორის რომ არსებობს ხოლმე. თქვენ ახალგაზრდობის ყოველდღე ლექციას უკითხავდით. არა ეს არ იყო მარტოდენ ის ლექცია, რომელიც ამ სიტყვის ქვეშ იგულისხმება. ეს თქვენი პიროვნული ბუნებიდან მომდინარე უთქმელი, უსიტყვი ლექცია იყო, რომლითაც გოგო-ბიჭები თქვენგან კაცური ცხოვრების ანბანს სწავლობდნენ, ზნეობრივ ფასეულობებს იძენდნენ.

თქვენ მთელი სიცოცხლე, ნიჭი და ენერჯია ქართველ მწერალთა შემოქმედების კვლევას მიუძღვნიდით, ბევრი პოეტისა და პროზაიკოსის შემოქმედებით გზას ახლებურად გაადგენით თვალს. განსაკუთრებული წვლილი გაიღვეთ ვაჟა-ფშაველას ეროვნული ინტერესების, მისი რაინდული სულის, უნმდევნელოვანესი ჰუმანურ-ზნეობრივი პრინციპების, ეთიკის, იდეურ-მხატვრული ღირებულებების, ლიტერატურულ-ეთიორიული ნააზრევის განჭვრეტის საქმეში. ვაჟა-ფშაველასადმი მიძღვნილი თქვენი ნიგნი ერთ-ერთი საუკეთესო მეცნიერულ თხზულებად დარჩება ქართული კრიტიკული აზროვნების ისტორიაში.

თქვენ თქვენი სათვისტომო გქონდათ, სადაც ყოფნა სიხარულს განიჭებდათ. ყველასათვის გყოფნიდათ ვურის სითბო. გულმანკიერი თქვენს ამქარში ვერ გაერეოდა. გიყვარდათ ქართული მოღვაწე. თქვენი მშვენიერი ხმით ბატონებთან ვახტანგ გოგუაძესთან და ლალო მინაშვილთან ხმამყნეუბილი სიმღერებით შნოსა და ლაზათის მატებით ჩვენებურ სუფრას. ახლაც ჩამესმის თქვენი ხმა და ერთხელ კიდევ წმუნდები, რომ სიმღერა მხოლოდ სიხარულის წყარო როდია, იგი ნალვლის მომგვრელიცაა.

ბატონო იუზა! ჩემდამი მზრუნველობისათვის გული ყოველთვის მეუბნებოდა, მადლობა მეუთქვა თქვენთვის, მაგრამ მოკრძალებს გამო სა-მადლობელ სიტყვას მერმისისთვის გადავდები ხოლმე, რასაც დღეს ძალიან ვნანობ. ახლა მაინც, რაც უნდა გვიანი იყოს, მიიღეთ ჩემი გულმხურავდი მადლობა ყველა სიკეთისათვის.

ამაშუა ჭანტურაია

ლადო პაპაძე: „მინდა უნივერსიტეტი ერთიან ორგანიზმად შეიქრას“

სასულელო ნადვის ხეზე

მთავარი რედაქტორი ნინო კაკულია
 მთავარი სამხატვრო მხარე მაია ტორაძე
 ტექნიკური რედაქტორი მანანა ჯურხაძე
 ფოტოკომპოზიციონერი ანა ბოლქვაძე
 კომპ. უზრუნველყოფა ზაზა გულაშვილი

რედაქციის მმართველი:
 რისმაგ გორდეზიანი, იაგო კაჭკაჭიშვილი,
 ნოდარ ხაღურაძე, ელენე ხარაბაძე,
 ნოდარ ბელქანია, თემურ ნადარეიშვილი,
 ლადო მინაშვილი, ვაჟა კიკნაძე,
 ნინო ჩიხლაძე, დიანა ძიძიგური

მისამართი:
 ილია ჭავჭავაძის
 გამზ. 111
 (თსუ-ის მე-3
 კორპუსი)
 tsunewspaper@tsu.ge
 2 22 36 62

